អដ្ឋកថា ព្រះសុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ គាថាធម្មបទ

ឈ្មោះ

ធម្មបទដ្ឋកថា

បឋមភាគ

ភាគ ៥២

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៨

អធិប្បាយ

គាថាធម្មបទ

ចិត្តវគ្គ ទី ៣

គាថាធម្មបទ

បឋមភាគ ចិត្តវគ្គទី ៣

មាន ០៩ រឿង

១.រឿងព្រះមេឃិយត្ថេរ

២.រឿងភិក្ខុមួយរូប

៣.រឿងឧក្កណ្ឋិតភិក្ខុ

៤.រឿងព្រះកាកិនេយ្យសង្ឆរក្ខិត:

៥.រឿងព្រះចិត្តហត្ថជេរ:

៦.រឿងភិក្ខុអ្នកច្រានតូវិបស្សនា

៧.រឿងព្រះបូតិគត្តតិស្សត្ថេរ

៨.រឿងនន្ទកោចាលក:

៩.រឿងព្រះសោរេយ្យត្ថេរ

ស្រៈនិងសញ្ញា

Signes et accents.

ខ្មែរ Cambodgien	᧠	᧡	᧢	᧣		᧤	᧥	᧦	᧧
ទ្រមរ Romain	a	ā	i	ī	u	ū	e	o	
សៀម Siamois	๐	๑	๒	๓		๔	๕	๖	๗
លាវ Laotien	๐	๑	๒	๓		๔	๕	๖	๗
សិង្ហ: Cinghalais	๐	๑	๒	๓	๔,๔	๕,๕	๖	๗	๘
ភ្លីម Birman	๐	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘

ស្រៈពេញក្ខ
Voyelles.

ខ្មែរ Cambodgien	អ	អា	ឥ	ឦ	ឧ	ឩ	ឯ	ឱ
ឡាតាំង Romain	a	ā	i	ī	u	ū	e	o
សៀម Siamois	อ	อา	อิ	อี	อุ	อู	เอ	โอ
លាវ Laotien	ອ	ອາ	ອິ	ອີ	ອຸ	ອູ	ເອ	ໂອ
លង្កា Cinghalais	අ	ආ	ඉ	ඊ	උ	ඌ	එ	ඔ
ភូមា Birman	အ	အာ	အိ	အီ	အု	အူ	အေ	အို

ព្យញ្ជនៈ

Consonnes.

១ Cambodgien	ក	ខ	គ	ឃ	ង
២ Romain	k	kh	g	gh	ṅ
៣ Siamois	ก	ข	ค	ฆ	ง
៤ Laotien	ກ	ຂ	ຄ	ຄ	ງ
៥ Cochinchinois	ก	ข	ค	ค	ง
៦ Birman	‌	‌	‌	‌	‌

ខ្មែរ Cambodgien	ᨧ	ᨨ	ᨩ	ᨪ	ᨬ
១២ Romain	c	ch	j	jh	ñ
សៀម Siamois	จ	ฉ	ช	ฌ	ญ
លាវ Laotien	ຈ	ສ	ຊ	ຫ	ຍ
សិង្ហ Singhalais	ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ភូមា Birman	စ	ဆ	ဇ	ဈ	ဉ

ខ្មែរ Cambodgien	ដ	ឋ	ឌ	ឍ	ណ
១ម្ភ Romain	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ
១ស្យ Siamois	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
១០ Laotien	ຏ	ຐ	ດ	ຒ	ນ
១ង្ហ Cinghalais	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
១ណ Birman	ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ

ខ្មែរ Cambodgien	ត	ថ	ទ	ធ	ន
ទាយ Tonkinois	*t*	*th*	*d*	*dh*	*n*
សៀម Siamois	ฏ	ฐ	ฑ	ฒ	ณ
លាវ Laotien	ຕ	ຖ	ທ	ທ	ນ
សិង្ហ Cinghalais	ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ
ភូមា Birmans	တ	သ	ဒ	ဓ	၊

ខ្មែរ Cambodgien	ប	ផ	ព	ភ	ម
ខ្លះ Romain	p	ph	b	bh	m
សៀម Siamois	ป	ผ	พ	ภ	ม
ឡាវ Laotien	ປ	ຜ	ພ	ภ	ມ
សិង្ហាឡ Cinghalais	ප	ඵ	බ	භ	ම
ភីម៉ា Birman	ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ

ខ្មែរ CAMBODGIEN	យ	រ	ល	ব	ส	ห	ฬ	ํ	า
១០០ Romain	y	r	l	v	s	h	ḷ	ṃ	/.
សៀម Siamois	ย	ร	ล	ว	ส	ห	ฬ	ํ	า
លាវ Laotien	ຍ	ຣ	ລ	ວ	ສ	ຫ	ຬ	ํ	າ
លង្កា Cinghalais	ය	ර	ල	ව	ස	හ	ළ	ං	ා
ភ្លាង Birman	ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	ဠ	ံ	ာ

ពាក្យផ្តើម

ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក ជាសាសនធម៌ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មានអង្គ ៩ គឺ ៖

សុត្ត បានដល់ ឧកតោវិកង្ខ និទ្ទេសៈ ខន្ធកៈ បរិវារៈ ព្រះសូត្រផ្សេងៗ មានមង្គលសូត្រជាដើម ។

គេយ្យ បានដល់ ព្រះសូត្រដែលប្រកបដោយគាថាទាំងអស់ ។

វេយ្យាករណ គឺ ព្រះអភិធម្មបិដកទាំងអស់ ព្រះសូត្រដែលមិនមានគាថា និងពុទ្ធវចនៈដែលមិនបានចាត់ចូលក្នុងអង្គ ៨ ឈ្មោះថា វេយ្យាករណៈ ទាំងអស់ ។

គាថា គឺ ព្រះធម្មបទ ថេរគាថា ថេរីគាថា និងគាថាសុទ្ធ ១ ដែលមិនមានឈ្មោះ ពោលដល់ ព្រះសូត្រក្នុងសុត្តនិបាត ។

ឧទាន គឺ ព្រះសូត្រ ៨២ សូត្រ ដែលព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់សម្តែងដោយសោមនស្សញ្ញាណ ។

ឥតិវុត្តក គឺ ព្រះសូត្រ ១១០ សូត្រ ដែលផ្តើមឡើងដោយពាក្យថា សេចក្តីនេះ សមដូចពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុក ។

ជាតក គឺ ជាការសម្តែងរឿងក្នុងអតីតជាតិរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ មានអបណ្ណជាតកជាដើម មានទាំងអស់ ៥៥០ រឿង ។

អព្ភុតធម៌ គឺ ព្រះសូត្រដែលបដិសំយុត្តដោយអច្ឆរិយព្ភុតធម៌ទាំងអស់ ។

វេទល្ល គឺ លំដាប់ពាក្យដែលអ្នកសួរបានយល់ច្បាស់ ព្រមទាំងបានទទួលសេចក្តី

រីកកាយ និងសួរជាបន្ត ១ ទៅ ។

ព្រះពុទ្ធវចនៈទាំងឡាយនេះ ដោយសការធម៌ គឺ ជាសច្ចធម៌ដែលទ្រង់ត្រាស់សម្តែងថា ៖

> ***ជាធម៌ដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដឹងបានដោយលំបាក ដឹងតាមឃើញតាមបានដោយលំបាក ស្ងប់ ប្រណីត ល្អិត មិនអាចដឹងបានដោយការត្រិះរិះ ប៉ុន្តែជាធម៌ដែលបណ្ឌិតគប្បីដឹងបាន ។***

ព្រោះសការៈនៃធម៌មានលក្ខណៈដូចពោលមកហើយនេះ ទើបត្រូវធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យកើតការយល់ចូលចិត្តទាំងអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ដើម្បីញ៉ាំងការយល់ដឹងនូវធម៌ទាំងឡាយតាមសេចក្តីពិតក្នុងរឿងនោះ ១ ។

ស្របតាមអធ្យាស្រ័យផ្សេងគ្នា របស់មនុស្សផ្សេងគ្នា ក្នុងទីកន្លែងផ្សេងៗដែលទ្រង់ឧបមាទុកដូចជាផ្ការីកយូក ៤ ពួក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គឈ្វាសក្នុងវិធីសម្តែងព្រះធម៌ តាមការបង្រៀនព្រះធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគមាន ៣ ប្រការ គឺ ៖

១ ទ្រង់បង្រៀនឲ្យយល់ដឹងដ៏ក្រៃលែង ឃើញពិតក្នុងវត្ថុដែលគួរដឹង គួរឃើញ ។

២ ទ្រង់សម្តែងធម៌មានហេតុផល ដែលអ្នកស្តាប់អាចពិចារណាឃើញតាមសេចក្តីពិតបាន ។

៣ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏អស្ចារ្យ គឺ អ្នកប្រតិបត្តិតាមនឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍សមគួរដល់ការប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិ ។

ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ទ្រង់ប្រកបដោយបាដិហារ្យ ទ្រង់ឆ្លាតក្នុងវោហារ ព្រោះទ្រង់ជាម្ចាស់នៃព្រះធម៌ មុននឹងទ្រង់សម្តែងនូវព្រះធម៌ដល់បុគ្គលណា ទ្រង់បានពិចារណាមើលនូវឧបនិស្សយរបស់បុគ្គលនោះ ដោយព្រះញាណ ទ្រង់ជ្រាបថា ការបានស្តាប់នូវពុទ្ធោវាទ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់សម្តែង ។

ក្រោយពីព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ទ្រង់បានតាំងព្រះធម៌-វិន័យទុកជាសាស្តាជំនួសព្រះអង្គ ។ តែការមិនមានសតិបញ្ញាបារមី ការយល់ខុសក្នុងធម៌របស់បុគ្គលនោះ បានធ្វើការអធិប្បាយសេចក្តីនៃព្រះធម៌វិន័យតាមការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមានការបដិបត្តិផ្សេង ៗ គ្នា មានសីល និងទិដ្ឋិផ្សេងៗ គ្នា រហូតមានទិកាយដល់ទៅ ១៨ ។

ព្រះអដ្ឋកថាចារ្យ ជ្រាបពុទ្ធាធិប្បាយទាំងដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈនៃព្រះពុទ្ធវចនៈ ព្រោះការសិក្សាចាំស្តាត់តគ្នាមកតាមលំដាប់ មានឆន្ទៈ និងមានឧស្សាហៈដ៏ខ្លាំងក្លា បានអធិប្បាយព្រះពុទ្ធវចនៈក្នុងព្រះត្រៃបិដក នូវសេចក្តីដែលលំបាកយល់ ឲ្យកើតការងាយយល់សម្រាប់អ្នកសិក្សា និងបដិបត្តិ ទើបសេចក្តីសំខាន់នៃគម្ពីរ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ខាងក្រោយតគ្នារហូតមកមាន ៖

១ ព្រះសូត្រ គឺ ព្រះពុទ្ធវចនៈ ដែលហៅថា ព្រះត្រៃបិដក ទាំងព្រះវិនយ-

បិដក ព្រះសុត្តន្តបិដក និងព្រះអភិធម្មបិដក ។

២ សុត្តានុលោម គឺ គម្ពីរដែលព្រះអដ្ឋកថាចារ្យចនាឡើង អធិប្បាយសេចក្តីដែលលំបាកក្នុងព្រះត្រៃបិដក ។

៣ អាចរិយវាទ វាទៈរបស់អាចារ្យផ្សេងៗ តាំងអំពីថ្នាក់ដីកា អនុដីកា និងបុព្វាចារ្យជំនាន់ក្រោយៗ ។

៤ អត្តនោមតិ ការគិតឃើញរបស់អ្នកនិយាយ អ្នកសម្តែងធម៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ក្នុងកាលតមក មានការអធិប្បាយធម៌ប្រភេទអាចរិយវាទ គឺ កាន់តាមអាចារ្យរបស់ខ្លួន ទូន្មានទុកជាមួយអត្តនោមតិ ទៅតាមមតិរបស់ខ្លួនឯង ដោយច្រើនទាំងនេះអាចនឹងមាន ព្រោះគម្ពីរព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមានគោលសំខាន់ គឺ ព្រះត្រៃបិដក និងអដ្ឋកថាមិនទាន់បានប្រែ អដ្ឋកថាចំណែកច្រើនទៅជាភាសាបាលី បុគ្គលដែលមានតន្ទៈក្នុងភាសាបាលីតិចតួច សំនួនភាសាបាលីដែលប្រែចេញមកហើយ លំបាកដល់ការយល់របស់អ្នកដែលមិនបានសិក្សាភាសាបាលីជាមុន ព្រោះខ្វះកល្យាណមិត្ត ខ្វះសប្បុរស ដែលមានការចេះដឹងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាជាដើម ។

ការអធិប្បាយធម៌ ដែលជាផលនៃការត្រាស់ដឹងរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់មានអន្តរាយច្រើន ព្រោះមានឱកាសដែលយល់ខុស និយាយខុស បដិបត្តិខុស ។ ព្រះត្រៃបិដកប្រៀបដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ច្បាប់ទូទៅនឹង

ជំទាស់ដល់ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញមិនបាន យ៉ាងណា ការអធិប្បាយធម៌ជំទាស់
នឹងព្រះត្រៃបិដក ពុទ្ធសាសនិកជនដែលល្អប្រកាន់ថា ធ្វើមិនបានដូចគ្នា ។

សូមអានុភាពនៃព្រះរតនត្រ័យ ប្រតិស្ឋានក្នុងហឫទ័យ
របស់ពុទ្ធសាសនិកជនទាំងឡាយ សូមបានជួបប្រសព្ធ
សេចក្ដីចម្រើនក្នុងព្រះធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ប្រកាសទុកល្អហើយបរិបូណ៌ដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ។

ក្រុមរៀបរៀងព្រះអដ្ឋកថា

និទានកថា

សេចក្ដីសង្ខេបថា ក្នុងទីបំផុតនៃការសម្ដែងយមកប្បាដិហារ្យ ព្រះមាន-ព្រះភាគជាម្ចាស់ ស្ដេចចូលចាំវស្សានៅលើផ្ទាំងបណ្ដុកម្ពលសិលាសនៈក្រោមដើមបារិឆត្តកព្រឹក្សក្នុងទេវនគរ ទ្រង់ធ្វើព្រះមាតាឲ្យជាអង្គសាក្សី ត្រាស់ព្រះអភិធម្មកថាដល់ទេវបរិស័ទ លុះទ្រង់សម្ដែងបករណ៍ធម្មសង្គណីបាន ១០០ ឆ្នាំកន្ទងទៅ ពួកភិក្ខុវជ្ជីបុត្រសម្ដែងវត្ថុ ១០ ប្រការ ដែលប្រាសចាកព្រះធម៌-វិន័យ គឺ ៖

១ ភិក្ខុទុកជាក់អំបិលក្នុងក្ងាក់សម្រាប់ឆាន់ជាមួយអាហារថា គួរ ។

២ ភិក្ខុឆាន់អាហារពេលព្រះអាទិត្យជ្រេទៅ ២ ធ្នាប់ គួរ ។

៣ ភិក្ខុហាមកត្ត្ដហើយ ចូលទៅក្នុងចន្ទោះស្រុក ហើយឆាន់កត្ត្ដដែលមិនបានធ្វើវិនយកម្មមុន មិនជាដែនរបស់ភិក្ខុឈឺ គួរ ។

៤ ភិក្ខុនៅក្នុងអាវាសជាមួយគ្នា បំបែកគ្នាធ្វើសង្ឆកម្ម គួរ ។

៥ ភិក្ខុធ្វើឧបោសថកម្មមិនរង់ចាំឆន្ទានុមតិ គួរ ។

៦ ប្រការបដិបត្ដិដែលឧបជ្ឌាយ៍ អាចារ្យធ្លាប់ប្រព្រឹត្ដមកខុសត្រូវយ៉ាងណា ប្រព្រឹត្ដតាម គួរ ។

៧ ភិក្ខុហាមកត្ត្ដហើយ ឆាន់ទឹកដោះស្រស់ដែលមិនទាន់ប្រែជាទឹកដោះជូរ គួរ ។

៨ ភិក្ខុផឹកស្រាខ្សោយៗ គួរ ។

៩ ភិក្ខុក្រាលសំពត់ទិសីទន:ដែលមិនមានជាយ គួរ ។

១០ ភិក្ខុទទួល ឬត្រេកអរចំពោះមាស ទិន្ធ្រាក់ ដែលគេទុកជាក់ដើម្បីខ្លួន គួរ ។

ព្រះយសត្ថេរដែលជាបុត្ររបស់ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា កាកណ្ឌក: បានស្តាប់ វត្ថុ ១០ ប្រការនោះហើយ បានកាន់យកព្រះចៅអសោករាជដែលជាព្រះឱរសរបស់ព្រះចៅសុសុនាគ:ធ្វើជាសម្ងាញ់ ហើយជ្រើសរើសព្រះថេរ: ៧០០ អង្គ ក្នុងចំណោម ភិក្ខុ ១.២០០.០០០ អង្គ គឺ (ដប់ពីរសែន) ញ្ជាំញ៉ីវត្ថុ ១០ ប្រការទាំងនោះ ហើយលើកសរីរ: គឺ ព្រះធម៌វិន័យឡើងសង្គាយនា ។

ភិក្ខុវជ្ជីបុត្រមានប្រមាណ ១០.០០០ អង្គ ត្រូវព្រះធម្មសង្គាហកត្ថេរទាំងឡាយគ្របសង្កត់ហើយ គឺ តិះដៀលហើយ ទើបស្វែងរកពួកគណ: គ្រាបានពួកដែលជាទុព្ភលវ:ដ៏សមគួរដល់ខ្លួន ក៏ចាត់តាំងសម្ងាក់ត្រកូលអាចារ្យថ្មី ឈ្មោះថា មហាសង្ឆិក: និងឯកពោ្យហារិក: ដែលបែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យសង្ឆិក:នោះ ។ ត្រកូលអាចារ្យពីរពួកដទៃទៀត គឺ បញ្ញត្តិវាទ: និងពហុលិយ: ដែលមានឈ្មោះ ម្យ៉ាងទៀតថា ពហុស្សុតិក: ដែលបែកចេញមកពីនិកាយគោកុលិក: ។ អាចរិយវាទដទៃទៀត ឈ្មោះថា ចេតិយវាទ កើតឡើងហើយក្នុងរវាងនិកាយពហុលិយ:នោះ១ ឯង ។ ក្នុងរយៈនៃឆ្នាំទីពីរ គឺ ក្នុងព្រះពុទ្ធសករាជ ២០០ ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំ បានកើតឡើងពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឆិក: ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ត្រកូលអាចារ្យទាំងប្រាំនោះ រួមជាមួយមហាសង្ឆិក:ដើមមួយ ក៏បាន

ជាប្រាំមួយត្រកូល ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ អាចរិយវាទទាំងពីរ គឺ មហិសាសក: និងវជ្ជីបុត្តក:កើតឡើង ដែលបែកចេញមកពីថេរវាទ ។ ក្នុងបណ្តា អាចរិយវាទទាំងពីរនោះ អាចរិយវាទទាំងបួន គឺ ធម្មុត្តរិយ: ១ ភទ្រយានិក: ១ ឆន្នាគារិក: ១ សម្មិតិយ: ១ កើតឡើង ព្រោះបែកចេញមកពីនិកាយវជ្ជីបុត្តក: ។ ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ ឆ្នាំ នោះឯង អាចរិយ-វាទពីរពួក គឺ សព្វត្ថិកវាទ និង ធម្មគុត្តិក:កើតឡើង ព្រោះការបែកចេញពីត្រកូលអាចារ្យមហិសាសក:ទៀត ។ កាលនិកាយកស្សបិក:ទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ ក៏ជាហេតុឲ្យនិកាយឈ្មោះថា សង្ក្ដន្តិក:ផ្សេងទៀតកើតឡើង កាលនិកាយសង្ក្ដន្តិក:ទាំងឡាយបែកគ្នាហើយ និកាយឈ្មោះថា សុត្តវាទ ក៏កើតឡើង ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះកើតឡើងហើយ ព្រោះបែកចេញមកពីថេរវាទយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អាចរិយវាទ ១១ និកាយនេះ រួមនឹងថេរវាទដើម ក៏ជា ១២ និកាយ ។

ក្នុងពុទ្ធសករាជ ២០០ អាចរិយវាទ គឺ លទ្ធិនៃអាចារ្យទាំងអស់ រួម ១៨ និកាយ គឺ ១២ និកាយបែកចេញអំពីថេរវាទនេះ និងនិកាយអាចរិយវាទ ៦ បែកចេញមកពីត្រកូលអាចារ្យមហាសង្ឆិក:ទាំងឡាយនោះ ដូច្នេះឯង ។

ពាក្យថា និកាយ ១៨ ក្តី ត្រកូលអាចារ្យ ១៨ ក្តី ជាឈ្មោះរបស់និកាយ ដែលពោលមកហើយនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត បណ្តានិកាយទាំង ១៨ នោះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលបែកចេញពីគ្នា , ចំណែកថេរវាទ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ជានិកាយដែលមិនបែកគ្នា គឺ តាំងនៅដូចដើម ។

តារាងសម្តែងនិកាយសង្ឆក្នុងសតវត្ស ទី ៣

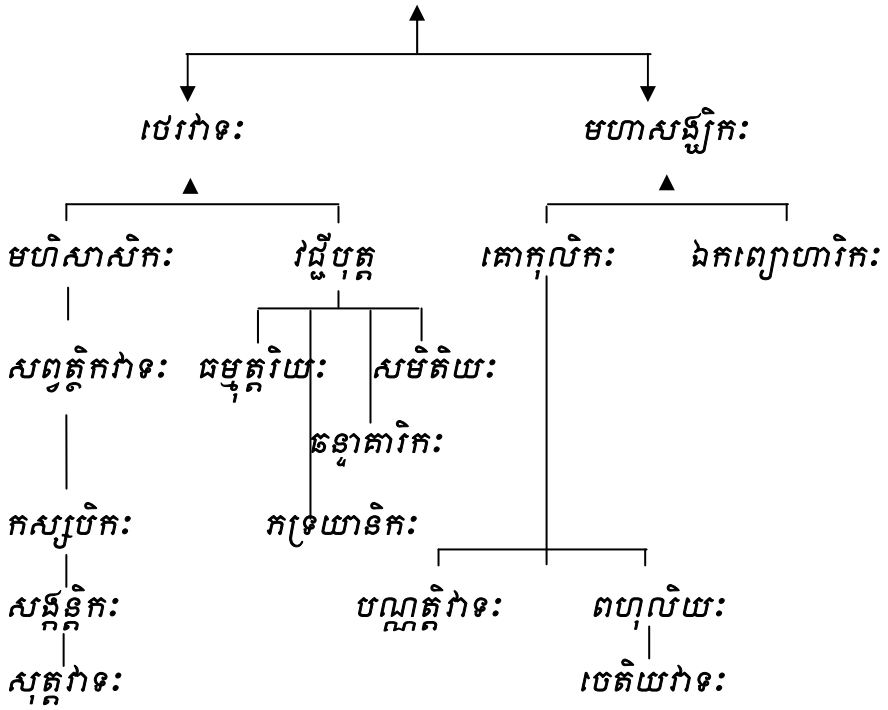

ភិក្ខុដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលជាពួកវជ្ជីបុត្តជាអធម្មវាទី ត្រូវព្រះថេរ: ជាធម្មវាទីទាំងឡាយបានបណ្តេញចេញហើយ បានពួកដទៃទៀត ទើបផ្តើមតាំងជាគណាចារ្យ ។

(ស្រង់ចេញពីអដ្ឋកថា បរមត្ថទីបនី អដ្ឋកថាអភិធម្មបិដក កថាវត្ថុ)

ប្រវត្តិអ្នកតែងព្រះអដ្ឋកថា

ព្រះពុទ្ធឃោសត្ថេរ ដែលយើងនិយមហៅថា **ព្រះពុទ្ធឃោសាចារ្យ** បានប្រាប់ទុកខាងក្រោយនៃអារម្ភកថា ព្រះគម្ពីរអដ្ឋកថាអដ្ឋសាលិនីថា ភិក្ខុ មានឈ្មោះថា ពុទ្ធឃោស:ដូចគ្នា បានអារាធនាលោកឲ្យតែងព្រះគម្ពីរនេះឡើង (គម្ពីរអដ្ឋសាលិនី) ។ ទាំងនេះឃើញថា នាមព្រះពុទ្ធឃោស:មានច្រើន ដូចក្នុងសម័យនោះ ក៏នៅមានព្រះពុទ្ធឃោស:អារាធនាឲ្យព្រះ ពុទ្ធឃោស:តែងគម្ពីរនេះជាដើម ។

កិត្តិសព្ទរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស: ជាមង្គលដ៏អង្ហែង ព្រោះលោកបានធ្វើការកសាងព្រះគម្ពីរទុកយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ។ ព្រះពុទ្ធាឃោសាចារ្យជាអ្នកស្រុកជម្ពូទ្វីប គឺ ប្រទេសឥណ្ឌាប៉ែកខាងត្បូង មានជីវិតរស់នៅក្នុងរវាងពុទ្ធសកាជ ៩៤៥ ដល់ ១.០០០ ឆ្នាំ កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ទាតំបន់ ពុទ្ធគយាដែនមគធ: ជិតស្ថានទីត្រាស់ដឹង ។ មុនចូលមកបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានសិក្សាសិល្ប៍សាស្ត្រទាំងពួង រៀនចប់ត្រៃវេទ បានត្រាច់ទៅកាន់ទីផ្សេងៗ ក្នុងជម្ពូទ្វីប បានធ្វើយបញ្ហាជាមួយសមណ: និងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ប្រាកដជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ។ សមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតដទៃៗ មិនអាចធ្វើយដោះស្រាយបញ្ហាព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះបាន ។ តែព្រាហ្មណ៍កំលោះនេះអាចដោះស្រាយបញ្ហា ដែលសមណព្រាហ្មណ៍ និងបណ្ឌិតសួរបាន ដូច្នោះព្រាហ្មណ៍កំលោះ ទើបមានឈ្មោះចោះសំឡេងខ្ទរខ្ទារ គ្របសង្កត់រហូតអស់

ទាំងសកលជម្ពូទ្វីប ។

គ្រាមួយ ព្រាហ្មណ៍កំលោះដើរផ្ទូរ មកដល់វត្តមួយដែលជាស្ថានទី ពុទ្ធគយា បានជួបជាមួយព្រះរវតត្ថេរ ដែលជាព្រះមហាទីណាស្រពសម្រេច បដិសម្ភិទា ៤ ។

ថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍កំលោះ បានស្វាធ្យាយមន្តក្នុងគម្ពីរបតញ្ជលី យ៉ាងត្រឹមត្រូវ ពីរោះគួរចាប់ចិត្តរហូតដល់យប់ ព្រះថេរៈបានឮសំឡេងព្រាហ្មណ៍នោះស្វាធ្យាយហើយ ក៏ដឹងថាជាអ្នកមានសតិបញ្ញាច្រើន ទើបហៅព្រាហ្មណ៍នោះមក ដើម្បីបានសន្ទនាគ្នា ព្រាហ្មណ៍កំលោះបានសួរបញ្ហាផ្សេងៗ ក្នុងគម្ពីរត្រៃវេទ ដែលខ្លួននៅមានការសង្ស័យមិនយល់ចំពោះព្រះថេរៈ ព្រះថេរៈក៏ឆ្លើយអធិប្បាយបានទាំងអស់ ក្រោយមកព្រះថេរៈទើបសួរបញ្ហាក្នុងព្រះអភិធម្មខ្លះៗ ព្រាហ្មណ៍ កំលោះឆ្លើយមិនបាន ទើបសួរថា នេះឈ្មោះថាអ្វី ព្រះថេរៈឆ្លើយថា ឈ្មោះថា **ពុទ្ធមន្ត** ទើបសូមរៀនពុទ្ធមន្ត ហើយក៏បានបព្វជ្ជា ឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានរៀនព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺ ព្រះត្រៃបិដក បានប្រាកដឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធឃោសៈ ។

កាលព្រះពុទ្ធឃោសៈ គង់នៅក្នុងវត្តនាតំបន់ពុទ្ធគយានោះ បានរចនាបកណ៍ឈ្មោះ **ញាណោទ័យ** ទុកក្នុងវត្ត ហើយផ្តើមរចនាគម្ពីរអដ្ឋកថា ឈ្មោះ អដ្ឋសាលិនី ដែលជាអដ្ឋកថាព្រះគម្ពីរធម្មសង្គណីបកណ៍ និងគម្ពីរ បរិត្តដ្ឋកថា គឺ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកចប្បាប់សង្ខេប ព្រះរវតមហាថេរៈបានឃើញអដ្ឋកថា ដែលលោកបានរចនាហើយ ទើបណែនាំលោកថា ក្នុង

ជម្ពូទ្វីប មានតែព្រះបាលីព្រះត្រៃបិដកប៉ុណ្ណោះ មិនមានអដ្ឋកថាបាលីព្រះត្រៃបិដកនៅឡើយ តែក្នុងលង្កាទ្វីបនៅមាន ព្រោះព្រះថេរៈទាំងឡាយមានព្រះសារីបុត្ត (ឈ្មោះដូចអគ្គសាវ័ក) ជាដើម បានរចនាទុក និងតមកព្រះមហិន្ទត្ថេរបានត្រួតពិនិត្យ ហើយរចនាទុកជាកាសាសីហឬ: សូមឲ្យព្រះពុទ្ធឃោសៈទៅលង្កាទ្វីប ត្រួតពិនិត្យមើលអដ្ឋកថាទាំងនេះ ហើយប្រែមកជាកាសាមគធៈវិញ ទើងបានជាប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីចម្រើនដល់មនុស្សលោកទាំងពួង កាលព្រះថេរៈបានណែនាំយ៉ាងនេះហើយ ព្រះពុទ្ធឃោសៈក៏មានបីតិសោមនស្ស ក្រាបបង្គំលាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និងព្រះកិក្ខុសង្ឆ ហើយធ្វើដំណើរទៅកាន់លង្កាទ្វីបតាមទូក បានជួបព្រះពុទ្ធទត្តត្ថេរ ដែលបានទិមន្តជ្រួសផ្ទួរគ្នានៅកណ្ដាលសមុទ្រ បានសន្ទនាគ្នា និងប្រាស្រ័យទាក់ទងរឿងប្រែគម្ពីរជាកាសាមគធៈ ហើយធ្វើដំណើរតទៅ រហូតដល់កំពង់ផែក្រុងលង្កា សម័យនោះ គឺ ជាកាលរបស់ក្សត្រិយ៍លង្កាទ្រង់ព្រះនាមថា **មហានាម** មានឈ្ម ះ ដទៃទៀតថា (សិរិនិវាស) ១ៈ (សិរិកុជ:) ២ៈ (សិរិកូដ:) ១ៈ ក្នុងពុទ្ធសករាជ (៩៥២-៩៧៤) ។

កាលដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈទៅដល់លង្កា បានទៅជួបព្រះកិក្ខុសង្ឆក្នុងមហាវិហារនាក្រុងអនុរាធបុរ: ហើយបានទៅកាន់សម្ងាក់របស់ព្រះសង្ឆបាលត្ថេរ ដែលជាព្រះសង្ឆរាជនៅក្នុងក្រុងអនុរាធបុរ: នៃសម្ងាក់មហាបធាន បានស្ដាប់អដ្ឋកថាជាកាសាសីហឬ: និងថេរវាទទាំងអស់ហើយ បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តថាជាពុទ្ធាធិប្បាយរបស់ព្រះមានព្រះភាគពិត ទើបបានសុំការអនុមតិអំពីសង្ឆ

ដើម្បីបានឱ្យការសរសេរ អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដក ជាការសាមគគ: ។ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ការចេះដឹង និងសមត្ថភាពរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស: គណ:សង្ឆលង្ការ ដែលមានព្រះសង្ឆបាលត្ថេរជាប្រធាន បានប្រគល់ព្រះគាថា ២ ព្រះគាថា ឲ្យលោកសរសេរ ទើបអនុញ្ញាតឲ្យលោកត្រួតពិនិត្យគម្ពីរទាំងអស់ ។ ព្រះពុទ្ធឃោស:បានសរសេរបកស្រាយ៍ឈ្មោះ វិសុទ្ធិមគ្គឡើង មានសេចក្ដីយ៉ាងល្អប្រសើរ រហូតដល់ព្រះសង្ឆលង្ការទទួលស្គាល់នូវសេចក្ដីជំនាញរបស់លោក តាមប្រវត្ដិ បាននិយាយថា ដើម្បីនឹងប្រកាសនូវភាពជំនាញរបស់ព្រះពុទ្ធឃោស:នោះ ឲ្យប្រាកដ ទេវតាបានបណ្ដាលឲ្យគម្ពីរដែលសរសេរស្រេចហើយបាត់ទៅ ព្រះពុទ្ធឃោស:ក៏បានសរសេរជាថ្មីម្ដងទៀត ទេវតាក៏បណ្ដាលឲ្យបាត់ទៀត លោកក៏បានសរសេរឡើងម្ដងទៀតគម្រប់ ៣ ដង បន្ទាប់មក ក៏ថ្វាយគម្ពីរដែលបានសរសេរទាំងពីរគម្ពីរនោះវិញ រីឯនោះ ទើបបានគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ជា ៣ ចប់ ព្រះពុទ្ធឃោស:ក៏បាននាំគម្ពីរទាំង ៣ ចប់នោះ ថ្វាយដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឆ ព្រះភិក្ខុសង្ឆបានអានទាំងបីគម្ពីរ ប្រៀបធៀបគ្នាហើយ មិនមានការខុសគ្នា ទាំងដោយព្រះគម្ពីរ ឬអក្ខរ: ឬដោយបទ ឬដោយព្យញ្ជន: ឬដោយអត្ថ ឬដោយបទដើម បទចុង ឬដោយថេរវាទ ឬដោយព្រះបាលី ទាំងឡាយក្នុងកន្លែងណានីមួយឡើយ ទាំងបីចម្លាប់ដូចគ្នា ដើម្បីសម្ដែងសេចក្ដីអង់អាច យ៉ាងក្រៃលែងរបស់លោក ទេវតាទាំងឡាយបានសាធុការ ព្រះសង្ឆប្រមាណ ១.000 អង្គ ប្រជុំគ្នាក្នុងមហាវិហារបានឃើញសេចក្ដីអស្ចារ្យ នាំគ្នាត្រេកអរ កោតសរសើរ សោមនស្ស សាធុការ បានប្រកាសថា លោកអង្គនេះ ជា

ព្រះមេត្តេយ្យពោធិសត្វពិតប្រាកដ និងបានអនុមតិឲ្យលោកប្រែគម្ពីរ ពីភាសាសីហឬ:មកជាភាសាមគធ: ។

ក្នុងគ្រានោះ ព្រះមហានាមក្សត្រិយ៍នៃលង្កា ទ្រង់បានស្តាប់កិត្តិគុណរបស់លោក ស្តេចបានចេញចាកពីព្រះនគរទៅដល់មហាវិហារ ទ្រង់នមស្តារព្រះសង្ឆ ហើយនមស្តារព្រះពុទ្ធយោស: ទិមន្តឲ្យគង់នៅក្នុងប្រាសាទមួយឈ្មោះ **ឋានយ** នាទិសទក្សិណរបស់មហាវិហារ បានប្រែអដ្ឋកថាភាសាសីហឬ: ជាអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកភាសាមគធ: ។

អដ្ឋកថាក្នុងភាសាសីហឬ:ពីបុរាណនោះមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១ មហាអដ្ឋកថា

២ បច្ចរីយអដ្ឋកថា

៣ កុរុន្ទីអដ្ឋកថា អដ្ឋកថាដែលបានលើកឡើងកាន់សង្ឆាយនាព្រះមហិន្ទត្ថេរនាំមកពីជម្ពូទ្វីប ហើយរចនាទុកជាភាសាសីហឬ: ឈ្មោះ **មហាអដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះកិក្ខុទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនានៅក្នុងផែ (ផ្ទះទ័ក) ដែលក្នុងភាសាសីហឬ:ហៅថា បច្ចរីយ: ឈ្មោះថា **បច្ចរីយអដ្ឋកថា** ។

អដ្ឋកថា ដែលព្រះកិក្ខុសង្ឆទាំងឡាយប្រជុំគ្នារចនា ក្នុងកុរុន្ទីវេឡុ-វិហារ ឈ្មោះថា **កុរុន្ទីអដ្ឋកថា** ។

ភាទ:ដែលអាចារ្យទាំងឡាយក្នុងកាលមុន មានព្រះអាចារ្យថ្នាក់ព្រះថេរ:ជាដើម បានរចនាទុកដោយកាន់យកនន័យព្រះបាលីឈ្មោះថា **ថេរភាទ** ។

គម្ពីរអដ្ឋកថាកាសាសីហឡៈ ដែលព្រះពុទ្ធឃោសៈបានប្រែមកជាអដ្ឋ-
កថាព្រះត្រៃបិដកជាកាសាមគធៈ មានច្រើនជាង៣ពាក់កណ្តាលនៃគម្ពីរអដ្ឋកថា
ទាំងអស់ មានរាយនាមព្រះគម្ពីរដូច្នេះ ៖

១ សមន្តបាសាទិកា អដ្ឋកថាព្រះវិន័យបិដក

២ កង្ខាវិតរណី ឬមាតិកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះបាតិមោក្ខ

៣ សុមង្គលវិលាសនី អដ្ឋកថាទីឃនិកាយ

៤ បបញ្ចសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ

៥ សារត្ថប្បកាសិនី អដ្ឋកថាសំយុត្តនិកាយ

៦ មនោរថបូរណី អដ្ឋកថាអង្គុត្តរនិកាយ

៧ បរមត្ថជោតិកា អដ្ឋកថាខុទ្ទកបាឋៈ និងសុត្តនិបាត

៨ ធម្មបទដ្ឋកថា អដ្ឋកថាធម្មបទ

៩ ជាតកដ្ឋកថា អដ្ឋកថាជាតក

១០ អដ្ឋសាលិនី អដ្ឋកថាធម្មសង្គណីបករណ៍

១១ សម្មោហវិនោទនី អដ្ឋកថាវិភង្គបករណ៍

១២ បញ្ចករណដ្ឋកថា ឈ្មោះបរមត្ថទីបនី ជាព្រះអដ្ឋកថាព្រះអភិធម្មទាំង
ប្រាំគម្ពីរ គឺ ធាតុកថា កថាវត្ថុ បុគ្គលប្ញត្តិ យមក និងបដ្ឋាន ។

១៣ វិសុទ្ធិមគ្គ បករណ៍វិសេសពោលដោយ សីល សមាធិ បញ្ញា ។

១៤ ញាណោទ័យ តែងមុនកាលនៅឥណ្ឌា ច្បាប់ដើមអន្តរធានហើយ ។

១៥ បរិត្តដ្ឋកថា អដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកច្បាប់សង្ខេប ច្បាប់ដើមអន្តរធាន

ហើយ ។

ព្រះគម្ពីរទាំងនេះ បានជាប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង ចំពោះមនុស្សក្នុងប្រទេសផ្សេងៗ លោកពោលទុកថា គម្ពីរទាំងអស់ប្រើពេលវេលាត្រឹមតែ ១ ឆ្នាំ ក៏បានសម្រេច បានកើតសេចក្ដីអស្ចារ្យ សូម្បីផែនដីក៏ក្រើកញាប់ញ័រ ។

លទ្ធផលការងារ វណ្ណកម្មរបស់ព្រះពុទ្ធយោសៈ អ្នកសិក្សាកាសាបាលីទូទៅ បានសរសើរ និងរាប់អានលោកថា ជាបុរាណាចារ្យដ៏សំខាន់ក្រៃលែងរបស់លោក ។

រាយនាមលោកអ្នកមានឧបការៈ

លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស
លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត
លោកគ្រូវិនិយាចារ្យ ការ៉ា អ៊ីវ

ឧបាសក ក្ងាត ហ៊ីន	ឧបាសក ឌាក់ ម៉ា
ឧបាសក ធុំ ធួន	ឧបាសក ហ៊ុកសីងហ្ងួត
ឧបាសក ជីម ជំនិត	ឧបាសក កើត ធិត្យ
ឧបាសក សន ម៉ារ៉ី	ឧបាសក ហាយ ចំរើន
ឧបាសក អ៊ីមរ៉ៃយ៉ា	ឧបាសក សុក្រ ហ៊ីត
ឧបាសក សោម រតនៈ	ឧបាសក សំ ធាយ
ឧបាសក ម៉ា ផុន	ឧបាសក ជា ស៊ីចាន
ឧបាសិកា ជាប់ លឿម	ឧបាសិកា ហាយ សារ៉ាត់
ឧបាសិកា ប៊ុត សុម៉ាលី	ឧបាសិកា យស សម្ផត្តិ
ឧបាសិកា ពូ ហ៊ាង	ឧបាសិកា ប៊ុត សេដាដួង
ឧបាសិកា ម៉ែន រមណី	

ព្រមទាំងពុទ្ធបរិស័ទក្នុង និងក្រៅប្រទេស

រាយនាមអ្នកប្រែសម្រួល

ព្រះសង្ឃអាស្រមព្រះគន្ធកុដិ

ព្រះភិក្ខុអគ្គធិន្នោ នូវ ប៊ូរ៉ា ប្រធានអាស្រម

ព្រះភិក្ខុចិត្តរក្ខិតោ សំ សម្បត្តិ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុធម្មប្បញ្ញោ ជុំ សារឿន ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុវរធម្មោ ដុត តៅ ធម្មាចារ្យ

ព្រះភិក្ខុតេជធរោ ធាវ ធាន ធម្មាចារ្យ

សាមណេរ កោវិទោ ឡោះស្វៀតសមណសិស្សសាលាសតិប្បដ្ឋាន

ផ្នែកឧបាសក

ឧបាសក ហាយ ចំរើន

ឧបាសក ជីម ជំនិត

បត្តិទានកថា

ការរៀបរៀង ប្រែសម្រួលអដ្ឋកថាព្រះត្រៃបិដកជាភាសាខ្មែរ ដើម្បី
ឫជាចំពោះព្រះតនត្រៃ ម្យ៉ាងទៀតដើម្បីតម្លៃទុកជាសម្បត្តិវប្បធម៌ជាតិ
និងជាចំណែកចូលរួមក្នុងការតាំងនៅនៃព្រះសទ្ធម្មកម្រប់ ៥.០០០ព្រះវស្សា ។

យើងជាក្រុមប្រែសម្រួលអដ្ឋកថា សូមលើកនូវបុណ្យកុសលដែលកើត ឡើងអំពីការងារនេះ:-

ឧទ្ទិសថ្វាយ និងគោរពជូន:

-ព្រះមហាវរក្សត្រិយ៍ និងមហាវរក្សត្រិយានី

-ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-សម្តេចព្រះសង្ឆរាជទាំងពីរគណ:

-មាតាបិតានៃយើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា

-លោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិតធម្មាចារ្យ ប៊ុត សាវង្ស

-លោកគ្រូធម្មបណ្ឌិត រស់ សុជាត

-សព្វមុខមន្ត្រីរាជការ និងប្រជានុរាស្ត្រនៃកម្ពុជរដ្ឋ

-សព្វសត្វទាំងអស់ក្នុងត្រ័យភព

សូមលោកគ្រែកអរ អនុមោទនានូវចំណែកបុណ្យនេះ

សូមអនុមោទនា ។.....

ក្រុមរៀបរៀង និងប្រែសម្រួល

ចិត្តវគ្គ

១.ផន្ទនំ ចបលំ ចិត្តំ ទុរក្ខំ ទុន្និវារយំ
ឧជុំ ករោតិ មេធាវី ឧសុការោវ តេជនំ ។
វារិជោវ ថលេ ខិត្តោ ឱកមោកតឧព្ភតោ
បរិផន្ទតិទំ ចិត្តំ មារធេយ្យំ បហាតវេ ។

អ្នកប្រាជ្ញ តែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លងឃ្លាង រក្សាបានដោយកម្រ ហាមឃាត់បានដោយលំបាក ឲ្យជាចិត្តត្រង់បាន ដូចអ្នកធ្វើព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ។ ចិត្តនេះ ដែលបុគ្គលលើកឡើងចាកអាល័យ គឺ កាមគុណ ៥ ចោះទៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះបង់នូវវដ្ដៈជាទីនៅនៃមារ រមែងញាប់ញ័រ ដូចត្រីដែលគេលើកឡើងចាកទីនៅ គឺ ទឹក ចោះទៅលើគោកដូច្នោះឯង ។

២.ទុន្និគ្គហស្ស លហុនោ យត្ថ កាមនិបាតិនោ
ចិត្តស្ស ទមថោ សាធុ ចិត្តំ ទន្តំ សុខាវហំ ។

ការទូន្មានចិត្ត ដែលសង្កត់សង្កិនបានដោយលំបាក ជាធម្មជាតិរហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ រមែងជាគុណប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា) ចិត្តដែលហ្វឹកហ្វឺនបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។

៣.សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ យត្ថ កាមនិបាតិនំ
ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី ចិត្តំ គុត្តំ សុខាវហំ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួររក្សាចិត្តដែលឃើញដោយកម្រក្រៃពេក

ដែលល្អិតពេកណាស់ មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្ដីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ (ព្រោះថា) ចិត្តដែលគេការ្យាបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។

៤.ទ្ធានន្តមំ ឯកចរំ អសរីរំ គុហាសយំ
យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។

អ្នកទាំងឡាយណា នឹងសង្រ្ដមចិត្តដែលទៅឆ្ងាយ ជាចិត្តដែលត្រាច់ទៅតែឯង មិនមានសរីរៈ មានគូហា គឺ មហាភូតរូប ៤ ជាទីអាស្រ័យនៅ អ្នកទាំងនោះឯង រមែងរួចចាកចំណងនៃមារ ។

៥.អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អវិជានតោ
បរិប្ផ្ទវប្ផ្ទសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ ។
អនវស្សុតចិតស្ស អនត្ថាហតចេតសោ
បុញ្ញបាបប្ផ្ទហីនស្ស នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ ។

ប្រាជ្ញា រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដឹងច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្ដីជ្រះថ្លាអណ្ដែតទៅ ។ ភ័យរមែងមិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនទទឹកដោយរាគៈ មានចិត្តដែលទោសខ្ចាំងខ្ជប់មិនបាន មានបុណ្យ និងបាបលះបង់ចោលហើយ ភ្ញាក់រឭកជានិច្ច ។

៦.ឃដូបមំ កាយមិមំ ១ិត្វា
នគ្ករូបមំ ចិត្តមិទំ ១ជេត្វា
យោធេន មារំ បញ្ញាវុធេន
ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

បុគ្គលគប្បីដឹងច្បាស់នូវកាយនេះថា ដូចជាឆ្នាំង គប្បីបិទនូវចិត្តនេះឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ គប្បីច្បាំងនូវមារដោយអាវុធ គឺបញ្ញា គប្បីការពារទុកនូវធម៌ ដែលខ្ជួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជាអ្នកជំអក់នៅ (ក្នុងធម៌នោះ) ទៀតឡើយ ។

៧.អចិរំ វតយំ កាយោ បឋវឿ អធិសេស្សតិ

ឆុឌ្ឍោ អបេតវិញ្ញាណោ និរត្ថំវ កលិង្គរំ ។

ទ្រុហ៎ មិនយូរប៉ុន្មានទេតើ កាយនេះ មានវិញ្ញាណចៅច្រាស គេយកចៅចោលផុតហើយ មុខជានឹងដេកស្ពឹកស្ពឹងលើផែនដី ដូចជាអង្គត់ខ្ទស រកប្រយោជន៍គ្មាន ។

៨.ទិសោ ទិសំ យន្តំ កយិរា វេរី វា បន វេរិនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ ចាបិ យោ នំ តតោ ករេ ។

ចោរក្រឡេកឃើញចោរផងគ្នា ឬក៏ បុគ្គលមានពៀរ ក្រឡេកឃើញបុគ្គលមានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីវិនាសណាមួយដល់គ្នា ចិត្តដែលបុគ្គលតាំងទុកខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលឲ្យអាក្រក់ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។

៩.ន តំ មាតា បិតា កយិរា អញ្ញេ វាបិ ញាតកា

សម្មាបណិហិតំ ចិត្តំ សេយ្យសោ នំ តតោ ករេ ។

មាតាបិតា មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន ឬជនទាំងឡាយដទៃជាញាតិ មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ចំណែកខាងចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុកត្រូវហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះបាន ។

ចិត្តវគ្គទី ៣

មាតិការឿង

ឈ្មោះរឿង	លេខទំព័រ
១-រឿងព្រះមេឃិយត្ថេរ:	១
-អធិប្បាយគាថា	៣
២-រឿងភិក្ខុមួយរូប	៧
-អធិប្បាយគាថា	១៥
-ភិក្ខុនោះត្រឡប់ទៅកាន់មាតិកក្រាមម្ពន់ទៀត	២១
៣-រឿងឧក្កណ្ឋិតភិក្ខុ	២៥
-អធិប្បាយគាថា	៣០
៤-រឿងព្រះកាកិនេយ្យសង្ឆរក្ខិតត្ថេរ	៣២
-អធិប្បាយគាថា	៣៨
៥-រឿងព្រះចិត្តហត្ថត្ថេរ:	៤០
-អធិប្បាយគាថា	៤៥
៦-រឿងព្រះភិក្ខុច្រាវពូវិបស្សនា	៥៤
-អធិប្បាយគាថា	៦០
៧-រឿងព្រះបូតិកត្តតិស្សត្ថេរ:	៦៤
-អធិប្បាយគាថា	៦៧
៨-រឿងនន្ទកោចាលក:	៧២
-អធិប្បាយគាថា	៧៤
៩-រឿងព្រះសោរេយ្យត្ថេរ:	៧៧

-បុរសអាចក្លាយជាស្ត្រី ស្ត្រីអាចក្លាយជាបុរស ៧៥
-អធិប្បាយគាថា ៨៥

ចិត្តវគ្គ ទី ៣

"ពោលដោយការហ៊ឹកហ្វាត់ចិត្ត"

១. រឿងព្រះមេយ្យិយត្ថេរ:

[១៣] *ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅលើភ្នំឈ្មោះចាលិកា ទ្រង់ប្រារព្ធ ព្រះមេយ្យិយ:ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា* ***ផន្ទនំ ចបលំ ចិត្តំ (ចិត្តដែលញាប់ញ័ររយ្ជនរយ្ជាន)*** *ជាដើម ។*

មេយ្យិយ:ទាំងអស់ បណ្ឌិតគប្បី (សំដែង) ឲ្យពិស្តារដើម្បីឲ្យរឿងនៃព្រះមេយ្យិយត្ថេរ:នោះជាក់ច្បាស់ ។ ក៏ព្រះសាស្តាទ្រង់ហៅព្រះមេយ្យិយ: ដែលលោកមិនអាចប្រកបសេចក្តីព្យាយាមក្នុងអម្ពវ័នៈនោះបាន ព្រោះលោកត្រូវវិតក្ក: ៣ គ្របសង្កត់ ត្រឡប់មកហើយ ទើបត្រាស់ថា មេយ្យិយ: អ្នកលះបង់ចោលតថាគតឲ្យនៅម្នាក់ឯង ហើយស្រែកយំថា មេយ្យិយ: យើងនៅតែឯងៗ អ្នកចូរងាកចាំ រហូតដល់ភិក្ខុដទៃទីងប្រាកដ ដូច្នេះ (ឈ្មោះថា) ធ្វើកម្មដ៏ធ្ងន់ក្រៃលែង ។ ដែលឈ្មោះថា ភិក្ខុជាអ្នកជ្ងាក់នៅក្នុងអំណាចរបស់ចិត្ត

យ៉ាងនេះ មិនគួរ ឈ្មោះថា ចិត្តជាធម្មជាតិ (ស្ទុះទៅ) រហ័ស ការញ៉ាំងចិត្ត នោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន រមែងគួរ ដូច្នេះ ទើបទ្រង់បានកាសិត ព្រះគាថា ២ គាថានេះថា ៖

ផន្ទនំ ចបលំ ចិត្តំ ទុរក្ខំ ទុន្និវារយំ
ឧជុំ ករោតិ មេធាវី ឧសុការោ តេជនំ ។
វារិជោ ថលេ ខិត្តោ ឱ្ហ៊ិ ករោ ករ ឧព្ភ ត្ថ
បរិផន្ទតិ ទំ ចិត្តំ មារធេយ្យ ំ ប ហ ាតវ ។

អ្នកប្រាជ្ញ តែងធ្វើចិត្តដែលញាប់ញ័រ ឃ្លងឃ្លាង រក្សាបានដោយកម្រ ហាមឃាត់បានដោយលំបាក ឲ្យជាចិត្តត្រង់ បាន ដូចអ្នកធ្វើព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ។ ចិត្តនេះដែលបុគ្គលលើកឡើងចាកអាល័យ គឺ កាមគុណ ៥ ចោះទៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះបង់នូវវដ្ដៈជាទីនៅនៃមារ រមែងញាប់ញ័រ ដូចត្រីដែលគេលើកឡើងចាកទីនៅ គឺ ទឹក ចោះទៅលើគោក ដូច្នោះឯង ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ផន្ទនំ (ញាប់ញ័រ)** គឺ ញាប់ញ័រនៅក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយ មានរូបជាដើម ។ បទថា **ចបលំ (ឃ្លងឃ្លោង)** បានដល់ មិនតាំងនៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយបាន ដូចទារកក្នុងផ្ទះ នៅមិនស្ងៀមដោយតម្រិយោបថណាមួយដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា ឃ្លងឃ្លោង ។ បទថា **ចិត្តំ (ចិត្ត)** បានដល់ វិញ្ញាណ ។ ក៏វិញ្ញាណនោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ចិត្ត ព្រោះជាធម្មជាតិវិចិត្រ ដោយភូមិ វត្ថុអារម្មណ៍ និងវិថីចិត្ត មានកិរិយាចិត្តជាដើម ។ បទថា **ទុរក្ខំ (រក្សាបានលំបាក)** បានដល់ ឈ្មោះថា ដែលបុគ្គលរក្សាបានដោយលំបាក ព្រោះតាំងទុកបានលំបាកក្នុងអារម្មណ៍ដែលជាទីសប្បាយណាមួយនោះឯង ។ បទថា **ទុន្និវារយំ (ហាមឃាត់បានដោយលំបាក)** បានដល់ ឈ្មោះថា ដែលបុគ្គលហាមបានលំបាក ព្រោះជាធម្មជាតិរក្សាបានដោយលំបាក ដើម្បីនឹងហាម (រារាំង) ចិត្តដែលទៅកាន់វិសភាគារម្មណ៍ ។ បទថា **ឧសុការោ តេជនំ (ដូចអ្នកពត់ព្រួញ ពត់ព្រួញឲ្យត្រង់ ដូច្នោះ)** សេចក្តីថា នាយជាងព្រួញនាំយកកំណាត់ឈើមួយ*

កំណាត់មកអំពីព្រៃហើយ បកសំបកចេញ លាបដោយទឹកថ្នាយ និងប្រេង ពេលត្រង់ក្បឿងធ្ងូងក្ងើង កាត់ត្រង់ចម្ការមណ្ឌ ធ្វើឲ្យបាត់ការ គឺ ឲ្យត្រង់ ឲ្យជារបស់គួរដល់ការបាញ់ព្រមទ្រាយបាន ។ ក៏ត្រាធ្វើហើយ ទើបសំដែងសិល្ប:ចំពោះព្រះរាជា និងរាជមហាមាត្យ រមែងបានសក្ការ: និងសេចក្តីរាប់អានដ៏ច្រើន យ៉ាងណា បុរសអ្នកមានបញ្ញា គឺ បណ្ឌិត បានដល់ អ្នកដ៏ងច្បាស់ ក៏ដូច្នោះដូចគ្នា (គឺ) ធ្វើចិត្តនេះ ដែលមានសភាពញាប់ញ័រជាដើម ឲ្យអស់សំបក គឺ ឲ្យប្រាសចាកកិលេសដែលគ្រាតគ្រាត ដោយអំណាចធុតង្គ និងការនៅព្រៃ ហើយលាបដោយជ័រ គឺ សទ្ធា ពេលដោយសេចក្តីព្យាយាមដែលប្រព្រឹត្តទៅផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត កាត់ត្រង់ចម្ការ គឺ សមថ: និងវិបស្សនា ធ្វើឲ្យត្រង់ បានដល់ ឲ្យអស់អំណាច លុះធ្វើហើយ ពិចារណាសង្ខារទាំងឡាយ ទម្លាយគំនរអវិជ្ជាធំបានហើយ ធ្វើគុណវិសេសនេះ គឺ វិជ្ជា ៣[1] អភិញ្ញា ៦[2] លោកុត្តរធម៌ ៩[3] ឲ្យនៅក្នុងទីក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់

១-វិជ្ជា ៣ = បុព្វេនិវាសានុស្សតិវិជ្ជា ១ , ចុតូបបាតវិជ្ជា ១ , អាសវក្ខយវិជ្ជា ១ ។ ២-អភិញ្ញា ៦ = ឥទ្ធិវិធី ១ , ទិព្វសោត ១ , ចេតោបរិយញ្ញាណ ១ , បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ១ , ទិព្វចក្ខុ ១ , អាសវក្ខយញ្ញាណ ១ ។ ៣-លោកុត្តរធម៌ ៩ = មគ្គ ៤ ផល ៤ និព្វាន ១ ។

ខ្លួន រមែងបានជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលដ៏ប្រសើរ ។

បទថា **ភាវិជាវ (ដូចត្រី)** បានដល់ ដូចមច្ឆា ។ បទថា **ថលេ ខិត្តា (ត្រូវ...ចោះទៅលើគោក)** បានដល់ ត្រូវចោះទៅលើគោកដោយដៃ ឬជើង ឬដោយគ្រឿងចាប់ មានសំណាញ់ជាដើមយ៉ាងណាមួយ ។ គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទថា **ឱកមោកតឧព្ភតោ (ដែលត្រូវលើកឡើងអំពីទីនៅ គឺ ទឹក)** (ដូចតទៅនេះ) ទឹក ឈ្មោះថា **ឱកៃ** ក្នុងបទនេះថា **ឱកបុណ្ណេហិ ចិវរេហិ** (ភិក្ខុអ្នកក្រុងជ្ចាហ៌ មានចីវរទទឹកដោយទឹក) ។ អាល័យ ឈ្មោះថា **ឱកៃ** ក្នុងបទនេះថា **ឱកំ បហាយ អនិកេតសារ** (មុនីលះបង់អាល័យហើយ មិនជាប់នៅ) ។ សូម្បីបទទាំងពីរ ក៏រមែងបានក្នុងបាទព្រះគាថានេះ ។ ក្នុងបទថា **ឱកមោកតោ** នេះ មានសេចក្តីយ៉ាងនេះថា ចាកទីនៅ គឺ ទឹក គឺ ចាកទីអាល័យ គឺ ទឹក ។ បទថា **ឧព្ភតោ (លើកឡើង)** បានដល់ ត្រូវលើកឡើងហើយ ។ បទថា **បរិផន្ទតិទំ ចិត្តំ (ចិត្តនេះរមែងញាប់ញ័រ)** សេចក្តីថា ចិត្តនេះ គឺ ដែលត្រេកអរហើយក្នុងអាល័យ គឺ កាមគុណ ៥ ដែលព្រះយោគាវចរលើកឡើងហើយអំពីអាល័យ គឺ កាមគុណ ៥ នោះ

ចោះទៅក្នុងវិបស្សកម្មដ្ឋាន ជុតដោយសេចក្តីព្យាយាមដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ដើម្បីលះវដ្ត: ពោលគឺ អន្ទាក់មារ រមែងញាប់ញ័រ គឺ មិនអាចតាំងនៅក្នុងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាននោះបាន ដូចជាត្រីដែលត្រូវលើកឡើងចាកទីអាល័យ ចោះទៅលើគោក កាលមិនបានទឹក រមែងញាប់ញ័រដូច្នោះ ។ ចំណែកបុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា មិនជាក់ធុរ: រមែងធ្វើចិត្តនោះឲ្យត្រង់ គឺ ឲ្យគួរដល់ការងារ ដោយន័យដូចពោលហើយនោះឯង ។

ន័យម្យ៉ាងទៀត ចិត្តនេះ ដែលលះបង់អន្ទាក់មារ គឺ កិលេសវដ្ត: មិនបាន ហើយតាំងនៅ រមែងញាប់ញ័រដូចត្រីនោះដូច្នោះ ព្រោះដូច្នោះ ព្រះយោគាវចរគប្បីលះបង់អន្ទាក់មារចេញ គឺ គួរលះបង់អន្ទាក់មារ ពោលគឺ កិលេសវដ្ត:ដែលជាហេតុញាប់ញ័រនៃចិត្តនោះ ដូច្នេះឯង ។

ក្នុងកាលចប់គាថា ព្រះមេឃិយត្ថេរ:បានតាំងនៅក្នុងព្រះសោតាបត្តិ-ផល ។ ជនសូម្បីពួកជនៃទ្ធ ជ៏ច្រើន ក៏បានជាអរិយបុគ្គល មានសោតាបត្តិផលជាដើមនោះឯង ។

ចប់ រឿងមេឃិយត្ថេរ: ទី ១

២. រឿងភិក្ខុមួយរូប

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុមួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ទុទ្ធិគ្គហស្ស លហុនោ (ដែលសង្ហត់សង្កិនបាន លំបាក ជាធម្មជាតិលឿនហ័ស)** ជាដើម ។

បានឮថា មានស្រុកមួយដែលមានមនុស្សរស់នៅកកកុញ ឈ្មោះ មាតិកគ្រាម កែ្សរជើងភ្នំ ក្នុងដែនរបស់ព្រះបាទកោសល ។ ថ្ងៃមួយ មានភិក្ខុប្រមាណ ៦០ រូប ទូលអាយាចនាព្រះមានព្រះភាគឲ្យទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ព្រះកម្ម-ដ្ឋានដរាបដល់ព្រះអរហត្ត ហើយបានទៅកាន់ស្រុកនោះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លំដាប់នោះ មេស្រុកឈ្មោះមាតិកៈណា មាតារបស់មេស្រុកនោះ ឃើញភិក្ខុទាំងនោះហើយ និមន្តឲ្យគង់ក្នុងផ្ទះ អង្គាសដោយបាយ យាគូ ទឹកតែ ដែលមានរសឆ្ងាញ់ផ្សេងៗ ហើយសួរថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ បំណងនឹងទៅកាន់ទីណា?" ភិក្ខុទាំងនោះប្រាប់ថា "ពួកអាត្មា មានបំណងនឹងទៅកាន់ទីដែលសប្បាយ មហាឧបាសិកា" ។ នាងជ្រាបថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ប្រហែលជាស្វែងរកទីនៅសម្រាប់ចាំវស្សា ទើបក្រាបចុះជិតព្រះបាទ ហើយ

ពោលថា "បើលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនៅក្នុងទីនេះអស់ ៣ ខែ សោត នាងខ្ញុំ
នឹងដល់សរណៈ ៣ សីល ៥ (និង) ធ្វើឧបោសថកម្ម" ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រឹក្សាគ្នាថា "យើងទាំងឡាយ កាលអាស្រ័យឧបាសិកានេះ នឹងមិនមាន
សេចក្តីលំបាកដោយកិច្ចា នឹងអាចធ្វើការលាស់ចេញចាកភពបាន" ដូច្នេះ
ទើបទទួលពាក្យនិមន្ត ។ នាងបានជម្រះវិហារត្រង់ទីនៅប្រគេនដល់ភិក្ខុទាំង
នោះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ កាលនៅក្នុងទីនោះ ថ្ងៃមួយបានប្រជុំគ្នា ហើយជាស់-
គៀនគ្នានឹងគ្នាថា អ្នកមានអាយុ ពួកយើងមិនគួរប្រព្រឹត្តក្នុងសេចក្តីប្រមាទ
ឡើយ ព្រោះថា មហានរក ៨ រណ្ដៅ មានទ្វារបើកវង់ចាំពួកយើង ដូចជា
ផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ក៏ពួកយើងបានរៀនព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងសំណាក់របស់ព្រះពុទ្ធ
ដែលទ្រង់នៅព្រះជន្ម ហើយទើបមក ។ ក៏ធម្មតាព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ដែល
នរណាៗ ជាអ្នកអួតអាង សូម្បីត្រាច់ទៅតាមស្នាមព្រះបាទ ក៏មិនអាចឲ្យ
ទ្រង់ប្រោសប្រាណបាន (តែ) បុគ្គលអ្នកមានអធ្យាស្រ័យជាប្រក្រតីប៉ុណ្ណោះ
ទើបឲ្យទ្រង់ប្រោសប្រាណបាន លោកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកមិនប្រមាទចុះ
ពួកយើងមិនគួរឈរ មិនគួរអង្គុយនៅក្នុងកន្លែងមួយ ២ រូប តែថា ក្នុងកាល

ជាទីទំនុកបម្រុងព្រះថេរៈក្នុងវេលាល្ងាចនោះឯង និងក្នុងកាលកិក្ខាចារវេលាព្រឹកប៉ុណ្ណោះ ពួកយើងនឹងរួមគ្នា (តែ) ក្នុងកាលដ៏សេសមិនគួរនៅរួមគ្នា ២ រូបឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត កាលកិក្ខុអ្នកមិនសប្បាយ មកវាយគាំងត្រង់កណ្តាលវិហារហើយ ពួកយើងទើបមកតាមសញ្ញានៃគាំង ធ្វើថ្នាំឲ្យដល់កិក្ខុនោះ ។

កាលកិក្ខុទាំងនោះធ្វើកតិកាគ្នាយ៉ាងនេះ ថ្ងៃមួយ ឧបាសិកានោះឲ្យបុគ្គលកាន់ភេសជ្ជៈទាំងឡាយ មានទឹកដោះថ្លា និងទឹកអំពៅជាដើម ដែលជនទាំងឡាយ មានទាសៈ និងកម្មករជាដើមបែហមហើយ ទៅកាន់វិហារនោះក្នុងវេលាល្ងាច មិនឃើញកិក្ខុទាំងឡាយក្នុងវិហារ ទើបសួរពួកបុរសថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយទៅក្នុងទីណា?" កាលពួកគេប្រាប់ថា "ម៉ែម្ចាស់ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយនឹងជាអ្នកគង់ក្នុងទីស្ងាត់នៅ ពេលយប់ និងពេលថ្ងៃរៀងៗ ខ្លួន (ប៉ុណ្ណោះ)" ។ ទើបពោលថា "ខ្ញុំធ្វើយ៉ាងណា ទើបបានជួបលោកម្ចាស់ទាំងនោះ?" លំដាប់នោះ មនុស្សទាំងឡាយដឹងកតិកាវត្តរបស់កិក្ខុសង្ឆ ទើបប្រាប់ចំពោះឧបាសិកានោះថា "ម៉ែម្ចាស់ លោកម្ចាស់នឹងប្រជុំ

គ្នាក្នុងកាលដែលវាយរគាំង" ។ នាងទើបឲ្យវាយរគាំង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮសំឡេងរគាំងហើយ ចេញចាកទីនៅរៀងៗ ខ្លួន ដោយសំគាល់ថា មានភិក្ខុរូបខ្លះនឹងមិនសប្បាយ ទើបមកប្រជុំគ្នាក្នុងកណ្ដាលវិហារ ។ ភិក្ខុឈ្លោះថា និមន្ដមកក្នុងផ្លូវតែមួយជាមួយគ្នាសូម្បី ២ រូប រមែងមិនមាន ។ ឧបាសិកាឃើញភិក្ខុមួយរូបៗ ប៉ុណ្ណោះ និមន្ដមកពីទីកន្លែងមួយៗ ទើបគិតថា "ប្រហែលជាលោកម្ចាស់បុត្ររបស់យើងនឹងមានការឈ្លោះគ្នាទេដឹង ដូច្នេះ ទើបសំពះភិក្ខុសង្ឆហើយសួរថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមានការឈ្លោះគ្នាឬ?"

ភិក្ខុទាំងឡាយ. ពួកអាត្មាមិនមានការឈ្លោះគ្នាទេ មហាឧបាសិកា ។

ឧបាសិកា. លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បើលោកម្ចាស់មិនមានការឈ្លោះគ្នាទេ ហេតុអ្វីលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ទើបមិនមកដោយការរួមគ្នា ដូចកាលមកកាន់ផ្ទះរបស់នាងខ្ញុំ (ត្រឡប់ជា) មកតែមួយអង្គៗ អំពីទីកន្លែងមួយៗ? ។

ភិក្ខុ. មហាឧបាសិកា ពួកអាត្មាអង្គុយធ្វើសមណធម៌ក្នុងទីកន្លែងរៀងៗ ខ្លួន ។

ឧបាសិកា. លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា សមណធម៌ គឺអ្វី ។

ភិក្ខុ. មហាឧបាសិកា ពួកខ្ញុំធ្វើការស្វាយធ្យាយអាការ ៣២ ប្រការ[1] ផ្តើមតាំងពីការអស់ទៅ និងសូន្យទៅក្នុងអត្តភាពនេះ ។

ឧបាសិកា. លោកម្ចាស់ ការស្វាធ្យាយអាការ ៣២ និងផ្តើមតាំងពីការអស់ទៅ សូន្យទៅក្នុងអត្តភាពនេះ រមែងសមគួរដល់ពួកលោកម្ចាស់ប៉ុណ្ណោះ ឬរមែងសមគួរដល់ពួកនាងខ្ញុំផងដែរ? ។

ភិក្ខុ. មហាឧបាសិកា ធម៌នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនបានហាមដល់នរណាៗ ឡើយ ។

ឧបាសិកា. បើដូច្នោះ សូមលោកម្ចាស់អនុគ្រោះឲ្យអាការ ៣២ និងសូមប្រាប់អំពីការពិចារណានូវការអស់ទៅ និងសូន្យទៅក្នុងអត្តភាពនេះ ដល់នាងខ្ញុំផង ។

ពួកភិក្ខុពោលថា "មហាឧបាសិកា បើដូច្នោះ នាងចូរស្តាប់ចុះ" ហើយ

១-អាការ ៣២ = សក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ សែ្បក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង ពាច បេះដូង ថ្លើម រាវ ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ទឹកប្រមាត់ សេ្លស្ម ខ្ទុះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកកែ្នក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសំបោ ទ្រលាំអិល ទឹកមូត្រ និងខួរក្នុងក្បាល ។

ក៏ឲ្យរៀនទាំងអស់ ។ តាំងអំពីនោះមក ឧបាសិកានោះក៏បានធ្វើការស្វា-ធ្យាយអាការ ៣២ ពិចារណាការអស់ទៅ និងសូន្យទៅក្នុងខ្លួន ក៏បានលុះមគ្គ ៣ ផល ៣ មុនភិក្ខុទាំងនោះឯង ។ បដិសម្ភិទា ៤ និងលោកិយ-អភិញ្ញា បានមកដល់ឧបាសិកានោះដោយមគ្គនោះឯង នាងចេញចាកសុខដែលកើតអំពីមគ្គ និងផលហើយ មើលដោយទិព្វចក្ខុ ពិចារណាថា លោកម្ចាស់ជាបុត្ររបស់យើងសម្រេចធម៌នេះ ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ហើយពិចារណាថា "លោកម្ចាស់ទាំងនេះ នៅមានរាគ: ទោស: មោហ: លោកម្ចាស់ទាំងនេះ មិនមានគុណធម៌សូម្បីត្រឹមតែឈាន និងវិបស្សនាឡើយ ឧបនិស្សយនៃព្រះអរហត្តរបស់លោកម្ចាស់ដែលជាបុត្ររបស់យើង មាន ឬមិនមានឃើញថា "មាន" ដូច្នេះ ទើបពិចារណាសេនាសន:ជាទីសប្បាយ នឹងមានឬមិនមានហ្ន៎ សូម្បីឃើញសេនាសន:ដែលជាទីសប្បាយហើយ ទើបពិចា-រណាថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយរបស់យើងមិនទាន់បានបុគ្គលជាទីសប្បាយឬហ្ន៎ សូម្បីឃើញបុគ្គលជាទីសប្បាយហើយ ទើបពិចារណាថា លោកម្ចាស់ទាំងឡាយមិនទាន់បានអាហារជាទីសប្បាយឬហ្ន៎ ក៏បានឃើញថា អាហារ

ដែលជាទីសប្បាយនៅមិនទាន់មានដល់លោក ។ តអំពីនោះ ក៏ចាត់ចែងបាយយាគូមានច្រើនយ៉ាង របស់ទំពាវជាអនេកប្បការ និងភោជនមានរសផ្សេងៗ ដ៏ច្រើន និមន្តភិក្ខុទាំងឡាយឲ្យគង់ ហើយថ្វាយទឹកទក្ខិណោទក[1] ដោយពាក្យថា "បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកម្ចាស់ពេញចិត្តក្នុងវត្ថុណាៗ សូមទទួលវត្ថុនោះៗ ចុះ" ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលយកវត្ថុទាំងឡាយ មានបាយយាគូជាដើម ហើយធាន់តាមសេចក្តីពេញចិត្ត ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះបានអាហារជាទីសប្បាយ ចិត្តក៏ជាធម្មជាតិមានអារម្មណ៍តែមួយ ។ ពួកលោកមានចិត្តតាំងស៊ីប់ក្នុងវិបស្សនា តមកកាលមិនយូរ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ព្រមដោយបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ហើយគិតថា "ឱហ្ន៎! មហាឧបាសិកា ជាទីពឹងរបស់ពួកយើង បើពួកយើងមិនបានអាហារដែលជាទីសប្បាយទេ ការចាក់ផ្ទុះមគ្គ និងផលនឹងមិនមានដល់ពួកយើងដោយពិត" ។ ឥឡូវនេះ ពួកយើងនៅចាំវស្សា បវារណាហើយ និងទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ។ ពួកលោកលាឧបាសិកាថា "ពួកអាត្មាប្រាថ្នានឹងគាល់ព្រះសាស្តា" ។ មហា

---

[1] ប្រែថា: ទឹកដើម្បីជាទក្ខិណា ។

ឧបាសិកាពោលថា "សាធុ លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ" ហើយតាមជូនដំណើរ
ភិក្ខុទាំងនោះ ពោលពាក្យដែលជាទីស្រឡាញ់ដ៏ច្រើនថា "សូមលោកម្ចាស់
ទាំងឡាយគប្បី (មក) សួរសុខទុក្ខនាងខ្ញុំផង" ដូច្នេះជាដើម ទើបត្រឡប់
វិញ ។ ចំណែកភិក្ខុទាំងនោះដល់ក្រុងសាវត្ថីហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា
រួចគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ភិក្ខុដែលព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ (សរីរយន្តមានចក្រ ៤ មានទ្វារ ៩) ពួកអ្នកអត់ធន់បានដែរឬ ពួក
អ្នកលួមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ មួយទៀត ពួកអ្នកមិនលំបាក
ដោយការបិណ្ឌបាតទេឬ ទើបក្រាបទូលថា "លួមអត់ធន់បាន ព្រះអង្គ លួម
ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ព្រះអង្គ" ម្យ៉ាងទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ
មិនបានលំបាកដោយការបិណ្ឌបាតឡើយ ព្រោះថា ឧបាសិកាម្នាក់ ឈ្មោះ
មាតិកមាតា ជ្រាបវារៈចិត្តរបស់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ កាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គគិតយ៉ាង
ណា មហាឧបាសិកានឹងចាត់ចែងអាហារឈ្មោះនេះ ដើម្បីពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ។
(នាង) ក៏បានចាត់ចែងអាហារថ្វាយតាមដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គគិតហើយ ។ ដូច្នេះ
ហើយក៏ពោលសរសើរគុណរបស់មហាឧបាសិកានោះ ។

ភិក្ខុមួយរូប ស្តាប់ពាក្យសរសើរគុណរបស់មហាឧបាសិកានោះហើយ ជាអ្នកប្រាថ្នានឹងទៅកាន់ទីនោះ រៀនកម្មដ្ឋានក្នុងសម្នាក់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ទូលលាព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅកាន់ស្រុកនោះ" ហើយចេញអំពីវត្តជេតពន ដល់ស្រុកនោះតាមលំដាប់ ក្នុងថ្ងៃដែលខ្លួនចូរទៅកាន់វិហារ គិតថា "បានញ្ញដំណឹងថា ឧបាសិកានេះ រមែងដឹងហេតុដែលបុគ្គលដទៃគិតហើយៗ ក៏យើងហត់ទៀយហើយតាមផ្លូវ មិនអាចនឹងសម្អាតវិហារបាន យ៉ាងណា ឧបាសិកានេះ នឹងបញ្ជូនមនុស្សអ្នកសម្អាតវិហារមកដើម្បីយើង" ។ ឧបាសិកាអង្គុយក្នុងផ្ទះនោះឯង បានពិចារណាដឹងសេចក្ដីនោះហើយ ទើបបញ្ជូនមនុស្សឲ្យទៅ ដោយពាក្យថា "អ្នកចូរទៅសម្អាតវិហារហើយ ទើបមក" ។ ចំណែកភិក្ខុនោះប្រាថ្នាឆាន់ទឹក ទើបគិតថា ធ្វើដូចម្តេច ឧបាសិកានេះនឹងគប្បីធ្វើទឹកផឹក លាយដោយស្ករបញ្ជូនមកឲ្យយើង ។ ឧបាសិកា ក៏បានបញ្ជូនទឹកនោះទៅប្រគេន ។ លោកគិតទៀតថា "សូមឧបាសិកា ចូរបញ្ជូនបាយយាគូមានរសឆ្ងាញ់ និងសម្ងមកដើម្បីយើងក្នុងថ្ងៃស្អែកនេះ អំពីព្រលឹមចុះ" ។ ឧបាសិកាក៏បានធ្វើយ៉ាងនោះ ។

ភិក្ខុនោះឆាន់ចាយយាគូហើយ គិតថា "ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ឧបាសិកាគប្បីបញ្ជូនទូវ
របស់ទំពាវបែបនេះមកដើម្បីយើង" ។ ឧបាសិកាក៏បានបញ្ជូនរបស់ទំពារ
សូម្បីនោះទៅហើយ លោកគិតថា "ឧបាសិកានេះបញ្ជូនវត្ថុដែលយើងគិត
ហើយគ្រប់ៗ វត្ថុមក យើងប្រាថ្នានឹងជួបឧបាសិកានោះ ធ្វើដូចម្តេច នាង
គប្បីឲ្យអ្នកកាន់ភេសជ្ជៈ មានរសដ៏សេសផ្សេងៗ ដើម្បីយើង មកដោយខ្លួន
ឯងហ្ន៎" ។ ឧបាសិកាគិតថា "ភិក្ខុអ្នកជាបុត្ររបស់យើងប្រាថ្នានឹងឃើញយើង
សង្ឃឹមការទៅរបស់យើង" ដូច្នេះ ទើបឲ្យមនុស្សកាន់ភេសជ្ជៈទៅកាន់វិហារ
ហើយបានថ្វាយដល់ភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុនោះធ្វើកត្តកិច្ចស្រេចហើយ សួរថា
"មហាឧបាសិការ នាងឬ ឈ្មោះថា មាតិកមាតា" ។

ឧបាសិកា. ត្រូវហើយ លោកម្ចាស់ ។

ភិក្ខុ. ឧបាសិកា នាងដឹងចិត្តរបស់អ្នកដទៃឬ ។

ឧបាសិកា. សួរខ្ញុំធ្វើអ្វី លោកម្ចាស់ ។

ភិក្ខុ. នាងបានដឹងគ្រប់ៗ វត្ថុដែលអាត្មាគិតហើយ ព្រោះដូច្នោះ
អាត្មាទើបសួរនាង ។

ឧបាសិកា. លោកកូន ភិក្ខុដែលដឹងចិត្តរបស់អ្នកដទៃក៏មានច្រើន ។

ភិក្ខុ. អាត្មាមិនបានសួរដល់អ្នកដទៃទេ សួរចំពោះឧបាសិកា ។

សូម្បីយ៉ាងនោះ ឧបាសិកាក៏មិនបានឆ្លើយ (ត្រង់ៗ) ថា នាងខ្ញុំដឹងចិត្តរបស់អ្នកដទៃ (ត្រឡប់ជា) ពោលថា "លោកកូនអើយ ធម្មតាអ្នកដឹងចិត្តរបស់អ្នកដទៃ រមែងធ្វើយ៉ាងនោះបាន" ។ ភិក្ខុនោះគិតថា "កម្មនេះធ្ងន់ណាស់ ធម្មតាបុថុជ្ជនរមែងគិតដល់អារម្មណ៍ដែលស្អាតខ្លះ មិនស្អាតខ្លះ បើយើងគិតវត្ថុដែលមិនសមគួរហើយនោះសោត ឧបាសិកានេះគប្បីញ៉ាំងយើងឲ្យដល់នៅប្រការដែលប្លែក ដូចចាប់ចោរត្រង់កណ្តាលនៃផ្ទួងសក់ ដូច្នោះ យើងគួរចៀសចេញអំពីទីនេះ ហើយពោលថា "ឧបាសិកា អាត្មាលានឹងទៅហើយ" ។

ឧបាសិកា. លោកម្ចាស់ និមន្តទៅណា ។

ភិក្ខុ. អាត្មានឹងទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ឧបាសិកា ។

ឧបាសិកា. សូមលោកម្ចាស់ ចូរនៅក្នុងទីនេះសិនចុះ ។

ភិក្ខុនោះពោលថា "អាត្មាមិននៅទេ នឹងត្រូវទៅហើយ" ហើយបាន

ដើរចេញ (អំពីទីនោះ) ទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ។

លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរលោកថា "ភិក្ខុ អ្នកនៅក្នុងទីនោះ មិនបានឬ" ។

ភិក្ខុ. ដូច្នោះហើយ ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនៅក្នុងទីនោះបាន ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះហេតុអ្វី ភិក្ខុ ។

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រោះថា) ឧបាសិកានោះរមែងដឹងរឿងដែលអ្នកដទៃគិតហើយគ្រប់ប្រការ ខ្ញុំព្រះអង្គគិតថា "ក៏ធម្មតា បុថុជ្ជនរមែងគិតអារម្មណ៍ដែលល្អខ្លះ មិនល្អខ្លះ បើយើងគិតវត្ថុខ្លះដែលមិនសមគួរហើយសោត ឧបាសិកានោះ ក៏ទ័ងញ្ជាំងយើងដល់នៅប្រការដែលប្លែកដូចចាប់ចោរត្រង់កណ្តាលនៃផ្ទះសក់ ដូច្នោះ ដូច្នេះហើយទើបបានមក ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុ អ្នកគួរនៅក្នុងទីនោះឯង ។

ភិក្ខុ. ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចទេ ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងទីនោះមិនបានទេ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកអាចរក្សាវត្ថុតែមួយប៉ុណ្ណោះបានទេ ។

ភិក្ខុ. រក្សាអ្វីទៅ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "អ្នកចូររក្សាចិត្តរបស់អ្នកនោះឯង ធម្មតាចិត្ត នេះ បុគ្គលរក្សាបានដោយលំបាក អ្នកចូរហាមចិត្តរបស់អ្នកទុកឲ្យបាន កុំ គិតដល់អារម្មណ៍អ្វីៗ យ៉ាងដូចនេះ ធម្មតាចិត្តដែលបុគ្គលហាមឃាត់បានដោយ លំបាក" ដូច្នេះ ទើបទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

ទុន្និគ្គហស្ស លហុនោ យត្ត កាមនិបាតិនោ

ចិត្តស្ស ទមថោ សាធុ ចិត្តំ ទន្តំ សុខាវហំ ។

ការទូន្មានចិត្តដែលសង្ត្ត់សង្កិន បានដោយលំបាក ជាធម្មជាតិ រហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ ណាមួយ រមែងជាគុណញ្ជាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច (ព្រោះថា) ចិត្តដែលហ្វឹកហ្វឺនបានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបវិគ្រោះក្នុងព្រះគាថានេះ (ដូចតទៅនេះ) ធម្មតាចិត្ត នេះ ដែលបុគ្គលរមែងសង្ត្ត់សង្កិនបានដោយលំបាក ព្រោះដូច្នោះ ទើប

ឈ្មោះថា សង្ហ្គត់សង្ហ្គិនបានលំបាក ។ ចិត្តនេះ រមែងកើត ទិដ្ឋរលត់រហ័ស ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា រហ័ស ។ ចិត្តនោះ **ដែលសង្ហ្គត់សង្ហ្គិនបានលំបាក (ទុន្ទិគ្គហស្ស) ជាធម្មជាតិរហ័ស (លហុនោ)** ។ បទថា **យត្ថ កាមនិបាតិនោ (មានប្រក្រតីធ្លាក់ទៅក្នុងអារម្មណ៍តាមសេចក្តីប្រាថ្នា)** សេចក្តីថា ធ្លាក់ទៅក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយនោះឯង ។ ពិតហើយ ចិត្តនេះរមែងមិនដឹងហេតុ:ដែលសមគួរ ឬហេតុ:ដែលមិនសមគួរ រមែងមិនពិចារណាមើលជាតិ មិនពិចារណាមើលត្រកូល មិនពិចារណាមើលវ័យ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងអារម្មណ៍ដែលខ្លួនប្រាថ្នាតែម្យ៉ាង ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទើបត្រាស់ថា "ធ្លាក់ទៅក្នុងអារម្មណ៍តាមសេចក្តីប្រាថ្នា" ។ ការហ្វឹកហាត់ចិត្តបែបនោះ ជាការល្អ គឺ ចិត្តដែលបុគ្គលហ្វឹកហាត់ដោយអរិយមគ្គ ៤ បានដល់ ចិត្ត ដែលបុគ្គលធ្វើហើយដោយប្រការដែលចិត្តអស់អំណាចបានជាការល្អ ។ ព្រោះហេតុអ្វី? ព្រោះថា ចិត្តនេះ ដែលបុគ្គលហ្វឹកហាត់ហើយ រមែងជាហេតុនាំមកនូវសេចក្តីសុខ គឺថា ចិត្តដែលបុគ្គលហ្វឹកហាត់ហើយ បានដល់ ធ្វើឲ្យអស់អំណាច រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខដែលកើតឡើងអំពី

អរិយផល និងសុខ គឺ ព្រះនិព្វានដែលជាបរមត្ថ ។

ក្នុងកាលចប់ទេសនា បរិស័ទដែលមកប្រជុំគ្នាជ៏ច្រើន ក៏បានសម្រេចជាអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ។ ព្រះធម៏ទេសនាសម្រេចប្រយោជន៏ដល់មហាជនហើយ ដូច្នេះ ។

ភិក្ខុនោះត្រឡប់ទៅកាន់មាតិកគ្រាមវិញ

ព្រះសាស្តា លុះប្រទានឱ្យ៉ាងនេះដល់ភិក្ខុនោះហើយ ទើបទ្រង់បញ្ជូនទៅដោយព្រះតម្រាស់ថា "ទៅចុះភិក្ខុ អ្នកកុំគិតអ្វីយ៉ាងដទៃ ចូរនៅក្នុងទីនោះចុះ" ។ ភិក្ខុនោះបានព្រះឱ្យ៉ាងអំពីសំណាក់របស់ព្រះសាស្តាហើយ ទើបទៅ (នៅ) ក្នុងទីនោះ មិនបានគិតអ្វីៗ ដែលចិត្តនាំឲ្យគិតក្នុងខាងក្រៅឡើយ ។ ចំណែកមហាឧបាសិកា កាលពិចារណាដោយទិព្វចក្ខុ ក៏បានឃើញព្រះថេរៈហើយកំណត់ (ដ៏ង) ដោយញាណរបស់ខ្លួនថា "ឥឡូវនេះ ភិក្ខុជាបុត្ររបស់យើងបានអាចារ្យឲ្យ៉ាងហើយ ទើបត្រឡប់មកវិញ ក៏បានចាត់ចែងអាហារដែលជាទីសប្បាយប្រគេនដល់ព្រះថេរៈនោះ ព្រះថេរៈបានកោជនដែលជាទីសប្បាយហើយ ក្នុងរវាង ២-៣ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត

នៅដោយសេចក្តីសុខដែលកើតពីមគ្គ និងផល គិតថា "គួរអស្ចារ្យហ្ន៎ មហាឧបាសិកា បានជាទីពឹងរបស់យើងហើយ យើងអាស្រ័យមហាឧបាសិកានេះ ទើបដល់នូវការលាស់ចេញចាកកពបាន ហើយពិចារណាថា មហាឧបាសិកានេះ បានជាទីពឹងរបស់យើងតែក្នុងអត្តភាពនេះ ឬក៏កាលយើងត្រាច់រង្គាត់ក្នុងសង្សារវដ្ត មហាឧបាសិកានេះធ្លាប់ជាទីពឹងក្នុងអត្តភាពដទៃៗ ដែរ" ។ ទើបតាមរាប្រកទៅរហូត ៩៩ អត្តភាព ។ សូម្បីមហាឧបាសិកានោះ ក៏បានជាបាទបរិចារិកា (ភរិយា) របស់ព្រះថេរៈក្នុងអត្តភាពទី ៩៩ ជាអ្នកមានចិត្តប្រតិព័ទ្ធក្នុងបុរសដទៃ ទើបឲ្យសម្ងាប់ព្រះថេរៈនោះ ។ ព្រះថេរៈលុះឃើញទោសរបស់មហាឧបាសិកានោះត្រឹមតែប៉ុណ្ណេះហើយ ទើបគិតថា "គួរឲ្យសង្វេគ មហាឧបាសិកានេះបានធ្វើកម្មធ្ងន់មកហើយ" ។ ចំណែកឧបាសិកាអង្គុយក្នុងផ្ទះនោះឯង ពិចារណាថា "កិច្ចនៃបព្វជិតរបស់ភិក្ខុដែលជាបុត្រយើង ដល់ទីបំផុតហើយឬនៅហ្ន៎" ជ្រាបថា ព្រះថេរៈនោះសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ ទើបពិចារណាតទៅទៀត ក៏ជ្រាបថា "ភិក្ខុអ្នកជាបុត្ររបស់យើងសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ គិតថា គួរជ្រះថ្លាណាស់ ឧបាសិកានេះបានជាទី

ពីងរបស់យើងដ៏សំខាន់ ដូច្នេះ ហើយពិចារណា (តទៅទៀត) ថា សូម្បីក្នុងអតីតកាល ឧបាសិកានេះបានធ្លាប់ជាទីពឹងរបស់យើង ឬមិនធ្លាប់ទេ ។ តាមព្រួកទៅរហូត ៩៩ អត្តភាព តែយើងបានឃុបឃិតជាមួយបុរសដទៃ សម្លាប់ព្រះថេរៈនោះក្នុងអត្តភាពទី ៩៩ ព្រះថេរៈនេះបានឃើញទោសមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះរបស់យើងហើយ គិតថា គួរឲ្យសង្ស៊ីគ ឧបាសិកាបានធ្វើកម្មធ្ងន់ហើយ ។ នាងពិចារណា (តទៅទៀត) ថា "យើងកាលត្រាច់រង្គាត់ទៅក្នុងសង្សារវដ្ត យើងធ្លាប់បានធ្វើឧបការៈដល់ភិក្ខុដែលជាបុត្រនេះ ឬមិនធ្លាប់ហ្ន៎" បានព្រួកដល់អត្តភាពទី ១០០ ក៏ជ្រាបថា ក្នុងអត្តភាពទី ១០០ យើងជាបាទបរិចារិកានៃព្រះថេរៈនោះ បានឲ្យជីវិតជាទានក្នុងទីដែលត្រូវសម្លាប់មួយកន្លែង គួរអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ យើងធ្វើឧបការៈច្រើនដល់ភិក្ខុដែលជាបុត្ររបស់យើង អង្គុយនៅក្នុងផ្ទះនោះឯង ពោលថា "សូមលោកម្ចាស់ ពិចារណាមើលឲ្យក្រៃលែងឡើងចុះ" ។ ព្រះថេរៈនោះ បានស្តាប់សំឡេង (របស់ឧបាសិកានោះ) ដោយសោតធាតុដែលជាទិព្វហើយ ព្រួកដល់អត្តភាពទី ១០០ ក៏ឃើញថា ឧបាសិកានោះ បានឲ្យជីវិតដល់ខ្លួនក្នុង

អត្តភាពទី ១០០ ទើបគិតថា "គួរអស្ចារ្យ ឧបាសិកានេះធ្លាប់ធ្វើឧបការៈ ដល់យើង ដូច្នេះ ហើយមានចិត្តរីករាយពោលបញ្ហាក្នុងមគ្គ ៤ ផល ៤ ក្នុងទីនោះឯងដល់ឧបាសិកា លោកបានបរិនិព្វានហើយ ដោយនិព្វានធាតុ ដែលជាអនុបាទិសេស ។

ចប់ រឿងភិក្ខុមួយរូប

៣. រឿងខ្ញុណ្ឌិតភិក្ខុ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ប្រារព្ធភិក្ខុដែលអផ្សុក (ចង់សឹក) មួយរូប ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **សុទ្ទសុ (...ដែលឃើញបានសែនលំបាក)** ជាដើម ។

ដូចបានស្តាប់មក កាលព្រះសាស្តាប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី បុត្រសេដ្ឋីបានចូលទៅរកព្រះថេរៈជាជីតុន[1] របស់ខ្លួន ពោលថា "លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំប្រាថ្នានឹងរួចចាកទុក្ខ សូមលោកម្ចាស់ប្រោសប្រាប់អាការដែលឲ្យរួចចាកទុក្ខដល់ខ្ញុំ ត្រឹមតែមួយ" ។ ព្រះថេរៈពោលថា "ល្អហើយ អ្នកមានអាយុ បើលោកប្រាថ្នានឹងរួចចាកទុក្ខសោត លោកចូរថ្វាយសលាកភត្ត[2] ថ្វាយបក្ខិកភត្ត[3] ថ្វាយវស្សាវាសិកភត្ត[4] ថ្វាយបច្ច័យទាំងឡាយមានចីវរជាដើម បែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឲ្យជា ៣ ចំណែក ប្រកបការងារដោយទ្រព្យ ១ ចំណែក ចិញ្ចឹមបុត្រ និងភរិយា ១ ចំណែក ថ្វាយទ្រព្យទុកក្នុងព្រះពុទ្ធ-

---

១.កុលបុត្ត: អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល . ២ ភត្តដែលតាយកថ្វាយតាមស្វាក . ៣ ភត្តដែលតាយកថ្វាយក្នុងថ្ងៃបក្ស ៤. ភត្តដែលតាយកថ្វាយដល់ភិក្ខុអ្នកចាំវស្សា ។

សាសនា ១ ចំណែក" ។ គេទទួលថា "សាធុ លោកម្ចាស់" ហើយធ្វើកិច្ច
គ្រប់យ៉ាងតាមលំដាប់នៃកិច្ចដែលព្រះថេរៈប្រាប់ ហើយសួរព្រះថេរៈទៀត
ថា "ខ្ញុំនឹងធ្វើបុណ្យអ្វីដទៃឲ្យក្រៃលែងជាងនេះទៀត លោកម្ចាស់" ព្រះថេរ:
ឆ្លើយថា "អ្នកមានអាយុ លោកចូរទទួលត្រៃសរណ: (និង) សីល ៥" ។
គេទទួលត្រៃសរណ: និងសីល ៥ សូម្បីទាំងនោះហើយ ទើបសួរដល់បុញ្ញ-
កម្មដែលក្រៃលែងជាងនោះទៀត ។ ព្រះថេរៈក៏ណែនាំថា "បើដូច្នោះ លោក
ចូរទទួលសីល ១០" ។ គេពោលថា "សាធុ លោកម្ចាស់" ។ ហើយក៏
ទទួលសីល ១០ ។ ព្រោះហេតុដែលគេធ្វើបុញ្ញកម្មយ៉ាងនោះដោយលំដាប់
គេទើបមាននាមថា អនុបុព្វសេដ្ឋីបុត្រ ។ គេសួរទៀតថា "បុញ្ញកម្មដែល
ខ្ញុំធ្វើសូម្បីក្រៃលែងជាងនេះ នៅមានឬលោកម្ចាស់?" កាលព្រះថេរៈពោល
ថា "បើដូច្នោះ លោកចូរបួស" ទើបចេញបួសហើយ ។ ភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់
ព្រះអភិធម្មមួយរូបបានជាអាចារ្យរបស់លោក ភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់វិន័យមួយរូប
បានជាព្រះឧបជ្ឈាយ៍ ។ កាលកុលបុត្រនោះបួសហើយ អាចារ្យពោលបញ្ហា
ក្នុងព្រះអភិធម្មក្នុងវេលាដែលលោកមកកាន់សំណាក់របស់ខ្លួនថា "ឈ្មោះថា

ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុធ្វើកិច្ចនេះទើបគួរ ធ្វើកិច្ចនេះមិនគួរ" ។ ចំណែកព្រះឧបជ្ឈាយ៍ក៏បានពោលបញ្ជាក្នុងព្រះវិន័យ ក្នុងវេលាដែលលោកមកកាន់សំណាក់រាងកាយខ្លួនថា "ឈ្មោះថា ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ភិក្ខុធ្វើវត្ថុនេះគួរ ធ្វើវត្ថុនេះមិនគួរ វត្ថុនេះសម វត្ថុនេះមិនសម" ។ លោកគិតថា "ឱហ្ន៎ កម្មនេះធ្ងន់ យើងប្រាថ្នានឹងរួចផុតចាកទុក្ខទើបបួស តែក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនានេះ អ្វីដែលក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់យើងមិនប្រាកដ យើងនៅក្នុងផ្ទះក៏អាចរួចចាកទុក្ខក្នុងវដ្ដៈបាន យើងគួរជាគ្រហស្ថ (ល្អជាង)" ។ តាំងពីនោះមក លោកក៏អផ្សុក (ចង់ស៊ីក) អស់សេចក្ដីត្រេកអរ (ក្នុងព្រហ្មចារ្យ) មិនធ្វើការស្វាធ្យាយក្នុងអាការ ៣២ ។ មិនរៀនឧទ្ទេស ស្ពម ស្ងួតស្ងាំង មានខ្លួនពេញទៅដោយសរសៃ ត្រូវសេចក្ដីខ្ជិលក្រអូសគ្រប់សង្កត់ ពាសពេញហើយដោយរោគរមាស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុកម្លោះ និងសាមណេរសួរលោកថា "អ្នកមានអាយុ ហេតុអ្វីលោកឈរនៅក្នុងទីដែលឈរហើយ អង្គុយក្នុងទីដែលអង្គុយហើយ ត្រូវរោគស្ពមស្ងាំងគ្របសង្កត់ ស្ពម ស្ងួតស្ងាំងមានខ្លួនពេញទៅដោយសរសៃ ត្រូវសេចក្ដីខ្ជិលក្រអូសគ្របសង្កត់ ពាសពេញ

ហើយដោយភេគវមាស់ លោកធ្វើកម្មអ្វីហ្ន៎?" ។

ភិក្ខុ. អ្នកមានអាយុ ខ្ញុំជាអ្នកនឿយណាយ ។

ភិក្ខុកម្ងោ: និងសាមណេ. ព្រោះហេតុអ្វី ?

ភិក្ខុនោះប្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍នោះហើយ ។ ភិក្ខុកម្ងោ: និងសាមណេ ទាំងនោះ ក៏ប្រាប់ដល់ព្រះអាចារ្យ និងព្រះឧបជ្ឈាយ៍របស់លោកហើយ ។ ព្រះអាចារ្យ និងព្រះឧបជ្ឈាយ៍បាននាំភិក្ខុនោះទៅកាន់សម្ងាក់របស់ព្រះសាស្តា ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរថា "ម្ន្ទាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកមកដោយកិច្ចអ្វី" ។

អាចារ្យ និងព្រះឧបជ្ឈាយ៍. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុរូបនេះ នឿយណាយក្នុងព្រះសាសនារបស់ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. បានឮថា យ៉ាងនោះឬ ភិក្ខុ?

ភិក្ខុ. យ៉ាងនោះមែន ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះហេតុអ្វី?

ភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រោះ) ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នានឹងរួចចាកទុក្ខទើបបានបួស ព្រះអាចារ្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ពោលព្រះអភិធម្មកថា ព្រះ

ឧបជ្ឌាយ៍ ពោលវិន័យកថា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើការសម្រេចចិត្តថា ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនានេះ អ្វីដែលស្ថិតក្នុងកណ្តាប់ដៃមិនប្រាកដទេ្ឋយ យើងជាគ្រហស្ថក៏អាចរួចចាកទុក្ខបាន យើងនឹងជាគ្រហស្ថ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុ បើអ្នកអាចរក្សាបានត្រឹមវត្តតែមួយប៉ុណ្ណោះ ក៏ចុ គឺ ការរក្សាវត្តទាំងឡាយដ៏សេស រមែងមិនមានទេ្ឋយ ។

ភិក្ខុ. អ្វីទៅ ព្រះអង្គ?

ព្រះសាស្តា. អ្នកនឹងអាចរក្សាចិត្តរបស់អ្នក បានទេ?

ភិក្ខុ. អាចរក្សាបាន ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាប្រទានព្រះឱវាទនេះថា "បើដូច្នោះ អ្នកចូររក្សាចិត្តរបស់ខ្លួនចុះ អ្នកនឹងអាចផុតចាកទុក្ខបាន" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

សុទុទ្ទសំ សុនិបុណំ យត្ត កាមនិបាតិនំ

ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី ចិត្តំ គុត្តំ សុខាវហំ ។

អ្នកមានប្រាជ្ញា គួររក្សាចិត្តដែលឃើញបានដោយកម្រ ក្រៃពេក ដែលស្ថិតក្រៃពេក មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុង

អារម្មណ៍ណាមួយ (ព្រោះថា) ចិត្តដែលគេរក្សាបានហើយ

រមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **សុទុទ្ទសំ (ដែលឃើញដោយកម្រក្រៃពេក)** បានដល់ លំបាកនឹងឃើញបានដោយល្អ ។ បទថា **សុនិបុណំ (ដែលល្អិតក្រៃពេក)** បានដល់ ល្អិតជាទីបំផុត គឺ ល្អិតក្រៃលែង ។ បទថា **យត្ថ កាមនិបាតិនំ (មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅក្នុងសេចក្តីប្រាថ្នា)** សេចក្តីថា ប្រាជ្ញាមិនពិចារណាមើលឋានៈទាំងឡាយមានជាតិជាដើម ធ្លាក់ទៅក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ ក្នុងឋានៈដែលគប្បីបាន ឬមិនគប្បីបាន សមគួរ ឬមិនសមគួរ ។ បទថា **ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវី (អ្នកមានប្រាជ្ញា គួររក្សាចិត្តដែលឃើញដោយកម្រក្រៃពេក)** សេចក្តីថា ជនអន្ធពាល មានបញ្ញាថោកទាប ឈ្មោះថា អាចរក្សាចិត្តរបស់ខ្លួនទុកបាន រមែងមិនមាន គេជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចរបស់ខ្លួន រមែងដល់សេចក្តីវិនាស ។ ចំណែកអ្នកមានបញ្ញា គឺ ជាបណ្ឌិត រមែងអាចរក្សាចិត្តទុកបាន ព្រោះថា ចិត្តនេះ ដែលគ្រប់គ្រងបាន ជាហេតុ*

នាំសុខមកឲ្យ គឺ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ដែលកើតអំពីមគ្គផល និង ព្រះនិព្វាន ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះធម៌ទេសនា ភិក្ខុនោះ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ជនសូម្បីពួកជទៃដ៏ច្រើន ក៏បានជាព្រះអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ។ ព្រះធម៌ទេសនា មានសម្រេចប្រយោជន៍ដល់មហាជន ដោយប្រការដូច្នេះ ឯង ។

ចប់ រឿងព្រះឧក្ខណ្ឌិតភិក្ខុ

៤. រឿងព្រះភាគិនេយ្យសង្ឆរក្ខិតត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធកិកូ្ខណ្ឌោ: សង្ឆរក្ខិត: ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ទូរង្គមំ ឯកចរំ (...ដែលទៅក្នុងទីឆ្ងាយ ត្រាច់ទៅតែឯង)** ជាដើម ។

ដូចបានស្តាប់មក កុលបុត្រមួយរូបក្នុងក្រុងសាវត្ថី ស្តាប់ព្រះធម្ម-ទេសនារបស់ព្រះសាស្តាហើយចេញបួស បានឧបសម្បទា មានឈ្មោះថា សង្ឆ-រក្ខិតត្ថេរ ក្នុងរវាង ២-៣ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ក៏សម្រេចព្រះអរហត្តផល ។ ឫ្ជនប្រុសរបស់លោកបានបុត្រហើយ ក៏បានតាំងឈ្មោះរបស់ព្រះថេរ: (ដល់បុត្រនោះ) ។ គេមានឈ្មោះថា ភាគិនេយ្យសង្ឆរក្ខិត ចម្រើនវ័យហើយ ក៏បានបព្វជ្ជាឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់របស់ព្រះថេរ: គេទៅចាំវស្សាក្នុងវត្តជិតស្រុក បានសំពត់វស្សាវាសិកសាដក (សំពត់ដែលប្រគេនដល់កិកូ្ខអ្នកនៅចាំវស្សាហើយ) ២ ផ្ទាំង គឺ ប្រវែង ៧ ហស្តមួយផ្ទាំង ប្រវែង ៨ ហស្តមួយផ្ទាំង កំណត់ថា សំពត់ផ្ទាំងប្រវែង ៨ ហស្ត នឹងជារបស់ព្រះឧបជ្ឈាយ៍យើង ។ គិតថា សំពត់ផ្ទាំងប្រវែង ៧ ហស្ត នឹងជារបស់យើង ។ ចេញវស្សាហើយ

ជ្រាបថ្នាន់ដ៏ឆ ស្តីពីសុខទុក្ខព្រះឧបជ្ឈាយ៍ និមន្តមកបិណ្ឌបាតក្នុងចន្ទោះផ្លូវ គ្រាមក (ដល់) ហើយ កាលព្រះថេរៈមិនទាន់ត្រឡប់មកកាន់វិហារនោះឯង គេចូលទៅកាន់វិហារ ហើយសម្អាតទីសម្រាប់ស្នាក់នៅពេលថ្ងៃរបស់ព្រះថេរៈ ចាត់ចែងទឹកលាងជើង ក្រាលអាសនៈ ហើយអង្គុយចាំមើលផ្លូវព្រះថេរៈមក ។ លុះជ្រាបដំណឹងព្រះថេរៈមកដល់ហើយ ក៏ធ្វើការទទួលភាក់ទាក់ ទទួលបាត្រ ចីវរ អាភធនាព្រះថេរៈឲ្យគង់ដោយពាក្យថា "សូមលោកម្ចាស់គង់ចុះ" ។ កាន់ផ្ទិតស្ងឹកគ្នាតបក់ ហើយថ្វាយទឹកឆាន់ លាងជើងទាំងពីរ នាំសំពត់សាជកនោះមកទុកក្នុងទីជិតជើង ពោលថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ប្រើប្រាស់សំពត់សាជកផ្ទាំងនេះ" ដូច្នេះ ហើយបានឈរបក់លោក ។ លំដាប់នោះ ព្រះថេរៈពោលចំពោះលោកថា "សង្ឆរក្ខិតៈ ចីវរបស់ខ្ញុំបរិបូណ៌ហើយ លោកចូរប្រើប្រាស់ចុះ ។

ព្រះសង្ឆរក្ខិត. លោកម្ចាស់ សំពត់សាជកនេះ ខ្ញុំកំណត់ទុកដើម្បីលោកម្ចាស់តែម្យ៉ាង តាំងពីវេលាដែលខ្ញុំបានហើយ សូមលោកម្ចាស់ប្រើប្រាស់ចុះ ។

ព្រះថេរៈ. ណ្ហើយចុះ សង្ឆរក្ខិត: ចីវរបស់ខ្ញុំសម្ជូរហើយ លោកទុកប្រើប្រាស់ចុះ ។

ព្រះសង្ឆរក្ខិត:. លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់កុំធ្វើយ៉ាងនោះឡើយ (ព្រោះ) កាលលោកម្ចាស់ប្រើប្រាស់សំពត់នេះ ផលច្រើនទិងមានដល់ខ្ញុំ ។

លំដាប់នោះ កាលព្រះសង្ឆរក្ខិតសូម្បីពោល (អង្វរ) ហើយ ព្រះថេរៈក៏មិនប្រាថ្នាសំពត់ផ្ទាំងនោះ ។ លោកឈរបក់ ទាំងស្ទុងគំនិតយ៉ាងនេះថា ក្នុងវេលាជាគ្រហស្ថ យើងជាចៅរបស់ព្រះថេរៈ ក្នុងវេលាបួសហើយ យើងក៏ជាសទ្ធិវិហារិក (របស់លោក) សូម្បីយ៉ាងនេះ ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ក៏មិនប្រាថ្នាធ្វើការប្រើប្រាស់រួមជាមួយនឹងយើង បើព្រះឧបជ្ឈាយ៍មិនប្រើប្រាស់រួមជាមួយយើង យើងនឹងត្រូវការអ្វីដោយភាពជាសមណៈ យើងនឹងជាគ្រហស្ថ (ល្អជាង) ។ ខណៈនោះ លោកមានការគិតឃើញថា ការគ្រប់គ្រងផ្ទះបានដោយលំបាក យើងជាគ្រហស្ថនឹងធ្វើអ្វីក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិត តពីនោះគិតថា យើងនឹងលក់សំពត់សាជកផ្ទាំងវែង ៨ ហស្ថ ហើយទិញមេពពែមួយក្បាល ធ្វើឲ្យជាដើមទុន កាលរួមដើមទុនបានច្រើន និងនាំស្រីម្នាក់មក

ធ្វើជាកវិយា នាងនឹងប្រសូត្របុត្រម្នាក់ ក្នុងកាលនោះ យើងនឹងតាំងឈ្មោះ
របស់អ៊ុំប្រុសដល់បុត្រនោះ ហើយឲ្យអង្គុយក្នុងយានតូច នាំបុត្រ និងនាង
ជាកវិយារបស់យើងមកថ្វាយបង្គំលោកអ៊ុំ ពេលដើរមក នឹងនិយាយចំពោះ
កវិយារបស់យើងក្នុងចន្លោះផ្លូវថា នាងចូរហុចបុត្រមកឲ្យយើង យើងនឹង
នាំចូលទៅ នាងនឹងនិយាយថា អ្នកនឹងត្រូវការអ្វីដោយបុត្រ អ្នកចូរមក
ចូរចាលនូវយានតូចនេះទៅ ហើយក៏ពបុត្រទៅដោយតាំងចិត្តថា យើងនឹង
នាំគេទៅ កាលមិនអាចនាំទៅបាន យើងនឹងជាក់ត្រង់ជានកង់រទេះ កាល
នោះ កង់រទេះនឹងកិនសរីរៈរបស់គេ ពេលនោះ យើងនឹងនិយាយចំពោះ
នាងថា នាងមិនឲ្យបុត្ររបស់ខ្ញុំដល់ខ្ញុំ នាងក៏មិនអាចនាំបុត្រនោះទៅបានដែរ
បុត្រនោះរមែងជាអ្នកដែលនាងឲ្យវិនាសហើយ និងយកជងជន្ជញ្ជាយខ្នង
កវិយា ។ លោកក្ងុយនោះគិតយ៉ាងនោះ ក្នុងខណៈឈរបក់ផ្ទិតនោះឯង ក៏
យកជងផ្ទិតស្ងួតគ្នាតវាយសីសៈរបស់ព្រះថេរៈហើយ ។ ព្រះថេរៈពិចា-
រណាថា "ព្រោះហេតុអ្វី យើងទើបត្រូវសង្ឃរក្ខិតវាយសីសៈ" ដឹងរឿងដែល
ក្ងុយប្រុសនោះគិតហើយទាំងអស់ ទើបនិយាយថា "សង្ឃរក្ខិតៈ អ្នកវាយមិន

ត្រូវស្ត្រីនោះទេ ក្នុងរឿងនេះយើងមានទោសអ្វី?" លោកគិតថា "ស្ងាប់ហើយ យើងវិនាសហើយ ន័យថា ព្រះឧបជ្ឈាយ៍ដឹងរឿងដែលយើងគិតហើយ យើងនឹងត្រូវការអ្វីដោយភាពជាសមណៈ" ដូច្នេះ ទើបបោះផ្ទិតស្ម៉ីកគ្នាតចោលផ្តើមនឹងគេចចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុកំលោះ និងសាមណេរទាំងឡាយក៏តាមចាប់ភិក្ខុនោះ នាំមកកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ។ ព្រះសាស្តាទតឃើញភិក្ខុទាំងនោះហើយ ត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកមកធ្វើអ្វី ពួកអ្នកបានភិក្ខុមួយរូបនេះ?" ពួកភិក្ខុទូលថា "ករុណាព្រះអង្គ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនាំភិក្ខុកំលោះរូបនេះដែលអផ្សុក (ចង់ស៊ីក) ហើយលបរត់ នាំមកកាន់សំណាក់របស់ព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "បានឮថា យ៉ាងនោះឬ ភិក្ខុ?" ព្រះសង្ឆរក្ខិត:ទូលថា "ករុណា ព្រះអង្គ" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុ អ្នកធ្វើកម្មធ្ងន់យ៉ាងនេះដើម្បីអ្វី អ្នកជាបុត្ររបស់ព្រះពុទ្ធដែលព្រះអង្គជាអ្នកប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម បួសក្នុងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធជួចតថាគតមិនមែនឬ មិនអាចឲ្យគេហៅខ្លួនថា ព្រះសោតាបន្ន ព្រះសកគាមី ព្រះអនាគាមី ឬព្រះអរហន្ត បានធ្វើកម្មធ្ងន់យ៉ាងនេះដើម្បីអ្វី ។

ព្រះសង្ឆរក្ខិត:. ខ្ញុំព្រះអង្គអផ្សុក (ចង់សឹក) ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ព្រោះហេតុអ្វី អ្នកទើបអផ្សុក (ចង់សឹក) ។

ព្រះសង្ឆរក្ខិត: ក្រាបទូលរឿងទាំងអស់នោះដល់ព្រះសាស្តា ចាប់តាំងពីថ្ងៃបានសំពត់វស្សាវាសិកសាដក រហូតដល់យកដង្ហិតស្ងឹកត្នោតវាយសីស:ព្រះថេរ: ហើយក្រាបទូលថា "ព្រោះហេតុនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គទើប (គិត) លបរត់ចេញទៅ" ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់ចំពោះលោកថា "មកចុះកិក្ខុ អ្នកកុំគិតឡើយ ធម្មតាចិត្តនេះមានទាទីទទួលអារម្មណ៍ សូម្បីមាននៅក្នុងទីធ្លាយ ភិក្ខុគប្បីព្យាយាម ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការរួចផុតអំពីគ្រឿងចង គឺ រាគ: ទោស: មោហ:" ដូច្នេះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះ ថា ៖

ទូរង្គមំ ឯកចរំ អសរីរំ គុហាសយំ

យេ ចិត្តំ សញ្ញមេស្សន្តិ មោក្ខន្តិ មារពន្ធនា ។

អ្នកទាំងឡាយ នឹងសង្រ្ទមចិត្តដែលទៅធ្លាយ ជាចិត្តត្រាច់ទៅតែឯង មិនមានសរីរ: មានគូហា គឺ មហាភូតរូប ៤ ជាទី

អាស្រ័យនៅ អ្នកទាំងនោះឯង រមែងរួចចាកចំណងនៃមារ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***ទូរង្គមំ (ដែលទៅក្នុងទីឆ្ងាយ)*** *ជាដើម (គប្បីវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ) ក៏ឈ្មោះថា ការទៅ និងការមករបស់ចិត្ត ដោយចំណែកនៃទិសបូព៌ជាដើម សូម្បីមួយរយៈស្វាដេកលក់ រមែងមិនមាន ចិត្តនោះរមែងទទួលអារម្មណ៍សូម្បីមាននៅក្នុងទីឆ្ងាយ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា* ***ដែលទៅក្នុងទីឆ្ងាយ*** *។ ម្យ៉ាងទៀត ចិត្ត ៧-៨ ដួង ឈ្មោះថាអាចកើតឡើងជាប់តគ្នាដោយការរួមគ្នាក្នុងខណៈតែមួយ រមែងមិនមាន ក្នុងកាលកើតឡើង ចិត្តរមែងកើតឡើងមួយដួងៗ កាលចិត្តដួងនោះរលត់ ចិត្តដួងថ្មីក៏កើតឡើងមួយដួងទៀត ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា* ***ឯកចរំ (ត្រាច់ទៅតែមួយដួង)*** *។ សរីរសណ្ឋានក្តី ប្រភេទនៃពណ៌ មានពណ៌ខៀវជាដើមក្តីរបស់ចិត្ត រមែងមិនមាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា* ***អសរីរំ (មិនមានសរីរៈ)*** *។ គូហា គឺ មហាភូតរូប ៤ ឈ្មោះថា គូហា ក៏ចិត្តនេះអាស្រ័យហទយរូបប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះថា* ***គុហាសយំ***

(មានគូហាជាទីអាស្រ័យ) ។ បទថា ***យេ ចិត្តំ (ជនពួកណា "ទ៏ងសង្រ្ដម" ចិត្ត)*** សេចក្ដីថា ជនពួកណាមួយ គឺ ជាបុរស ឬស្ត្រី ជាគ្រហស្ថ ឬបព្វ-ជិត ញ៉ាំងកិលេសដែលមិនមាន ដែលមិនទាន់កើតឡើង មិនឲ្យកើតឡើង លះកិលេសដែលកើតឡើងហើយព្រោះការហ្វឹកហាត់សតិ ឈ្មោះថា សង្រ្ដម ចិត្ត គឺ ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ ចានដល់ មិនឲ្យរាយមាយ ។ បទថា ***មោក្ខន្តិ មារ-ពន្ធនា (រ៉ាមង៏ចេញពីចំណង៏នៃមារ)*** សេចក្ដីថា ជនពួកនោះទាំងអស់ ឈ្មោះថា ទ៏ងផុតចាកវដ្ដៈដែលប្រព្រឹត្ដទៅក្នុងភូមិ ៣ ដែលរាប់ថា ជាគ្រឿងចងរបស់ មារ ព្រោះមិនមានគ្រឿងចង គឺ កិលេស ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះទេសនា ព្រះភាគិនេយ្យសង្ឆរក្ខិតត្ថេរៈបានសម្រេច សោតាបត្ដិផលហើយ ។ ជនសូម្បីដទៃដ៏ច្រើន ក៏ចានជាអរិយបុគ្គលមាន ព្រះសោតាបន្ដជាដើម ។ ព្រះទេសនាចានសម្រេចនូវប្រយោជន៍ដល់មហា-ជន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ រឿងព្រះភាគិនេយ្យសង្ឆរក្ខិតត្ថេរ

៥. រឿងចិត្តហត្ថត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលទ្រង់ប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈ ឈ្មោះចិត្តហត្ថ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស (...ដល់អ្នកមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន)** ជាដើម ។

បានឮមកថា កុលបុត្រអ្នកក្រុងសាវត្ថីម្នាក់ ស្វែងរកគោដែលបាត់ ទើបចូលព្រៃ ឃើញគោក្នុងវេលាថ្ងៃ ក៏ដេញឲ្យចូលហួង ហើយគិតថា "យើងនឹងបានវត្ថុត្រឹមតែអាហារ ក្នុងសំណាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយដោយពិត" ត្រូវសេចក្តីស្រេកឃ្លានបៀតបៀនហើយ ទើបចូលទៅកាន់វិហារ ដល់សំណាក់របស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ថ្វាយបង្គំហើយ បានឈរនៅក្នុងទីមួយកន្លែង ។ ក៏ក្នុងសម័យនោះឯង កត្ត (អាហារ) ដែលសល់អំពីភិក្ខុទាំងឡាយធាន់នៅមានក្នុងថាស ។ ភិក្ខុទាំងនោះឃើញគេស្រេកឃ្លាន ទើបពោលថា "សូមអ្នកកាន់យកកត្តនេះបរិភោគចុះ" ។ ក៏ក្នុងសម័យពុទ្ធកាល សម្ងួ និងម្ហូបដ៏ច្រើនរមែងកើតឡើង គេទទួលកត្តល្មមនឹងរក្សាអត្តភាពអំពីថាសនោះ បរិ-ភោគ ផឹកទឹក លាងដៃហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងឡាយ សួរថា "លោក

ម្ចាស់ ថ្ងៃនេះលោកម្ចាស់ទាំងឡាយបានទៅកាន់ទីនិមន្ត ហើយមកឬ?" ភិក្ខុ
ទាំងឡាយនៃ្លយថា "ឧបាសក ថ្ងៃនេះមិនមានកិច្ចនិមន្ត ភិក្ខុទាំងឡាយ រមែង
បាន (ភត្តាហារ) រៀយៗ ដោយទំនងយ៉ាងនេះឯង" ។ គេគិតថា ពួកយើង
ខ្ញុំលន់ឆ្ងាយក្រោកឡើងហើយ សូម្បីធ្វើការងាររៀយៗ អស់យប់ និងថ្ងៃ ក៏
នៅមិនបានកត្តមានសេចក្តីញ៉ាងនេះ បានឮថា ភិក្ខុទាំងនោះ រមែងធាន់
រៀយៗ យើងនឹងជាគ្រហស្ថធ្វើអ្វី យើងនឹងជាភិក្ខុ" ដូច្នេះ ទើបចូលទៅរក
ភិក្ខុទាំងឡាយសូមបព្វជ្ជា ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុនិយាយចំពោះគេថា "ជា
ការល្អហើយឧបាសក" ក៏ឲ្យគេបព្វជ្ជា ។ គេបានឧបសម្បទាហើយ ធ្វើវត្ត-
បដិបត្តិដែលជាឧបការៈដល់ភិក្ខុទាំងពួង ។ លោកក៏បានមានរាងកាយធាត់
ដោយកន្ទងទៅ ២-៣ ថ្ងៃ ព្រោះលាភ និងសក្ការៈ ដែលកើតដល់ព្រះពុទ្ធ
ទាំងឡាយ ។ តអំពីនោះ លោកគិតថា "យើងនឹងត្រូវអ្វី ដោយការគ្រាចៃ់ទៅ
ដើម្បីបិណ្ឌបាតចិញ្ចឹមជីវិត យើងនឹងជាគ្រហស្ថ" ។ លោកសឹកហើយ ក៏
ត្រឡប់ទៅផ្ទះ ។ កាលកុលបុត្រ (សឹកថ្មី) នោះ ធ្វើការងារនៅក្នុងផ្ទះ
រាងកាយក៏ស្ពមស្ពាំងដោយ ២-៣ ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ ។ តពីនោះ គេក៏គិតថា

"យើងនឹងទ្រាំនៅជាមួយទុក្ខនេះធ្វើអ្វី យើងនឹងជាសមណៈ" ដូច្នេះហើយ ក៏ត្រឡប់បួសជាថ្មី ។ លោកនៅមិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃផង ក៏អផ្សុក ហើយសឹកទៀត ។ តែលោកបានឧបការៈដល់ភិក្ខុក្នុងវេលាបួស ។ ប្រមាណ ២-៣ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លោកក៏កើតសេចក្តីរង្គៀស ហើយគិតថា "យើងនៅជាគ្រហស្ថ ធ្វើអ្វី យើងនឹងបួស" ទើបថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងឡាយសូមបព្វជ្ជា ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយក៏ឲ្យគេបព្វជ្ជាទៀត ដោយអំណាចនៃឧបការៈ គេបួស ហើយសឹកយ៉ាងនេះ អស់ ៦ ដង ។

ភិក្ខុទាំងឡាយគិតថា "ភិក្ខុនេះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃចិត្ត" ទើបដាក់នាមដល់លោកថា **ចិត្តហត្ថត្ថេរៈ** ។ កាលនាយចិត្តហត្ថនោះត្រាច់ទៅមកៗ យ៉ាងនេះ ការិយាក៏មានគភ៌ ។ ក្នុងវារៈទី ៧ គេលីគ្រឿងក្ជរ អំពីព្រៃ (ត្រឡប់) ទៅផ្ទះ ដាក់គ្រឿងក្ជរទុកហើយ ចូលបន្ទប់ដោយបំណងថា "នឹងយកសំពត់កាសាវៈរបស់ខ្លួន" ។ ក្នុងខណៈនោះ ការិយារបស់គេកំពុងដេកលក់ ។ សំពត់ដែលនាងជណ្តប់ក៏របូត ទឹកមាត់ហូរចេញអំពីមាត់ស្រមុកខុលៗ មាត់ចំហ ទាំធ្មេញក្រឹតៗ ។ នាងប្រាកដដល់គេ ដូចរាងកាយ

ដែលហើមប៉ោង ។ គេគិតថា "រាងកាយនេះមិនទៀង ជាទុក្ខ យើងបួសអស់កាលប្រមាណប៉ុណ្ណេះហើយ អាស្រ័យរាងកាយនេះ ទើបមិនអាចតាំងក្នុងភាពជាភិក្ខុបាន" ដូច្នេះ ក៏ចាប់យកសំពត់កាសាវៈរុំខ្លួន ដើរចេញអំពីផ្ទះ ។ ខណៈនោះ សូម្បីយាយរបស់គេឈរនៅត្រង់ផ្ទះជិតគ្នា ឃើញគេកំពុងដើរទៅដោយអាការយ៉ាងនោះ សង្ស័យថា "គេនេះត្រឡប់ទៅវិញហើយ គេទើបមកអំបាញ់មិញនេះឯង ក៏រុំសំពត់កាសាវៈត្រង់ពោះ ចេញដើរទៅ ប៉ែរមុខឆ្ពោះទៅកាន់វិហារ គេកើតអ្វីហ្ន៎" ទើបចូលក្នុងផ្ទះ ឃើញកូនស្រីដេកលក់ ដឹងថា "គេឃើញកូនស្រីរបស់យើងនេះ មានការធុញទ្រាន់ ទើបចេញទៅ" ទើបវាយកូនស្រី ពោលថា "ស្រីថោកទាប ចូរក្រោកឡើង ប្តីរបស់ឯងឃើញឯងដេក ក៏មានការធុញទ្រាន់ គេទៅហើយ តាំងអំពីព្រឹកនាងនឹងមិនមានគេ" ។ កូនស្រីពោលថា "ទៅក៏ទៅចុះម៉ែ" គេទៅបានតែ ២-៣ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ គេក៏នឹងត្រឡប់មកវិញហើយ" ។ សូម្បីនាយចិត្តហស្ថនោះ ដើរបណ្តើរត្អូញត្អែរបណ្តើរថា "រាងកាយនេះមិនទៀង ជាទុក្ខ" ។ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ គេទៅថ្វាយបង្គំភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយក៏

សូមបព្វជ្ជា ។ ភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា "ពួកយើងមិនអាចឲ្យលោកបព្វជ្ជាបានទេ ភាពជាសមណៈរបស់លោកនឹងមានអំពីណា សីសៈរបស់លោកដូចជាថ្មសំលៀងកាំបិត ដូច្នោះ" ។ គេពោលថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ប្រោសអនុគ្រោះឲ្យខ្ញុំបួសតែមួយជង់នេះទៀតផង់ចុះ" ។ ភិក្ខុទាំងនោះទើបឲ្យគេបួស ដោយអំណាចនៃឧបការៈ ។ មិនយូរប៉ុន្មានក្នុង ២-៣ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ លោកក៏សម្រេចព្រះអរហត្តព្រមដោយបដិសម្ភិទា ។ ភិក្ខុសូម្បីទាំងនោះពោលចំពោះលោកថា "ចិត្តហស្ត លោកគួរដើរវៀលវៃដែលលោកនឹងទៅដោយពិត ហេតុអ្វី ក្នុងពេលនេះលោកទើបមិនស៊ីក" លោកពោលថា "ខ្ញុំទៅហើយក្នុងវេលាដែលមានសេចក្ដីជាប់ជំពាក់ លោកម្ចាស់ សេចក្ដីជាប់ជំពាក់នោះ ខ្ញុំកាត់បានហើយ តអំពីនេះ ខ្ញុំមិនទៅទៀតឡើយ" ។ ពួកភិក្ខុនាំគ្នាទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ក្រាបទូលថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុនេះ ត្រូវពួកខ្ញុំព្រះអង្គពោលយ៉ាងនេះ ពោលឈ្នោះយ៉ាងនេះ លោកក៏ព្យាករណ៍ព្រះអរហត្ត លោកនិយាយពាក្យមិនពិត" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "យ៉ាងនោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្ត្រៃរបស់តថាគតបានធ្វើការទៅ

និងការមក ក្នុងវេលាមិនជឿនព្រះសទ្ធម្ម ក្នុងវេលាដែលខ្លួននៅមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន ឥឡូវនេះ បុត្ត្រារបស់តថាគតលះបង់បុណ្យ និងបាបបានហើយ" ទើបទ្រង់ត្រាស់ពីរព្រះគាថានេះថា ៖

អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស សទ្ធម្មំ អវិជានតោ
បរិប្លវបសាទស្ស បញ្ញា ន បរិបូរតិ ។
អនវស្សុតចិត្តស្ស អនន្វាហតចេតសោ
បុញ្ញបាបប្បហីនស្ស នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ ។

ប្រាជ្ញា រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនជឿនច្បាស់នូវព្រះសទ្ធម្ម មានសេចក្តីជ្រះថ្លាអណ្តែតទៅ ។ ភ័យ រមែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកមានចិត្តមិនទទឹកដោយរាគៈ មានចិត្តដែលទោសខ្ជាំងខ្ជប់មិនបាន មានបុណ្យ និងបាបលះចោលហើយ ភ្ញាក់ព្រឹកជានិច្ច ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អនវដ្ឋិតចិត្តស្ស*** *(អ្នកមានចិត្តមិនខ្ជាប់*

ខ្ជួន) ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងសេចក្តីថា ឈ្មោះថា ចិត្តនេះ របស់នរណាៗ មិនតាំងមាំ ឬខ្ជាប់ខ្ជួន ក៏បុគ្គលណាមិនតាំងនៅក្នុងកាវ:ណាៗ ដូចជាផ្ទៃល្ហាខ្ទី ដែលតាំងទុកលើខ្នងសេះ ដូចបង្គោលដែលដោតទុកក្នុងគំនរអង្ហាម ដូចជាផ្ការុមពាក់លើក្បាលទំពែក គ្រាខ្លះក៏ជាសេវកាមាត្យ គ្រាខ្លះក៏ជាអាជីវក គ្រាខ្លះក៏ជានិគ្រន្ថ គ្រាខ្លះក៏ជាតាបស បុគ្គលបែបនេះ ឈ្មោះថា មានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន បញ្ញាដែលជាកាមាវចរ:ក្តី បញ្ញាដែលជារូបាវចរ:ជាដើមក្តី រមែងមិនបរិបូណ៌ដល់បុគ្គលនោះដែលមានចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មិនដឹងព្រះសទ្ធម្ម មានពោធិបក្ខិយធម៌ ៣៧ ប្រការ ឈ្មោះថា មានសេចក្តីជ្រះថ្លាដែលអណ្តែតឡើង ព្រោះជាអ្នកមានសទ្ធាតិច ឬព្រោះជាអ្នកមានសទ្ធាយ្ងើងយ្ងោង កាលបញ្ញាសូម្បីជាកាមាវចរ:មិនបរិបូណ៌ បញ្ញាដែលរូបាវចរ: អរូបាវចរ: និងលោកុត្តរ: នឹងបរិបូណ៌អំពីណាបាន ។ បទថា **អនវស្សុតចិត្តស្ស (បុគ្គលមានចិត្តមិនទទឹកដោយរាគ:)** បានដល់ អ្នកមានចិត្តមិនទទឹកដោយរាគ: ។ ក្នុងបទថា **អនន្ទាហតចេតសោ (មានចិត្តត្រូវទោស:ខ្ទាំងខ្ទប់)** ព្រះមាន-ព្រះភាគត្រាស់ដល់ចិត្តត្រូវទោស:ខ្ទាំងខ្ទប់ហើយ ទុកក្នុងអនាគតស្ថាន ថា

"មានចិត្តត្រូវទោសៈខ្ជាំងខ្លួបហើយ ក៏កើតឡើងដូចជាសសរទ្រៀន" តែក្នុងបទថា ***មានចិត្តមិនត្រូវទោសៈខ្ជាំងខ្លួប*** *នេះ បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបសេចក្តីថា អ្នកមានចិត្តដែលទោសៈមិនខ្ជាំងខ្លួប ។ បទថា* ***បុញ្ញបាបប្បហីនស្ស (លះបុណ្យ និងបាបបាន)*** *បានដល់ បុគ្គលលះបុណ្យ និងបាបបាន ដោយមគ្គទី ៤ គឺជាអ្នកអស់អាសវៈហើយ ។ បទថា* ***នត្ថិ ជាគរតោ ភយំ (ភ័យរមែងមិនមានដល់អ្នក... ភ្ញាក់រឭក)*** *សេចក្តីថា ការមិនមានភ័យ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកចំពោះបុគ្គលអស់អាសវៈ ភ្ញាក់ហើយនោះឯង ក៏លោកដែលអស់អាសវៈទាំងនោះ ឈ្មោះថា ភ្ញាក់ហើយ ព្រោះប្រកបដោយធម៌ជាហេតុឲ្យភ្ញាក់ទាំងឡាយ មានសទ្ធាជាដើម ព្រោះដូច្នោះ លោកភ្ញាក់ហើយ (ភ្ញាក់ពីដេក) ក្តី នៅមិនទាន់ភ្ញាក់ (ពីដេក) ក្តី ភ័យ គឺ កិលេស ឈ្មោះថារមែងមិនមាន ព្រោះកិលេសទាំងឡាយមិនមានការវិលត្រឡប់ ពិតហើយ កិលេសទាំងឡាយ ឈ្មោះថា រមែងមិនជាប់តាមលោក ព្រោះកិលេសទាំងឡាយដែលលោកលះបានហើយដោយមគ្គនោះៗ មិនមានការវិលត្រឡប់មកកាន់លោកទៀត ព្រោះហេតុនោះ ព្រះមានព្រះភាគទើបត្រាស់ថា "ព្រះអរិយ-*

បុគ្គលលះកិលេសពួកណាបានហើយដោយសោតាបត្តិមគ្គ លោកវមែងមិនមកវាក គឺ មិនត្រឡប់មកកាន់កិលេសទាំងនោះទៀត ព្រះអរិយបុគ្គលលះកិលេសពួកណាបានហើយដោយសកទាគាមិមគ្គ អនាគាមិមគ្គ និងអរហត្តមគ្គ លោកវមែងមិនមកវាក គឺ មិនត្រឡប់មកកាន់កិលេសទាំងនោះទៀត" ។

ព្រះទេសនាមានប្រយោជន៍ មានផលដល់មហាជនហើយ ។

តមកថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយសន្ទនាគ្នាថា "អ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា កិលេសទាំងនេះគ្រោតគ្រាត កុលបុត្រអ្នកដល់ព្រមដោយឧប-និស្សយនៃព្រះអរហត្តបែបនេះ នៅត្រូវកិលេសធ្វើឲ្យវង្វេងបាន (ស៊ីក) ជាគ្រហស្ថ ៧ ដង បួស ៧ ដង" ព្រះសាស្តាទ្រង់ស្តាប់ពាក្យដែលប្រព្រឹត្តទៅរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ទើបស្តេចទៅកាន់ធម្មសភាដោយការទៅដែលសមគួរដល់ខណៈនោះ ប្រថាប់លើពុទ្ធាសនៈ ហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកអង្គុយប្រជុំគ្នាដោយពាក្យអ្វីហ្ន៎?" កាលពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា "ដោយរឿងឈ្មោះនេះ" ទើបត្រាស់ថា "យ៉ាងនោះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា កិលេសទាំងឡាយ រមែងជាសភាពគ្រោតគ្រាត បើ

កិលេសទាំងនេះមានរូបរាងដែលនរណាៗ គប្បីអាចនឹងក្សាទុកក្នុងទីទាំងពួងសោត ចក្រវាឡក៏ពេញ ព្រហ្មលោកក៏ពេញ ទ្វិការ (ទីចន្លោះ) របស់កិលេសទាំងនោះមិនគប្បីមានកន្លែងដាក់ឡើយ កិលេសទាំងនេះ រមែងធ្វើបុរសអាជានេយ្យដែលដល់ព្រមដោយបញ្ញាសូម្បីដូចតថាគត ឲ្យវង្វេងបាននឹងពោលថ្វីក្នុងពពួកជនដ៏សេស ពិតហើយ តថាគតក៏ធ្លាប់អាស្រ័យស្ពៅនិងស្ពួយត្រឹមតែកន្ទុះនាឡិ និងចបកំរ៉ាលមួយ បួសហើយសឹក ៦ ដង" ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបទូលសួរថា "ក្នុងកាលណា ព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "នឹងស្តាប់ឬ ភិក្ខុទាំងឡាយ" ភិក្ខុទាំងនោះ ក្រាបទូលថា "ព្រះករុណា ព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "បើដូច្នោះ ពួកអ្នកចូរស្តាប់" ដូច្នេះហើយទ្រង់នាំអតីតនិទានមក (ត្រាស់ថា) ៖

ក្នុងអតីតកាល កាលស្តេចព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី បុរសម្នាក់ឈ្មោះកុទ្ទាលបណ្ឌិត បួសជាអ្នកបួសខាងក្រៅ នៅក្នុងព្រៃហិមពន្ត ៨ ខែ កាលកូមិកាគមានទឹកជន់ ក្នុងសម្ងាយដែលក្ដៀងធ្លាក់ ក៏គិតថា "ក្នុងផ្ទះរបស់យើងនៅមានស្ពៅ និងស្ពួយត្រឹមតែកន្ទុះនាឡិ និងចប

កំរិលមួយ ពូជ គឺ ស្ពៅ និងស្ពួយ សូមកុំវិនាសឡើយ" ហើយសឹកទៅ យកចបជម្រះផែនដីត្រង់ទីមួយកន្លែង សាបព្រោះពូជនោះ ធ្វើរបងទុក ក្នុងវេលាដែលមានផ្ទៃទុំក៏ច្រូត រក្សាពូជទុកប្រមាណកន្ទុះនាឡិ បរិភោគពូជដ៏សេស ។ លោកគិតថា "ឥឡូវនេះ ប្រយោជន៍អ្វីដោយការគ្រប់គ្រងផ្ទះ យើងនឹងបួស ៨ ខែទៀត ទើបចេញបួស ។ លោកអាស្រ័យស្ពៅ និងស្ពួយកន្ទុះនាឡិ និងចបកំរិលមួយ ជាគ្រហស្ថ ៧ ដង បួស ៧ ដង ដោយទំនងនេះឯង តែក្នុងគ្រាទី ៧ គិតថា "យើងអាស្រ័យចបកំរិលនេះ ជាគ្រហស្ថហើយបួស ៧ ដង យើងនឹងបោះវាចោលចុះ" ។ លោកទៅកាន់ស្ទឹងគង្គា គិតថា "យើងកាលយើញត្រង់ទីធ្លាក់ គង់នឹងមុជចុះ យើងនឹងបោះវាចោលក្នុងទីដែលយើងមិនយើញវាធ្លាក់" ។ ទើបយកសំពត់ចាស់ខ្ចប់ពូជប្រមាណកន្ទុះនាឡិ ហើយចងសំពត់ចាស់ត្រង់ដងចប ចាប់ចបត្រង់ចុងដងឈរត្រង់ស្ទឹងគង្គា ឋិតក្នែកគ្រវីលើសីស: ៣ ដង ចោលទៅក្នុងស្ទឹងនោះទៅ បានបន្ទឹសំឡេង ៣ ដងថា "យើងឈ្នះហើយ យើងឈ្នះហើយ" ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះបាទក្រុងពារាណសីទ្រង់ បង្ក្រាបបច្ចន្តជនបទឲ្យស្ងប់ហើយ

ស្តេចមក ទ្រង់ឲ្យតាំងជុំវិញស្នាក់នៅត្រង់ស្ទឹងគង្គា ស្តេចចុះកាន់ស្ទឹងប្រាជ្ញា ទ័ងស្រង់ទឹក ទ្រង់ជ្ញានឮសំឡេងនោះ ។ ក៏ធម្មតា សំឡេងដែលថា "យើងឈ្នះហើយ យើងឈ្នះហើយ" រមែងមិនមានជាទីពេញព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជាទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គស្តេចទៅកាន់សម្ភាក់របស់កុទ្ទាលបណ្ឌិតនោះ ត្រាស់សួរថា "យើងធ្វើការញ៉ាំញ៉ីអមិត្តហើយ ដោយគិតថា យើងឈ្នះ ចំណែកអ្នកឯងស្រែកថា យើងឈ្នះហើយ យើងឈ្នះហើយ ព្រោះរឿងអ្វី" កុទ្ទាលបណ្ឌិតទើបក្រាបទូលថា "ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នះពួកចោរខាងក្រៅ ការឈ្នះដែលព្រះអង្គឈ្នះហើយ រមែងត្រឡប់ចាញ់វិញបាន ចំណែកចោរ គឺ សេចក្តីលោភមានក្នុងខាងក្នុង ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្នះហើយ ចោរ គឺ សេចក្តីលោភនោះ មិនត្រឡប់ឈ្នះខ្ញុំព្រះអង្គទៀតឡើយ ឈ្នះចោរ គឺ សេចក្តីលោភនោះ តែមួយជាការប្រពៃ" ដូច្នេះ ទើបពោលគាថានេះថា ៖

ការឈ្នះណាត្រឡប់ចាញ់បាន ការឈ្នះនោះមិនមែន

ជាការឈ្នះដ៏ល្អ (ចំណែក) ការឈ្នះណាមិនត្រឡប់

ចាញ់វិញ ការឈ្នះនោះឯងជាការឈ្នះដែលប្រពៃ ។

ក្នុងខណៈនោះឯង លោកក្រឡេកមើលស្ទឹងគង្គា ញ្ចុំងកសិណមានទឹកជាអារម្មណ៍ឲ្យកើតឡើង សម្រេចនូវគុណវិសេស ហើយបានអង្គុយពត់ភ្នែនក្នុងអាកាស ។ ព្រះរាជាទ្រង់ស្តាប់ធម្មកថារបស់ព្រះមហាបុរស ក៏បានថ្វាយបង្គំ ហើយទ្រង់សូមបួស ទ្រង់បួសព្រមជាមួយពួកពល ។ បរិស័ទមានប្រមាណមួយយោជន៍ ។ សូម្បីក្សត្រិយ៍សមន្តរាជដទៃ[1] ទ្រង់ជ្រាបថាស្តេចក្រុងពារាណសីនោះបួសហើយ ស្តេចមកបំណងថា "យើងនឹងកាន់យករាជសម្បត្តិរបស់ព្រះរាជាក្រុងពារាណសីនោះ" ទ្រង់យើញព្រះនគរដ៏ស្ពុក-ស្តម្ភនោះ (ត្រឡប់ជា) ទទេស្អាត ទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា "ព្រះរាជាទ្រង់លះបង់ព្រះនគរបែបនេះហើយបួស គឺ ទ្រង់មិនបួសក្នុងឋានៈដែលថោកទាបឡើយ (ជាការពិត) សូម្បីយើងគួរតែបួស" ដូច្នេះ ទើបស្តេចទៅក្នុងទីនោះ ចូលទៅរកព្រះមហាបុរស ទ្រង់សូមបួស ទ្រង់បួសព្រមជាមួយបរិវារហើយ ។ ព្រះរាជា ៧ ព្រះអង្គ ទ្រង់បួសដោយទំនងនេះដូចគ្នានោះឯង ។ ក្នុងកាលនោះ ក៏បានមានអាស្រមបានផ្សាយទៅរហូត ៧ យោជន៍ ។ ព្រះរាជា ៧

១.សាមន្តរាជា គឺ ព្រះរាជាដែលនៅជាប់ដែនគ្នា ព្រះរាជាដោយជុំវិញ ព្រះរាជាជិតខាង ។

ព្រះអង្គ ក៏ទ្រង់លះបង់ភោគៈទាំងឡាយ ទាំជនមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះចេញ បួសហើយ ។ ព្រះមហាបុរសបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាអ្នកដល់ព្រហ្មលោក ហើយ ។

ព្រះសាស្តា លុះទ្រង់នាំព្រះធម៌ទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុទ្ទាលបណ្ឌិតក្នុងកាលនោះ បានមកជាតថាគតក្នុងកាលឥឡូវនេះ ដែលឈ្មោះថា កិលេសនោះ គឺ មានសភាពគ្រោតគ្រាតយ៉ាងនេះ ។

ចប់ រឿងព្រះចិត្តហត្ថត្ថេរៈ

៦. រឿងភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ប្រារព្ធពួកភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធវិបស្សនា ត្រាស់ព្រះធម៌ទេសនានេះថា **កុម្ភូបមំ (...ប្រៀបដូចជាធ្នាំង)** ជាដើម ។

បានឮថា ភិក្ខុ ៥០០ រូបក្នុងក្រុងសាវត្ថី រៀនកម្មដ្ឋានរហូតដល់ព្រះអរហត្តក្នុងសំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ហើយគិតថា "យើងនឹងបំពេញសមណ-ធម៌" ធ្វើដំណើរអស់ផ្លូវប្រមាណ ១០០ យោជន៍ បានទៅដល់ស្រុកធំមួយ ។ លុះដាច់ថ្ងៃនោះ ពួកមនុស្សឃើញភិក្ខុទាំងនោះ ទើបនិមន្តឲ្យគង់លើអាសនៈដែលបានចាត់ចែងទុក អង្ឍៀសដោយកន្ទាបាយទាំងឆ្ងាយ មានចាយយាគូជាដើមដ៏ប្រណីត ហើយសួរថា "ពួកលោកម្ចាស់នឹងទៅទីណា" ។ កាលភិក្ខុទាំងនោះពោលថា "ពួកអាត្មានឹងទៅកាន់ទីដែលសប្បាយ" ទើបអង្វរថា "សូមនិមន្តពួកលោកម្ចាស់នៅក្នុងទីនេះ ៣ ខែចុះ សូម្បីពួកខ្ញុំក៏នឹងតាំងនៅក្នុងសរណៈ រក្សាសីល ៥ ក្នុងសំណាក់របស់ពួកលោកម្ចាស់" ជ្រាបការទទួលនិមន្តរបស់ភិក្ខុទាំងនោះហើយ ទើបសួរថា "ក្នុងទីមិនឆ្ងាយ (អំពីនេះ) មានព្រៃសណ្ឋ:

ធំ ទិមន្ត្តពួកលោកម្ចាស់ស្នាក់នៅក្នុងព្រៃសណ្ឆ:នោះចុះ" ដូច្នេះ ទើបជូនទៅ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅកាន់ព្រៃសណ្ឆ:នោះឯង ។ ពួកទេវតាអាស្រ័យនៅក្នុងព្រៃនោះ គិតថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយជាអ្នកមានសីល ចូលដល់ព្រៃនេះដោយលំដាប់ហើយ ក៏កាលពួកលោកម្ចាស់ទាំងឡាយស្នាក់នៅក្នុងទីនេះ ពួកយើងនាំបុត្រ និងបង្ហួនទៅលើដើមឈើមិនសមគួរឡើយ ទើបចុះមកអង្គុយលើផែនដី" គិតថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នៅក្នុងទីនេះមួយយប់ ព្រឹកឡើងនឹងទៅហើយ" ។ ចំណែកពួកភិក្ខុគ្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង ហើយក៏ត្រឡប់មកកាន់ព្រៃនោះឯង ។ ពួកទេវតាគិតថា "នរណាៗនឹងនិមន្ត្តភិក្ខុសង្ឆធាន់ព្រឹកនេះ ព្រោះដូច្នោះ បានជាលោកទើបត្រឡប់មកវិញ ថ្ងៃនេះលោកមិនទៅ ព្រឹកស្អែកនឹងទៅជាប្រាកដ" ដូច្នេះ ទើបនាំគ្នាមកនៅលើផែនដីនោះឯង ប្រមាណជាកន្ទុះខែដោយខបាយយ៉ាងនេះឯង ។ ឥតីនោះមក ពួកទេវតាគិតថា "លោកម្ចាស់ទាំងឡាយ នឹងនៅក្នុងទីនេះឯងអស់ ៣ ខែ ក៏កាលលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនៅក្នុងទីនេះឯង ពួកយើងសូម្បីឡើងអង្គុយលើដើមឈើក៏មិនគួរ សូម្បីការនាំយកពួកបុត្រ និងបង្ហួនអង្គុយ ឈរលើ

ផែនដីអស់ ៣ ខែ ក៏ជាទុក្ខរបស់យើង ពួកយើងនឹងធ្វើអ្វីៗ ឲ្យកិក្ខុទាំងនេះ ចៀសចេញទៅទើបគួរ" ។ ទេវតាទាំងនោះ ផ្តើមសំដែងរាងខ្មោចក្បាលជាប់ និងឲ្យឮសំឡេងអមនុស្ស ក្នុងទីស្នាក់ពេលយប់ ក្នុងទីស្នាក់ពេលថ្ងៃ និងក្នុងទីបំផុតនៃទីចង្ក្រមនោះៗ ។ ភេគទាំងឡាយ មានភេគស្ពមជាដើម ក៏កើតដល់ពួកកិក្ខុហើយ ។ កិក្ខុទាំងនោះសួរគ្នាថា "អ្នកមានអាយុ ភេគអ្វីបៀតបៀនលោក ភេគអ្វីបៀតបៀនលោក" ពោលថា អ្នកមានអាយុ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំ បានឃើញខ្មោចជាប់ក្បាលក្នុងទីបំផុតនៃទីចង្ក្រម ខ្ញុំបានឃើញខ្មោចត្រង់ទីនៅ ក្នុងពេលយប់ ខ្ញុំបានឮសំឡេងអមនុស្សក្នុងទីនៅពេលថ្ងៃ ទីនេះជាទីដែលគួរ រៀរ ការមិនសប្បាយ ក៏មានដល់ពួកយើងក្នុងទីនេះ ពួកយើងនឹងទៅកាន់ សម្ងាត់ព្រះសាស្តា ។ កិក្ខុទាំងនោះចេញ (អំពីព្រៃ) ទៅកាន់សំណាក់របស់ ព្រះសាស្តាដោយលំដាប់ ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គុយនៅក្នុងដ៏សមគួរ ។ លំដាប់ នោះ ព្រះសាស្តាត្រាស់សួរចំពោះកិក្ខុទាំងនោះថា "ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ពួក អ្នកមិនអាចនៅក្នុងទីនោះបានឬ" ។

ពួកកិក្ខុ. ព្រះការុណា ព្រះអង្គ អារម្មណ៍ដែលគួរខ្ជាប៉ៃបបនេះ ជ្រាកដ

ដល់ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយដែលនៅក្នុងទីនោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបមានការមិនសប្បាយបែបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយគិតថា "ទីនេះជាទីគួរវៀរចេញ" ទើបលះបង់ទីនោះមកកាន់សំណាក់របស់ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកទៅក្នុងទីនោះឯង សមគួរ ។

ពួកភិក្ខុ. មិនអាចទេ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកមិនយក (កាន់យក) អាវុធទៅ ឥឡូវនេះ ពួកអ្នកចូរកាន់ (យក) អាវុធទៅចុះ ។

ពួកភិក្ខុ. កាន់យកអាវុធប្រភេទណាទៅ ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "តថាគតនឹងឲ្យអាវុធដល់ពួកអ្នក ពួកអ្នកចូរកាន់យកអាវុធដែលតថាគតឲ្យ ទៅចុះ" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់មេត្តសូត្រទាំងអស់ថា ៖

អ្នកជីងសន្ធបទ (បទដែលស្ងប់) គប្បីធ្វើសិក្ខា ៣ ណា អ្នកឆ្ងាតក្នុងប្រយោជន៍ គប្បីធ្វើសិក្ខា ៣ នោះ អ្នកឆ្ងាតក្នុងប្រយោជន៍ គប្បីជាអ្នកអង់អាច ជាអ្នកត្រង់ ជាអ្នកស្មោះត្រង់ ជាអ្នកប្រដៅ

ងាយ ជាអ្នកទន់ភ្លន់ ជាអ្នកមិនប្រកាន់ខ្លួន ។

ជាអាទិ៍ដូច្នេះហើយ ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកគប្បីស្វាធ្យាយ មេត្តសូត្រនេះ ផ្តើមតាំងពីព្រៃសណ្ឆ:ខាងក្រៅវិហារ ចូលទៅខាងក្នុងវិហារ" ទ្រង់ក៏បញ្ជូនទៅហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះថ្វាយបង្គំលាព្រះសាស្តា ទៅដល់ព្រៃ សណ្ឆ:នោះដោយលំដាប់ នាំគ្នាស្វាធ្យាយជាពួកតាំងពីខាងក្រៅវិហារ ចូលទៅ កាន់ព្រៃសណ្ឆ:នោះ ។

ពួកទេវតាក្នុងព្រៃសណ្ឆ:ទាំងអស់ ក៏ត្រឡប់ជាបានមេត្តាចិត្ត ធ្វើការ ក្រោកទទួលភិក្ខុទាំងនោះ សួរដោយអើពើដល់ការទទួលបាត្រ និងចីវរ សួរ ដោយអើពើដល់ការគក់ច្រមាច់កាយ ធ្វើការរក្សាឲ្យរៀបរយនៅក្នុងទីនោះ ១ ដល់ពួកភិក្ខុ ។ ដែលឈ្មោះថា សំឡេងរបស់អមនុស្សក៏មិនមានក្នុងទីណា១ ទៀតឡើយ ។ ចិត្តរបស់ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានអារម្មណ៍តែមួយ ។ ពួកលោក អង្គុយនៅក្នុងទីស្នាក់ពេលយប់ និងទីស្នាក់ពេលថ្ងៃ ញ្ជាំងចិត្តឲ្យធ្លាក់ចុះក្នុង វិបស្សនា ពិចារណាការអស់ទៅ និងសូន្យទៅក្នុងខ្លួន គិតថា "ដែលឈ្មោះ ថា អត្តភាពនេះ ក៏ដូចជាភាជន:ដ៏ ព្រោះអត្ថថា បែកធ្លាយ មិនមាំមួន" បាន

ចម្រើនវិបស្សនាហើយ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រថាប់គង់នៅក្នុងព្រះគន្ធកុដិនោះ ឯង ទ្រង់ជ្រាបថា កិក្ខុទាំងនោះផ្តើមវិបស្សនាហើយ ទើបទ្រង់ហៅកិក្ខុទាំងនោះ ត្រាស់ថា "ដូច្នោះឯង កិក្ខុទាំងឡាយ ដែលឈ្មោះថាអត្តភាពនេះ រមែងដូចជា ភាជនៈដីដោយពិត ព្រោះអត្ថថា បែកធ្លាយ មិនមាំមួន" ដូច្នេះ ទើបទ្រង់ បញ្ជូនព្រះរស្មីទៅ សម្តីប្រថាប់នៅក្នុងទី ១០០ យោជន៍ ក៏ហាក់ដូចជាព្រះ អង្គគង់ប្រថាប់នៅក្នុងទីចំពោះមុខកិក្ខុទាំងនោះ ទ្រង់បញ្ជូនព្រះឆព្វណ្ណរង្សី មានព្រះរូប (ព្រះវរកាយ) ប្រាកដហើយ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា

នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា

យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន

ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា ។

បុគ្គលដឹងច្បាស់នៅកាយនេះថា ដូចជាឆ្នាំង គប្បីបិទនូវចិត្ត នេះ ឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ គប្បីច្បាំងនូវមារដោយអាវុធ គឺ បញ្ញា គប្បីរក្សាទុកនូវធម៌ ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ មិនគប្បីជា

អ្នកដំអក់នៅ (ក្នុងធម៌នោះ) ឡើយ ។

អធិប្បាយកាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***កុម្ភូបមំ (ដែលប្រៀបដូចឆ្នាំង)*** *សេចក្តីថា ជីវិតនូវកាយនេះ គឺ ដែលរាប់ថា ប្រជុំនៃអាការមានសក់ជាដើម ឈ្មោះថា ប្រៀបដូចជាឆ្នាំង គឺ ដូចជាកាជនៈដ៏ ព្រោះអត្ថថា មិនមានកម្លាំង និងសាប-សូន្យកម្លាំង ព្រោះអត្ថថា ប្រព្រឹត្តទៅមួយជួរខណៈ ដោយភាពជាកាយមិនយឺតយូរ ។ បទថា* ***នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា (បិទនូវចិត្តនេះ ឲ្យដូចជាបិទទ្វារនគរ)*** *ជាដើម សេចក្តីថា ធម្មតានគរ មានគូជ្រៅៗ លោមព័ន្ធដោយកំពែង ប្រកបដោយទ្វារ និងប៉ម រមែងឈ្មោះថា រឹងមាំខាងក្រៅ ដល់ព្រមដោយផ្លូវបែកជា ៤ មានរានផ្សារក្នុងចន្លោះ ឈ្មោះថា ចាត់ចែងបានល្អក្នុងខាងក្នុង ពួកចោរខាងក្រៅមកកាន់ព្រះនគរនោះ ដោយគិតថា "យើងនឹងប្លន់" ក៏មិនអាចចូលទៅបាន រមែងដូចជាទង្គិចប៉ះក្ដុំ ហើយខ្ចាតត្រឡប់វិញ យ៉ាងណា កុលបុត្រដែលជាបណ្ឌិតក៏ដូច្នោះដូចគ្នា ញ៉ាំងវិបស្សនាចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យមាំមួន គឺ ឲ្យដូចជានគរ ហាមកិលេសដោយមគ្គៗ នោះ គប្បីសម្ងាប់ដោយ*

អាវុធ គឺ បញ្ញា ដែលសម្រេចហើយដោយវិបស្សនា និងអរិយមគ្គ ឈ្មោះថា គប្បីច្បាំង គឺ គប្បីប្រហារកិលេសមារនោះ ដូចអ្នកច្បាំងឈរនៅខាងក្នុងព្រះនគរ ច្បាំងនឹងពួកចោរដោយអាវុធមានប្រការផ្សេងៗ មានអាវុធមុខម្ជាងជាដើម ដូច្នោះ ។ បទថា ***ជិតញ្ចុ រក្ខ (គប្បីរក្សាជ័យជំនះដែលឈ្នះហើយ)*** *សេចក្ដីថា កុលបុត្រកាលសេពអាវាសជាទីសប្បាយ រដូវជាទីសប្បាយ ភោ-ជនជាទីសប្បាយ បុគ្គលជាទីសប្បាយ និងការស្តាប់ធម៌ជាហេតុនៃសេចក្ដីសប្បាយជាដើម ចូលសមាបត្តិក្នុងចន្លោះៗ ចេញចាកសមាបត្តិនោះ ពិចារណាសង្ខារទាំងឡាយដោយចិត្តបរិសុទ្ធ ឈ្មោះថា គប្បីរក្សាធម៌ដែលឈ្នះហើយ គឺ វិបស្សនាដែលទន់ខ្ជី ដែលខ្ជួនឲ្យកើតឡើងហើយ ។ បទថា* ***អនិវេសនោ សិយា (គប្បីជាអ្នកមិនជំអក់នៅ)*** *បានដល់ គប្បីជាអ្នកមិនមានអាល័យ ។ អធិប្បាយថា អ្នកចម្បាំង ធ្វើកន្លែងការពារដែលជាទីរក្សាពលក្នុងភូមិប្រទេសជិតកន្លែងសង្គ្រាម ច្បាំងជាមួយពួកអមិត្ត (សត្រូវ) កាលបើស្រេក ឬឃ្លានហើយ កាលគ្រឿងក្រោះ ឬអាវុធអស់ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ទីការពារ សម្រាកបរិភោគ ផឹកទឹក ពាក់ក្រោះ ចាប់អាវុធហើយចេញច្បាំងទៀត ញាំញីសេនា*

របស់សត្រូវ ឈ្នះបរបក្សដែលមិនទាន់បានឈ្នះ រក្សាជ័យជំនះដែលបានឈ្នះ ហើយ ប្រសិនបើអ្នកចម្បាំងនោះ កាលសម្រាកនៅក្នុងជម្រកការពារយ៉ាងនោះ ត្រេកអរក្នុងទីជម្រកការពារនោះ គប្បីធ្វើរាជសម្បត្តិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់សត្រូវ យ៉ាងណា ភិក្ខុក៏ដូច្នោះដូចគ្នា ព្យាយាមចូលសមាបត្តិ ចេញចាកសមាបត្តិនោះ ពិចារណាសង្ខារទាំងឡាយដោយចិត្តបរិសុទ្ធ រមែងអាចរក្សាវិបស្សនាទន់ខ្លីដែលបានចំពោះហើយ រមែងឈ្នះកិលេសមារដោយការបានចំពោះនូវមគ្គដ៏ក្រៃលែង ប្រសិនបើ ភិក្ខុនោះ រមែងពេញចិត្តតែក្នុងសមា-បត្តិ មិនព្យាយាមពិចារណាសង្ខារទាំងឡាយដោយចិត្តដែលបរិសុទ្ធទេ រមែងមិនអាចសម្រេចមគ្គ និងផលបាន ព្រោះដូច្នោះ ភិក្ខុ កាលរក្សាធម៌ដែលគួររក្សា គប្បីជាអ្នកមិនដំអក់នៅ គឺ គប្បីធ្វើសមាបត្តិឲ្យដូចជាទីស្នាក់នៅហើយមិនដំអក់នៅ បានដល់ មិនគប្បីអាល័យក្នុងសមាបត្តិនោះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់គ្រាស់ថា "អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើយ៉ាងនោះ" ដូច្នេះ ហើយទ្រង់សំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះទេសនា ភិក្ខុ ៥០០ រូប អង្គុយក្នុងទីនោះឯង ក៏បាន

សម្រេចព្រះអរហន្តព្រមដោយបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ សរសៅ រ កាយ និង ថ្វាយបង្គំព្រះសរីរៈដែលមានវណ្ណៈដូចជាមាសរបស់ព្រះតថាគត ជានិមន្ត្តមក ហើយនោះឯង ។

ចប់ រឿងភិក្ខុអ្នកច្រានពូវិបស្សនា

៧. រឿងព្រះបូតិកត្ត្ថតិស្សត្ថេរ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះថេរៈមួយរូបនាមថា បូតិគត្ត្ថតិស្សត្ថេរ ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **អចិរំ វតយំ កាយោ (ឱហ្ន៎ មិនយូរប៉ុន្មានទេតើកាយនេះ)** ជាដើម ។

បានឮថា កុលបុត្រអ្នកក្រុងសាវត្ថីម្នាក់ ស្តាប់ធម្មកថាក្នុងសំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ថ្វាយជីវិតក្នុងព្រះសាសនា និងបានឧបសម្បទាហើយ បានឈ្មោះថា តិស្សត្ថេរ: ។ កាលកន្ទ្ធ១យូរទៅ រោគបានកើតឡើងក្នុងរាងកាយរបស់លោក ។ ពងទាំងឡាយប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃផុសឡើង ។ ក៏ (ធំឡើង) ដោយលំដាប់ ប្រមាណប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកបាយ ប្រមាណប៉ុនគ្រាប់សណ្តែកខ្មៅ ប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ល្ពៅ ប្រមាណប៉ុនផ្លែកន្ទួតព្រៃ ប្រមាណប៉ុនផ្លែញ្ជៅ ហើយក៏ប្ដេក ។ រាងកាយទាំងអស់ដូចជាប្រហោងតូចៗ ។ នាមរបស់លោកក៏បានកើតឡើងថា ព្រះបូតិគត្ត្ថតិស្សត្ថេរ (ព្រះតិស្សត្ថេរអ្នកមានកាយស្អុយ) ។ តមក ក្នុងកាលដទៃ ឆ្នីរបស់លោកក៏ប្ដេក ។ លោកជាអ្នកដែលនរណាៗ បដិបត្តិមិនបាន ។ សំពត់ស្រៀក និងសំពត់ដណ្តប់ប្រឡាក់ដោយខ្ទុះ និងឈាម

មានសភាពដូចជាក្រឡាសំណាញ់ ។ ពួកភិក្ខុជាសទ្ធិវិហារិកជាដើម មិនអាចនឹងបដិបត្តិបាន (ទើបនាំគ្នា) លះបង់លោក ។ លោកជាអ្នកមិនមានទីពឹងដេក (ដើរលែងរួច) ។

ក៏ធម្មតាថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់រមែងមិនលះបង់ការប្រមើលមើលលោកអស់កាល ២ វារៈ (គឺ) ក្នុងកាលជិតភ្ញី កាលទ្រង់ប្រមើលមើលលោក ទ្រង់ប្រមើលមើលផ្តើមអំពីកណ្តាប់មាត់ចក្រវាឡ ធ្វើព្រះញាណឲ្យសំដៅត្រង់មកព្រះគន្ធកុដិ , កាលទ្រង់ប្រមើលមើលវេលាល្ងាច ទ្រង់ប្រមើលមើលផ្តើមពីព្រះគន្ធកុដិ ធ្វើព្រះញាណឲ្យសំដៅត្រង់ (ចេញទៅ) ខាងក្រៅ ។ សម័យនោះ ព្រះបូតិគត្តតិស្សត្ថេរៈប្រាកដហើយខាងក្នុងសំណាញ់ គឺ ព្រះញាណរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ឃើញឧបនិស្សយនៃព្រះអរហត្តរបស់តិស្សភិក្ខុ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ភិក្ខុនេះត្រូវពួកសទ្ធិវិហារិកជាដើម ចោះបង់ចោលហើយ ឥឡូវនេះ លោកវៀតថាគតចេញហើយ ក៏មិនមានទីពឹងដទៃ" ដូច្នេះ ទើបស្តេចយាងចេញចាកព្រះគន្ធកុដិ ដូចស្តេចត្រាច់ចារិកក្នុងវិហារ ស្តេចយាងទៅកាន់ភេងភ្ញើង ទ្រង់លាងឆ្នាំង ដាក់ទឹក លើកឡើងកាន់ចង្ក្រាន កាលទ្រង់

រង់ចាំឲ្យទឹកក្តៅ បានប្រថាប់ឈរនៅក្នុងរោងភ្លើងនោះឯង ទ្រង់ជ្រាបទឹកក្តៅ
ហើយ ស្តេចទៅចាប់ចុងគ្រែព្រះតិស្សភិក្ខុដេក ។ ក្នុងកាលនោះ ពួកភិក្ខុបាន
ក្រាបទូលថា "សូមព្រះអង្គស្តេចយាងចេញទៅ ព្រះអង្គ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គនឹង
លើក" ហើយ (ជួយគ្នា) លើកគ្រែ នាំទៅកាន់រោងភ្លើង ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់
ឲ្យនាំទឹកមក ទ្រង់ចាក់ទឹកក្តៅ (ជាក់) ហើយទ្រង់ត្រាស់ប្រាប់ភិក្ខុទាំងនោះឲ្យ
(ផ្ទាស់) យកសំពត់ដណ្តប់របស់លោកចេញ ឲ្យបោកនឹងទឹកក្តៅ ហើយឲ្យ
ហាលថ្ងៃ ។ លំដាប់នោះព្រះសាស្តា ប្រថាប់ឈរនៅក្នុងទីជិតលោក ទ្រង់
ស្រោចរាងកាយនោះឲ្យសើមដោយទឹកក្តៅអុនៗ ទ្រង់ជូសរាងកាយរបស់លោក
ឲ្យលោកងូតទឹកហើយ ។ ក្នុងទីបំផុតនៃការងូតទឹករបស់លោក សំពត់ដណ្តប់
ក៏ស្ងួតហើយ ។ ពេលនោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់ឲ្យលោកដណ្តប់សំពត់នោះ ទ្រង់
ឲ្យបោកសំពត់កាសាវៈដែលលោកស្លៀកដោយទឹក ហើយឲ្យហាលថ្ងៃ ។ ពេល
នោះ កាលទឹកត្រង់កាយរបស់លោកស្ងួត សំពត់ដណ្តប់នោះក៏ស្ងួត ។ លោក
ស្លៀកសំពត់កាសាវៈមួយផ្ទាំង ដណ្តប់សំពត់កាសាវៈមួយផ្ទាំង ជាអ្នកមាន
រាងកាយស្ងប់ ចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ដេកលើគ្រែហើយ ។ ព្រះសាស្តា

ប្រថាប់នៅទីខាងលើសីស:របស់លោក ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុ កាយរបស់អ្នកនេះ កាលវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ រកឧបការ:មិនបាន ទីងដេក (ស្ពឹកស្ពឹង) លើផែនដី ដូចជាអង្គត់ឧស" ដូច្នេះ ហើយត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

អចិរំ វតយំ កាយោ ឋបេ្យ អធិសេស្សតិ

ឆុទ្ធោ អបេតវិញ្ញាណោ និរត្ថំ វ កលិង្គរំ ។

ឱហ្ន៎ មិនយូរប៉ុន្មានទេតើ កាយនេះ មានវិញ្ញាណទៅប្រាស

គេយកទៅចោលផុតហើយ មុខជានឹងដេកស្ពឹកស្ពឹងលើផែនដី

ដូចជាអង្គត់ឧស រកប្រយោជន៍គ្មាន ។

អធិប្បាយគាថា

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា ***អចិរំ វត (មិនយូរប៉ុន្មានហ្ន៎)*** ជាដើម សេចក្តីថា ភិក្ខុ កាលមិនយូរប៉ុន្មានឡើយ កាយនេះនឹងដេកស្ពឹកស្ពឹងលើផែនដី គឺ នឹងដេកលើផែនដី ដែលសត្វដេកហើយ ដោយការដេកជាប្រក្រតីនេះ ។ បទថា ***ឆុទ្ធោ (ត្រូវបុគ្គលចោះបង់ចោល)*** ព្រះសាស្តាទ្រង់សម្តែងក្នុងអត្ថថា "កាយនេះ ត្រូវចោះបង់ហើយ គឺ នឹងដេកមានសភាពទទេ ព្រោះមានវិញ្ញាណ

ទៅប្រាស" ។ ដូចជាអ្វី? **និរត្ថំ កលិង្គរំ (ដូចជាអង្គត់ឧសរកប្រយោជន៍គ្មាន)** អធិប្បាយថា ដូចអង្គត់ឧសដែលគ្មានឧបការៈ មិនមានប្រយោជន៍ ។ ពិតហើយ ពួកមនុស្សដែលមានសេចក្តីត្រូវការដោយទព្វសម្ភារៈ ចូលទៅកាន់ព្រៃហើយ កាត់ឈើត្រង់ដោយសណ្ឋាននៃឈើត្រង់ ឈើកោងដោយសណ្ឋាននៃឈើកោង កាន់យក (ជា) ទព្វសម្ភារៈ តែកាត់ឈើមានប្រហោង ឈើពុក ឈើមិនមានខ្វ៉ីម ឈើដែលកំពីកកំពកដ៏សេស ចោលក្នុងព្រៃនោះឯង មនុស្សពួកដទៃអ្នកមានសេចក្តីត្រូវការដោយទព្វសម្ភារៈមកហើយ ឈ្មោះថាប្រាថ្នាកាន់យកកំណាត់ឈើដែលចោលនោះ រមែងមិនមាន មនុស្សពួកនោះពិនិត្យមើលឈើនោះហើយ រមែងកាន់យកឈើដែលមានឧបការៈដល់ខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ ឈើពីក្រៅនេះ រមែងជាឈើសង្ត្ត់លើផែនដីតែម្យ៉ាង ក៏ឈើនោះគប្បីជាឈើដែលនរណាៗ អាចនឹងធ្វើជាជើងគ្រែ ឬឈើច្រត់ ឬថា តាំងជាបន្ទះក្តារ ដោយឧបាយនោះៗ បាន , ចំណែកថា បណ្តាចំណែក ៣២ ក្នុងអត្តភាពនេះ សូម្បីចំណែកណាមួយ ឈ្មោះថា ចូលដល់ជារបស់ដែលនឹងគប្បីកាន់យកបាន ដោយអំណាចនៃឧបករណ៍វត្ថុ មានជើងគ្រែជាដើម ឬដោយ

មុខជាឧបការៈយ៉ាងដូចនេះ រមែងមិនមាន កាយនេះ កាលមានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ទីងត្រូវដេកលើផែនដី ដូចអង្គត់ឧសរកប្រយោជន៍គ្មាន ។

ក្នុងវេលាចប់ទេសនា ព្រះបូតិគត្តតិស្សត្ថេរ: ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ព្រមដោយបដិសម្ភិទាហើយ ។ សូម្បីជនដទៃដ៏ច្រើន ក៏បានសម្រេចជាព្រះអរិយបុគ្គល មានសោតាបន្នជាដើម ។ ចំណែកព្រះថេរៈសម្រេចព្រះអរហត្ត ហើយ ក៏ចូលនិព្វាន ។ ព្រះសាស្តាប្រាសឲ្យធ្វើសរីរកិច្ចរបស់លោក ទ្រង់រក្សា (អដ្ឋិ) ធាតុ ហើយប្រាសឲ្យធ្វើចេតិយទុក ។

ពួកភិក្ខុ ក្រាបទូលសួរព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះបូតិគត្ត-តិស្សត្ថេរ: កើតក្នុងទីណា?" ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោកចូលនិព្វានហើយ ។

ពួកភិក្ខុ. បពិត្រព្រះអង្គ កាយរបស់ភិក្ខុដល់ព្រមដោយឧបនិស្សយនៃព្រះអរហត្តបែបនេះ ជាកាយស្អុយ ព្រោះហេតុអ្វី ក៏ធ្លឹងទាំងឡាយបែកហើយ ព្រោះហេតុអ្វី អ្វីជាហេតុនៃឧបនិស្សយព្រះអរហត្តរបស់លោក ។

ព្រះសាស្តា. ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផលទាំងអស់នេះ កើតហើយដល់តិស្សត្ថេរៈនោះ ក៏ព្រោះកម្មដែលខ្លួនធ្វើទុកហើយ ។

ពួកភិក្ខុ. ក៏កម្មអ្វី ដែលលោកធ្វើទុក ព្រះអង្គ ។

ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ពួកអ្នកចូរស្តាប់" ដូច្នេះ ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទាន (ត្រាស់ដូចតទៅនេះ) ៖

តិស្សភិក្ខុនេះជាព្រានបក្សី ក្នុងកាលនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមថា **កស្សបៈ** សម្លាប់សត្វដ៏ច្រើនទំនុកបម្រុងឥស្សរជន លក់សត្វដ៏សេសអំពីសត្វដែលឲ្យដល់ឥស្សរជនទាំងនោះ គិតថា "សត្វដ៏សេសនឹងលក់ កាលយើងសម្លាប់ហើយរក្សាទុក នឹងស្អុយចោល ទើបកាច់ឆ្អឹងស្នងជើង និងឆ្អឹងស្លាបរបស់សត្វទាំងនោះ ធ្វើឲ្យវាហើរទៅណាមិនបាន ហើយគរទុក" ។ គេលក់សត្វទាំងនោះក្នុងវេលាព្រឹកឡើង ក្នុងវេលាដែលបានសត្វដ៏ច្រើនក៏ឲ្យអាំងទុកដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ខ្លួន ។ ថ្ងៃមួយ កាលកោជនមានរសរបស់គេឆ្អិនហើយ ព្រះទីណាស្រេពមួយអង្គត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត បានឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះរបស់គេ ។ គេឃើញព្រះថេរៈហើយ ញ្ចុះចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា គិតថា "សត្ត

មានជីវិតទាំងឡាយដ៏ច្រើន ដែលយើងសម្ងាប់ហើយ ក៏លោកម្ចាស់ឈរនៅត្រង់ទ្វារផ្ទះរបស់យើង ទិងកោជនដែលមានរស ក៏មាននៅខាងក្នុងផ្ទះរបស់យើង យើងនឹងថ្វាយបិណ្ឌបាតដល់លោក ដូច្នេះ ទើបទទួលបាត្ររបស់ព្រះទីណាស្រពនោះ ដាក់កោជនដែលមានរសនោះឲ្យពេញក្នុងបាត្រ ហើយថ្វាយបិណ្ឌបាតដែលមានរស ហើយថ្វាយបង្គំព្រះថេរៈដោយបញ្ចង្គប្បតិស្ឋាន ពោលថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំគប្បីដល់ទីបំផុតនៃធម៌ដែលលោកម្ចាស់ឃើញចុះ" ។ ព្រះថេរៈបានធ្វើអនុមោទនាថា "ចូរយ៉ាងនោះចុះ" ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផល (ទាំងអស់) នោះ សម្រេចហើយដល់តិស្សៈ-ភិក្ខុ ដោយអំណាចនៃកម្មដែលតិស្សភិក្ខុធ្វើហើយក្នុងកាលនោះឯង កាយរបស់តិស្សភិក្ខុក៏ស្អុយ ទិងឆ្អឹងទាំងឡាយក៏បែក ដោយផលនៃការកាច់ឆ្អឹងសត្វទាំងឡាយ តិស្សភិក្ខុសម្រេចព្រះអរហត្ត ក៏ដោយផលនៃការថ្វាយបិណ្ឌបាតដែលមានរសដល់ព្រះទីណាស្រពនោះឯង ។

ចប់ រឿងបូតិកត្តតិស្សត្ថេរៈ

៨. រឿងនន្ទគោចាលកៈ

ព្រះសាស្តា កាលប្រថាប់នៅក្នុងកោសលជនបទ ទ្រង់ប្រារព្ធគោបាលឈ្មោះ **នន្ទៈ** ត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះថា **ទិសោ ទិសំ** (... **ចោរយើញចោរផងគ្នា**) ជាដើម ។

ដូចបានស្តាប់មក នាយគោបាលឈ្មោះនន្ទៈ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានសម្បត្តិច្រើន រក្សាហ្វូងគោរបស់គហបតីឈ្មោះអនាថបិណ្ឌិកៈ ។ ន័យថា នាយនន្ទគោបាលនោះ គេចចេញពីការបៀតបៀនរបស់ព្រះរាជាដោយកេទបពូជិត រក្សាកំណប់ទ្រព្យរបស់ខ្លួន ។ គេកាន់យកបញ្ជូគោរសអស់កាលសមគួរ ដល់កាល (តាមកំណត់វេលា) នាំទៅកាន់សម្ផាក់របស់លោកអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី គាល់ព្រះសាស្តា ហើយស្តាប់ធម៌ ទូលសូមព្រះសាស្តាដើម្បីយាងស្តេចមកកាន់ទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់រង់ចាំការចាស់ក្លាដ្ឋនៃញាណរបស់គេ ស្តេចមិនទាន់យាង (លុះ) ទ្រង់ជ្រាបថា គេមានញាណចាស់ក្លាហើយ ថ្ងៃមួយ មានកិក្ខុសង្ឆ្យពួកធំហែហមហើយ ស្តេចចារិកទៅ ទ្រង់ចុះចាកផ្លូវ ប្រថាប់គង់ត្រង់ដើមឈើមួយ ដែលនៅជិតទីនៅរបស់

គេ ។ នាយនន្ទ:ទៅកាន់សំណាក់របស់ព្រះសាស្តា ថ្វាយបង្គំ ធ្វើបដិសណ្ឋារ: យាងព្រះសាស្តា ហើយបានថ្វាយបញ្ជូគោរសទានដ៏ប្រណីតដល់ព្រះភិក្ខុសង្ឆ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធានអស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ព្រះសាស្តាទ្រង់អនុមោទនាស្រេចហើយ ត្រាស់អនុបុព្វីកថា មានទានកថាជាដើម ។ ក្នុងវេលាចប់កថា នាយគោបាលឈ្មោះនន្ទ: តាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ទទួលបាត្រព្រះសាស្តា តាមជូនព្រះសាស្តាទៅយ៉ាងឆ្ងាយ កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ឲ្យត្រឡប់ដោយព្រះតម្រាស់ថា "ម្នាលឧបាសក ចូរឈប់ចុះ" ។ គេក៏ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាត្រឡប់វិញ ។ លំដាប់នោះ មានព្រានម្នាក់បានចាក់គេឲ្យស្លាប់ទៅ ។ ពួកភិក្ខុដែលមកតាមក្រោយឃើញហើយ ទើបទៅក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "បពិត្រព្រះអង្គ នាយគោបាលឈ្មោះនន្ទ: ថ្វាយមហាទានហើយក៏ជូនព្រះអង្គ កាលគេត្រឡប់ទៅវិញ ត្រូវព្រានម្នាក់សម្លាប់គេហើយ ព្រោះព្រះអង្គស្តេចយាងមកក្នុងទីនេះ ប្រសិនបើព្រះអង្គមិនបានស្តេចយាងមកទេ សេចក្តីស្លាប់នឹងមិនមានដល់គេឡើយ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីតថាគតមកក្តី មិនបានមកក្តី ឈ្មោះថា ឧបាយជាគ្រឿងរួចចាកសេចក្តីស្លាប់របស់នាយនន្ទ:

នោះ សូម្បីគេទៅកាន់ទិសធំទាំង ៤ ទិសតូចទាំង ៤ រមែងមិនមាន ព្រោះ ថា ចិត្តប៉ុណ្ណោះបានតម្កល់ទុកខុសហើយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុងរបស់ សត្វទាំងនោះ រមែងធ្វើសេចក្តីវិនាស ដែលពួកចោរ (ឬ) ពួកបុគ្គលចងពៀរ នឹងធ្វើ (ឲ្យ) មិនមាន" ដូច្នេះ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា ៖

ទិសោ ទិសំ យន្តំ កយិរា វេរី វា បន វេរិនំ

មិច្ឆាបណិហិតំ ចិត្តំ បាបិយោ នំ ततো ករេ ។

ចោរក្រឡេកយើញចោរផងគ្នា ឬបុគ្គលមានពៀរក្រឡេកយើញ បុគ្គលមានពៀរផងគ្នា គប្បីធ្វើសេចក្តីវិនាសណាមួយដល់គ្នា ចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុកខុសហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យអាក្រក់ ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះទៅទៀត ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ទិសោ ទិសំ** (ចោរក្រឡេកយើញចោរ **ផងគ្នា**) បានដល់ ចោរយើញចោរ ។ សព្ទថា **ទិស្វា** (**យើញ**) ជាព្រះបាលី ដ៏សេស (បណ្ឌិតគប្បីបញ្ជូល) ។ បទថា **យន្តំ កយិរា** (**គប្បីធ្វើ** (**ដល់គ្នា**)*

នោះ) *បានដល់ គប្បីធ្វើសេចក្តីវិនាសនោះដល់ចោរ ឬបុគ្គលចង់ពៀរនោះ ។ សូម្បីក្នុងបទទី ២ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា "ចោរដែលប្រទុសរាយចំពោះមិត្រម្នាក់ កាលប្រព្រឹត្តខុសក្នុងបុត្រ ភរិយា ស្រែ ចម្ការ គោ និងក្របីជាដើមរបស់ចោរម្នាក់ទៀត ខ្លួនខុសចំពោះចោរណា ក៏ឃើញចោរនោះសូម្បីខុសក្នុងខ្លួនយ៉ាងនោះឯង ឈ្មោះថា គប្បីធ្វើសេចក្តីវិនាសណាដល់ចោរ ឬបុគ្គលអ្នកចង់ពៀរនោះ គឺ គប្បីបៀតបៀនបុត្រ និងភរិយារបស់ចោរ ឬបុគ្គលចង់ពៀរនោះ គប្បីធ្វើវត្ថុផ្សេងៗ មានស្រែជាដើមរបស់ចោរ ឬរបស់បុគ្គលអ្នកចង់ពៀរនោះឲ្យវិនាស ឬគប្បីផ្តាច់ជីវិតចោរ ឬបុគ្គលអ្នកចង់ពៀរនោះ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកកាចសាហាវ គឺ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកធ្វើខុស ចិត្ត ឈ្មោះថា តាំងទុកខុស ព្រោះជាចិត្តតាំងទុកខុសក្នុងអកុសលកម្មបថ ១០ គប្បីធ្វើឲ្យគេអាក្រក់ក្រៃលែងជាងសេចក្តីវិនាសនោះ គឺ ធ្វើបុរសនោះឲ្យជាបុគ្គលលាមកជាងហេតុនោះ ពិតហើយ ចោរក្តី បុគ្គលចង់ពៀរក្តី មានប្រការដូចពោលហើយ គប្បីញ៉ាំងទុក្ខឲ្យកើតឡើង ឬគប្បីធ្វើការអស់ទៅនៃជីវិតដល់ចោរ ឬដល់អ្នកចង់ពៀរ (ជាន) ក្នុងអត្តភាពនេះប៉ុណ្ណោះ ចំណែកចិត្ត*

ដែលតាំងទុកខុសក្នុងអកុសលកម្មបថទាំងឆ្យាយ រមែងញ៉ាំងបុគ្គលនោះឲ្យដល់សេចក្តីវិនាសក្នុងទិដ្ឋធម្មិ១ះ រមែងធ្លាក់ទៅក្នុងអបាយ ៤ មិនឲ្យងើបសីសៈឡើងបាន ក្នុងពាន់អត្តភាព១ះ" ។

ក្នុងកាលចប់ព្រះទេសនា ជនដ៏ច្រើនបានសម្រេចអរិយផលទាំងឆ្យាយ មានសោតាបត្តិផលជាដើម ព្រះធម្មិទេសនារមែងមានប្រយោជន៍ដល់មហាជនយ៉ាងនេះ ។ ក៏កម្មដែលឧបាសកបានធ្វើទុកក្នុងវាងកព ពួកភិក្ខុមិនបានទូលសួរ ព្រោះដូច្នោះ (កម្មនោះ) ព្រះសាស្តាទើបមិនបានគ្រាស់ប្រាប់ ។

ចប់ រឿងនន្ទកោចាលកៈ

៩. រឿងព្រះសោរយ្យត្ថេរ

ព្រះសាស្តា ទ្រង់សំដែងព្រះធម្មទេសនានេះថា **ន តំ មាតា បិតា កយិរា (មាតាបិតា... មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះ "ឲ្យបាន")** ជាដើម ដែលតាំងឡើងក្នុងសោរយ្យនគរ ឲ្យជាចុងក្រោយក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។

កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រថាប់នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី កូលប្រុសរបស់សោ-រយ្យសេដ្ឋី ក្នុងសោរយ្យនគរ អង្គុយលើយានតូចយ៉ាងសប្បាយជាមួយសំឡាញ់ម្នាក់ ចេញអំពីព្រះនគរ ដើម្បីត្រូវការនឹងងូតទឹកព្រមជាមួយបរិវារជាច្រើន ។ ខណៈនោះ ព្រះមហាកច្ចាយនត្ថេរ មានបំណងនឹងចូលទៅកាន់សោរយ្យនគរដើម្បីបិណ្ឌបាត ស្ងៀកជណ្តប់សង្ឆាដិខាងក្រៅព្រះនគរ ។ ក៏កាយរបស់ព្រះថេរៈមានពណ៌ដូចមាស ។ កូនប្រុសរបស់សោរយ្យសេដ្ឋីឃើញលោកហើយ ទើបគិតថា "ស្អាតណាស់ហ្ន៎ ព្រះថេរៈរូបនេះគួរជាកិរិយារបស់យើង ឬសម្ផ្ការនៃកាយរបស់កិរិយាយើង គប្បីដូចជាសម្ផ្ការនៃកាយរបស់ព្រះថេរៈនោះ" ។ ក្នុងខណៈត្រឹមតែគិតហើយប៉ុណ្ណោះ ភេទប្រុសរបស់បុត្រសេដ្ឋីនោះក៏វិនាសទៅ ភេទស្រីបានប្រាកដឡើង ។ គេមានសេចក្តីអៀនខ្មាស

ទើបចុះពីយានតូចនោះគេចចេញទៅ ។ អ្នកជិតខាងចាំកូនប្រុសរបស់សេដ្ឋី នោះមិនបាន ទើបពោលថា "អ្វីនោះ" ។ សូម្បីនាងក៏ដើរទៅតាមផ្លូវឆ្ពោះទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា ។ ចំណែកសំឡាញ់របស់នាង សូម្បីដើរកដោយជុំវិញក៏មិនបានជួប ។ ជនទាំងឡាយងូតទឹកស្រេចហើយ បានត្រឡប់ទៅកាន់ផ្ទះ កាលជនទាំងឡាយនិយាយគ្នាថា "បុត្រសេដ្ឋីទៅណា" ជនដែលទៅជាមួយ ទើបឆ្លើយថា "ពួកខ្ញុំគិតថា គេងូតទឹកហើយៗ ត្រឡប់វិញ" ។ ខណៈនោះ មាតា និងបិតារបស់គេ រកមើលនៅក្នុងទីនោះៗ កាលមិនឃើញ ទើបយំ រៀបរាប់ បានថ្វាយកត្តដើម្បីអ្នកស្លាប់ដោយសេចក្តីសម្គាល់ថា "កូនប្រុសរបស់ខ្លួនស្លាប់ហើយ" ។ នាងឃើញអ្នករនេះមួយក្រុមទៅកាន់ក្រុងតក្កសិលា ទើបដើរជាប់តាមយាន ទៅអំពីខាងក្រោយ ។ ខណៈនោះ ពួកមនុស្សឃើញនាងហើយ ពោលថា "នាងដើរតាមពីក្រោយនៃយានរបស់ពួកយើងធ្វើអ្វី ពួកយើងមិនស្គាល់នាងថា នាងជាកូនស្រីរបស់អ្នកណាទេ" នាងពោលថា "នាយ ពួកលោកចូរជិះយានរបស់ពួកលោកចុះ ខ្ញុំនឹងដើរទៅ" កាលដើរយូរៗ ទៅ (គេអស់កម្លាំង) បានដកចិញ្ចៀនដែលពាក់ត្រង់ម្រាមដៃឲ្យហើយ ឲ្យធ្វើឱ្យកាស

(ធ្វើចន្ទោះ) ក្នុងយានមួយកន្លែង (ដើម្បីខ្លួន) ។ ពួកមនុស្សគិតថា កូនប្រុសសេដ្ឋីរបស់ពួកយើងក្នុងក្រុងតក្កសិលានៅមិនទាន់មានកន្ទុយ យើងទាំងឡាយនឹងជ្រាប់ដល់លោក បណ្ណាការធំនឹងមានដល់ពួកយើង ។ ពួកគេក៏ចូលទៅហើយ និយាយថា "នាយ កែវ គឺ ស្រី ពួកខ្ញុំបាននាំមកហើយដើម្បីលោក ។ កូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនោះបានស្តាប់ហើយ ឲ្យហៅនាងមក ឃើញនាងសមនឹងវ័យរបស់ខ្លួន មានរាងស្អាតបាតគួរពេញចិត្ត ក៏មានសេចក្តីស្រឡាញ់កើតឡើង ទើបបានធ្វើនាងទុក (ឲ្យជាកន្ទុយ) ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។

ប្រុសអាចត្រឡប់ជាស្រី និងស្រីអាចត្រឡប់ជាប្រុសបាន

ពិតហើយ ពួកមនុស្សប្រុស ឈ្មោះថា មិនធ្លាប់ត្រឡប់ភេទជាស្រី ឬពួកមនុស្សស្រីមិនធ្លាប់ត្រឡប់ភេទជាប្រុស រមែងមិនមាន ។ ព្រោះថា ពួកមនុស្សប្រុសប្រព្រឹត្តកន្ទងក្នុងកន្ទុយរបស់អ្នកដទៃ ធ្វើកាលៈហើយនេះក្នុងនរកអស់ជាច្រើនសែនឆ្នាំ កាលត្រឡប់មកកាន់ជាតិមនុស្ស រមែងដល់ការៈជាស្រីអស់ ១០០ អត្តភាព ។ សូម្បីព្រះអានន្ទ ដែលជាអរិយសាវ័ក មានបារមីបំពេញហើយមួយសែនកប្ប ត្រាច់ផ្ទាត់ក្នុងសង្សារ ក្នុងអត្តភាព

មួយ បានកើតក្នុងត្រកូលជាងមាស ធ្វើកម្ម គឺ ការប្រព្រឹត្តកន្ទងកវិយារបស់អ្នកដទៃ ក៏ធ្លាក់ក្នុងនរកហើយ ដោយផលកម្មដែលនៅសល់ បានត្រឡប់មកកើតជាស្រីបម្រើបុរសអស់ ១៤ អត្តភាព មិនមានកូន (ជាស្រីអា) អស់ ៧ អត្តភាព ។ ចំណែកស្រីទាំងឡាយធ្វើបុណ្យមានទានជាដើម មិនពេញចិត្តក្នុងភាពជាស្រី តាំងចិត្តថា "បុណ្យរបស់ខ្ញុំទាំងឡាយនេះ សូមប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រឡប់បានអត្តភាពជាប្រុស" ធ្វើកាលៈហើយ រមែងត្រឡប់បានអត្តភាពជាប្រុស ។ ពួកស្រីដែលមានស្វាមីដូចជាទេវតា រមែងត្រឡប់បានអត្តភាពជាប្រុស សូម្បីដោយអំណាចនៃការបដិបត្តិល្អក្នុងស្វាមីដូចគ្នា ។ ចំណែកកូនប្រុសរបស់សេដ្ឋីនេះ ញ៉ាំងចិត្តមិនល្អឲ្យកើតឡើងក្នុងព្រះថេរៈ ទើបត្រឡប់បានភាវៈជាស្រីក្នុងអត្តភាពនេះមួយរំពេច ។

នាងបានតាំងគភ៌ហើយ ព្រោះអាស្រ័យការនៅរួមជាមួយកូនប្រុសសេដ្ឋីក្នុងក្រុងតក្កសិលា ។ ដោយកាលកន្ទងទៅ ១០ ខែ នាងបាន (ប្រសូតបុត្រ) ក្នុងវេលាដែលបុត្ររបស់នាងចេះដើរ ក៏បានបុត្រសូម្បីដទៃទៀត ដោយអាការយ៉ាងនេះ បុត្ររបស់នាងទើបមានរហូត ៤ នាក់ គឺ បុត្រដែលនៅក្នុងផ្ទៃ២ខ្លួន

២ នាក់ បុត្រកើតព្រោះអាស្រ័យលោក (កាលនៅជាប្រុស) ក្នុងសោរយ្យនគរ ២ នាក់ ។

ក្នុងកាលនោះ កូនប្រុសសេដ្ឋីដែលជាសំឡាញ់របស់នាង (ចេញ) ពីសោរយ្យនគរទៅកាន់ក្រុងតក្ខសិលាដោយរទេះ ៥០០ គ្រឿង អង្គុយលើយានដ៏សប្បាយចូលទៅកាន់ព្រះនគរ ។ ខណៈនោះ នាងបើកបង្អួចប្រាសាទជាន់ខាងលើ ឈរមើលត្រង់រវាងផ្លូវ ឃើញសំឡាញ់នោះ ចាំគេបានច្បាស់ ទើបបញ្ជូនអ្នកបម្រើឲ្យទៅអញ្ជើញគេមក ហើយឲ្យអង្គុយលើកម្រាលដ៏មានតម្លៃច្រើន បានធ្វើសក្ការៈ និងសេចក្ដីស្នាះស្ទើយ៉ាងធំ ។ ខណៈនោះ សំឡាញ់នោះពោលទៅនាងថា "នាងដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំមិនធ្លាប់ស្គាល់នាងទេ ហេតុអ្វី នាងទើបធ្វើសក្ការៈធំដល់ខ្ញុំ នាងស្គាល់ខ្ញុំឬ"

នាង. ចាំ៎នាយ ខ្ញុំស្គាល់ លោកជាអ្នកក្រុងសោរយ្យនគរមែនឬ ។

សំឡាញ់. ត្រូវហើយ នាងដ៏ចម្រើន ។

នាងបានសួរដល់សេចក្ដីសុខទុក្ខរបស់មាតាបិតា របស់ភរិយា ទាំងរបស់កូនប្រុសទាំងពីរ ។ សំឡាញ់នោះបានឆ្លើយថា "នាងដ៏ចម្រើន ជនទាំង

នោះសុខសប្បាយទេ" ហើយសួរថា "នាងដ៏ចម្រើន នាងស្គាល់ជនទាំងនោះ ឬ ។

នាង. ចាំនាយ ខ្ញុំស្គាល់ កូនប្រុសរបស់លោកទាំងនោះ មានម្នាក់ គេ ទៅណាហ្ន៎ ។

សំឡាញ់. នាងដ៏ចម្រើន នាងកុំនិយាយដល់គេឡើយ ខ្ញុំជាមួយគេ ថ្ងៃមួយបានអង្គុយក្នុងយានដ៏សប្បាយ ចេញទៅដើម្បីងូតទឹក ស្រាប់តែមិន ដឹងគេទៅណា ដើរកមើលជុំវិញនោះ (ក៏) មិនឃើញគេ ទើបបានជ្រាប់ដល់ មាតា និងបិតា (របស់គេ) សូម្បីមាតា និងបិតារបស់គេ បានយំខ្សឹកខ្សួល ធ្វើកិច្ចដែលសមគួរអ្នកដែលស្លាប់ទៅហើយ ។

នាង. ខ្ញុំ គឺគេនោះឯង នាយ ។

សំឡាញ់. នាងដ៏ចម្រើន នាងនិយាយអ្វី សំឡាញ់របស់ខ្ញុំ ស្អាតដូច ជាកូនទេវតា (ទាំង) គេជាប្រុស (ផង) ។

នាង. មែនណានាយ ខ្ញុំ គឺ គេ ។

ខណៈនោះ សំឡាញ់ទើបសួរនាងថា រឿងនេះព្រោះហេតុអ្វី ។

នាង. ថ្ងៃនោះ លោកឃើញព្រះមហាកច្ចាយនៈទេ ?

សំឡាញ់. ឃើញ ។

នាង. ខ្ញុំឃើញព្រះមហាកច្ចាយនៈជាម្ចាស់ហើយ បានគិតថា ស្អាតណាស់ហ្ន៎ ព្រះថេរៈអង្គនេះគួរជាកម្ម្យារបស់យើង ឬថា ពណ៌សម្ផ្ការនៃកាយរបស់កម្ម្យារបស់យើង គប្បីដូចជាពណ៌សម្ផ្ការនៃកាយរបស់ព្រះថេរៈនោះ ក្នុងខណៈដែលខ្ញុំគិតហើយនោះឯង ភេទប្រុសបានវិនាសទៅ ភេទស្រីក៏បានប្រាកដឡើង ដូច្នោះ ខ្ញុំមិនអាចប្រាប់ដល់នរណាបាន ទើបគេចចេញអំពីទីនោះ ដោយសេចក្ដីអៀនខ្មាស មកនៅក្នុងទីនេះឯង នាយ ។

សំឡាញ់. តាមពិត លោកធ្វើកម្មធ្ងន់ហើយ ហេតុអ្វីលោកទើបមិនប្រាប់ដល់ខ្ញុំ សំឡាញ់ ក៏លោកឲ្យព្រះថេរៈអត់ទោសហើយឬ ។

នាង. នៅមិនទាន់ឲ្យលោកអត់នៅឡើយទេ នាយ ក៏លោកដឹងឬថា ព្រះថេរៈនៅក្នុងទីណា ។

សំឡាញ់. ព្រះថេរៈអាស្រ័យនៅក្នុងនគរនេះឯង ។

នាង. ប្រសិនបើលោកនិមន្តបិណ្ឌបាត គប្បីមកក្នុងទីនេះសោត ខ្ញុំនឹង

សូមឲ្យលោកម្ចាស់របស់យើងអត់ទោសឲ្យដល់ខ្ញុំ ។

សំឡាញ់. បើដូច្នោះ សូមលោកចូរប្រញ្ជាប់ធ្វើសក្ការៈទុក ខ្ញុំនឹងសូមលោកម្ចាស់របស់យើងឲ្យអត់ទោសឲ្យ ។

បុត្រសេដ្ឋីទៅកាន់ទីនៅរបស់ព្រះថេរៈ ថ្វាយបង្គំហើយ អង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរមួយ ហើយនិមន្តថា "លោកម្ចាស់ ព្រឹកនេះសូមនិមន្តលោកម្ចាស់ទទួលកិច្ចារបស់ខ្ញុំ" ។

ព្រះថេរៈ. បុត្រសេដ្ឋី លោកជាក្បៀវមិនមែនឬ ។

បុត្រសេដ្ឋី. លោកម្ចាស់ សូមលោកកុំសួរការដែលខ្ញុំជាក្បៀវឡើយ ព្រឹកនេះ សូមនិមន្តលោកម្ចាស់ទទួលកិច្ចារបស់ខ្ញុំចុះ ។

ព្រះថេរៈទទួលនិមន្តហើយ ។ សក្ការៈដ៏ច្រើន គេបានត្រៀមទុក សូម្បីក្នុងផ្ទះដើម្បីព្រះថេរៈ ។ ព្រឹកឡើង ព្រះថេរៈបានទៅកាន់ទ្វារផ្ទះរបស់នាង ។ ខណៈនោះ បុត្រសេដ្ឋីនិមន្តលោកឲ្យគង់ហើយ អង្គៀសដោយអាហារដ៏ប្រណីតនាំស្រីនោះមកហើយ ឲ្យក្រាបចុះត្រង់ទៀបព្រះបាទរបស់ព្រះថេរៈ ពោលថា "លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់អត់ទោសដល់ស្ត្រីជាសំឡាញ់របស់ខ្ញុំផងចុះ ។

ព្រះថេរៈ. មានរឿងអ្វី ។

បុត្រសេដ្ឋី. បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលមុន ម្នាក់នេះជាមិត្តជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ យើញលោកម្ចាស់ហើយ បានគិតយ៉ាងនោះ កាលនោះ ភេទប្រុសរបស់គេក៏បានវិនាសទៅ ភេទស្រីក៏បានប្រាកដឡើង សូមលោកម្ចាស់មេត្តាអត់ទោសផងចុះ ។

ព្រះថេរៈ. បើដូច្នោះ អ្នកចូរក្រោកឡើង អាត្មាអត់ទោសឲ្យគេ ។

ក្នុងទីបំផុតនៃការពោលរបស់ព្រះថេរៈថា "អាត្មាអត់ទោសឲ្យ" ប៉ុណ្ណោះ ភេទស្រីបានវិនាសទៅ ភេទប្រុសបានប្រាកដហើយ ។

កាលភេទប្រុសបានប្រាកដឡើងហើយ បុត្រសេដ្ឋីក្នុងក្រុងតក្ខសិលាបានពោលចំពោះគេថា "សំឡាញ់អ្នករួមទុក្ខ ក្មេងប្រុស ២ នាក់នេះ ជាកូនរបស់យើងសូម្បីទាំងពីរពិត ព្រោះជាអ្នកនៅក្នុងផ្ទៃរបស់លោក (ទិង) ព្រោះជាអ្នកអាស្រ័យខ្ញុំកើត យើងទាំងពីរនាក់ទីងនៅក្នុងនគរនេះឯង លោកកុំខ្ជល់ខ្ជាយឡើយ" ។ សោរយ្យសេដ្ឋីនិយាយថា "អ្នករួមទុក្ខ ខ្ញុំដល់នូវអាការដ៏ប្លែក គឺ ជំបូងជាប្រុស ហើយដល់ភាពជាស្រី ទិងត្រឡប់ជាប្រុសវិញទៀត

ដោយអត្តភាពតែមួយ (ប៉ុណ្ណោះ) កាលមុន បុត្រ ២ នាក់អាស្រ័យខ្ញុំកើតឡើង ឥឡូវនេះ បុត្រ ២ នាក់ ប្រសូត្រអំពីផ្ទៃរបស់ខ្ញុំ លោកកុំធ្វើសេចក្តីសំគាល់ថា ខ្ញុំនោះដល់អាការដែលប្លែកដោយអត្តភាពតែមួយ នឹងនៅក្នុងផ្ទះតទៅទៀតបាន ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់របស់លោកម្ចាស់របស់យើង ក្មេង ២ នាក់នេះ ចូរជាការៈរបស់លោក កុំចោះបង់ចោល (ប្រមាទ) ក្នុងក្មេង ២ នាក់នេះ" ដូច្នេះ ហើយថើបបុត្រទាំង ២ អង្អែល (ខ្នង) ហើយប្រគល់ឲ្យដល់ឪពុក ចេញទៅបួសក្នុងសំណាក់របស់ព្រះថេរៈ ។ ចំណែកព្រះថេរៈ ឲ្យលោកបព្វជ្ជាឧបសម្បទាស្រេចហើយ នាំចារិកទៅ បានទៅដល់ក្រុងសាវត្ថីដោយលំដាប់ ។ លោកក៏បានឈ្មោះថា **សោវេយ្យថេរៈ** ។

អ្នកស្រុកជនបទដ៏ងរឿងនោះ បានប្រមូលគ្នាទៅសួរថា "បានឮថា រឿងនេះជាការពិតឬ លោកម្ចាស់" ។

ព្រះសោវេយ្យៈ. ពិតហើយ អ្នកមានអាយុ ។

អ្នកស្រុក. លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឈ្មោះថា ហេតុសូម្បីដូច្នេះមាន (ពិតឬ) ។ គេនិយាយគ្នាថា "បុត្រ ២ នាក់កើតក្នុងផ្ទៃរបស់លោក បុត្រ ២

នាក់អាស្រ័យលោកកើតឡើង" បណ្ដាបុត្រទាំង ២ ពួកនោះ លោកស្រឡាញ់ក្នុងពួកណា ។

ព្រះសោរយ្យ:. ក្នុងពួកបុត្រដែលនៅក្នុងផ្ទៃ អ្នកមានអាយុ ។

ជនអ្នកមកហើយ ក៏សួរយ៉ាងនោះឯងដូចគ្នា ។ ព្រះថេរៈប្រាប់ហើយ ប្រាប់ទៀតថា "មានសេចក្ដីស្រឡាញ់អ្នកនៅក្នុងផ្ទៃច្រើនជាង" ។ កាលមានការរំខាន ទើបអង្គុយតែម្នាក់ឯង ឈរតែម្នាក់ឯង ។ លោកចូលដល់ភាពជាអ្នកនៅតែម្នាក់ឯងយ៉ាងនេះ ហើយពិចារណាការអស់ទៅ សូន្យទៅក្នុងអត្តភាព ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តព្រមដោយបដិសម្ភិទាទាំងឡាយ ។ តមក ពួកជនអ្នកមកហើយៗ សួរលោកថា "លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បានឮថា ហេតុយ៉ាងនេះៗ បានមានហើយឬ" ។

ព្រះសោរយ្យ:. ពិតហើយ អ្នកមានអាយុ ។

ពួកជន. លោកមានសេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រពួកណា ។

ព្រះសោរយ្យ:. ឈ្មោះថា សេចក្ដីស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រណារបស់អាត្មារមែងមិនមាន ។

ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលព្រះសាស្តាថា "ភិក្ខុរូបនេះ និយាយមិនពិតក្នុងថ្ងៃមុនៗ និយាយថា មានសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រដែលនៅក្នុងផ្ទៃច្រើនជាង ឥឡូវនេះនិយាយថា សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងបុត្រណាៗ របស់យើង រមែងមិនមាន រមែងព្យាករណ៍អរហត្តផល ព្រះអង្គ" ។ ព្រះសាស្តាត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្ររបស់តថាគតព្យាករណ៍អរហត្តផលក៏មិនមែន (ព្រោះថា) តាំងពីវេលាដែលបុត្ររបស់តថាគតឃើញមគ្គទស្សន:[1] ដោយចិត្តដែលតាំងទុកប្រពៃហើយ សេចក្តីស្នេហាក្នុងបុត្រណាៗ មិនកើតឡើងឡើយ ចិត្តតែប៉ុណ្ណោះ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងក្នុងរបស់សត្វទាំងនេះ រមែងឲ្យនូវសម្បត្តិដែលមាតាបិតាមិនអាចធ្វើឲ្យបាន" ដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ព្រះគាថានេះថា

ន តំ មាតា បិតា កយិរា អញ្ញេ វាបិ ច ញាតកា
សម្មាបណិហិតំ ចិត្តំ សេយ្យសោ នំ តតោ ករេ ។

មាតាបិតាមិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន ឬជនទាំងឡាយដទៃជាញាតិ
មិនគប្បីធ្វើនូវហេតុនោះបាន ចំណែកខាងចិត្ត ដែលបុគ្គលតាំងទុក

១-ក្នុងកាលឃើញមគ្គ ។

ត្រូវហើយ រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះបាន ។

អធិប្បាយគាថា

*បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា **ន តំ (មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបាន)** សេចក្តីថា មាតាបិតា (និង) ញាតិដទៃ មិនគប្បីធ្វើហេតុនោះបានឡើយ ។ បទថា **សម្មាបណិហិតំ (ដែលបុគ្គលតាំងទុកត្រូវហើយ)** គឺ ឈ្មោះថា តាំងទុកត្រូវហើយ ព្រោះសភាពជាធម្មជាតិតាំងទុកប្រពៃក្នុងកុសលកម្មបថ ១០ ។ បទថា **សេយ្យសោ ន តតោ ករេ (រមែងធ្វើបុគ្គលនោះ ឲ្យប្រសើរជាងហេតុនោះ បាន)** សេចក្តីថា គប្បីធ្វើ គឺ រមែងធ្វើគេឲ្យប្រសើរជាង គឺ ប្រសើរជាងបានដល់ ឲ្យកៃ្រលែងជាងហេតុនោះ ។ ពិតហើយ មាតាបិតា កាលនឹងឲ្យទ្រព្យដល់បុត្រទាំងឡាយ រមែងអាចឲ្យទ្រព្យសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតនៅជាសុខដោយមិនបាច់ធ្វើការងារឡើយ បានក្នុងអត្តភាពតែមួយប៉ុណ្ណោះ សូម្បីមាតា-បិតារបស់នាងវិសាខា អ្នកមានទ្រព្យដ៏ច្រើន មានកោគៈដ៏ច្រើន បានឲ្យទ្រព្យសម្រាប់ចិញ្ចឹមជីវិតដោយសប្បាយដល់នាង តែក្នុងអត្តភាពមួយប៉ុណ្ណោះ ក៏ធម្មតាមាតាបិតានឹងអាចឲ្យសិរី គឺ ភាពជាស្តេចចក្រពត្តិក្នុងទ្វីបទាំងបួនដល់*

បុត្រទាំងឡាយបាន ទ្រង់ចាំបាច់ពោលថ្វី (ដល់មាតាបិតាអ្នកដែលអាចឲ្យ) ទិព្វសម្បត្តិ ឬសម្បត្តិមានបឋមឈានជាដើម (ទ្រង់មានអំពីណា) ក្នុងការឲ្យ លោកុត្តរសម្បត្តិ ក៏មិនចាំបាច់ពោលដល់ឡើយ ។ តែថា ចិត្តនេះ ដែលតាំង ទុកត្រូវហើយ រមែងអាចឲ្យសម្បត្តិសូម្បីទាំងអស់បាន ព្រោះហេតុនោះ ព្រះ មានព្រះភាគទើបត្រាស់ថា ***គប្បីធ្វើបុគ្គលឲ្យប្រសើរជាងនោះ*** *។*

ក្នុងកាលចប់ទេសនា ជនដ៏ច្រើនសម្រេចអរិយផលទាំងឡាយ មាន សោតាបត្តិផលជាដើម ។ ទេសនាបានជាប្រយោជន៍ដល់មហាជនដូច្នេះឯង ។

ចប់ រឿងព្រះសោរេយ្យត្ថេរ:

ចប់ចិត្តវគ្គវណ្ណនា វគ្គទី ៣

ក្នុងវគ្គនេះរួមមាន ០៩ រឿង

១.រឿងព្រះមេឃិយ:	២. រឿងភិក្ខុមួយរូប
៣.រឿងឧក្កណ្ឋិតភិក្ខុ	៤. រឿងព្រះភាគិនេយ្យសង្ឆរក្ខិត:
៥.រឿងព្រះចិត្តហត្ថត្ថេរ	៦.រឿងភិក្ខុអ្នកទ្រាំពុវិបស្សនា
៧.រឿងព្រះឫតិកត្ថតិស្សត្ថេរ:	៨.រឿងនន្ទគោចាលក:

៩.រឿងព្រះសោរេយ្យត្ថេរ

រាយនាមសប្បុរសជន
ចូលរួមកសាងកម្ជីរអដ្ឋកថា

-ឧចាសកតាំង សុជល ឧចាសិកា ឡុងកេង ព្រមទាំងបុត្ត និងចៅ
$ 200 USA

-ឧចាសិកា តាំង ស៊ីថា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត ..... $ 100 USA

-ឧចាសិកា តាំង ជល្យា ព្រមទាំងស្វាមី និងបុត្ត ..... $ 100 USA

-កុមារី តាំង សុមាវ៉ាតី ..... $ 100 USA

-ឧចាសិកា ហ្ជូច លាង និងបុត្ត ..... $ 100 AUS